

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ**

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ –
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΓΕΡΕΝΤΕΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2005

ΜΕΡΟΣ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΕΩΣ ΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ)

Τα πρώτα ταξίδια αρχίζουν στους αρχαίους χρόνους και μαζί τους αρχίζει και μια πορεία στο χρόνο, οι συνεχείς μεταλλαγές της οποίας διαμορφώνουν το σύγχρονο τουρισμό με τη μορφή που τον γνωρίζουμε ιδιαίτερα μετά το 1950. Οι πρώτοι ταξιδιώτες ήταν επιστήμονες και έμποροι που συνέδεαν το ταξίδι με το επάγγελμά τους. Η ανάπτυξη των ταξιδιών στα αρχαία χρόνια συνδέεται άμεσα με την παράλληλη ανάπτυξη των μεταφορικών αρτηριών ώστε να υπάρχει περισσότερη ασφάλεια των μεταφορικών μέσων, που εξασφάλιζαν άνεση και δυνατότητα περισσότερων μακρινών ταξιδιών και του χρήματος που έγινε η πρώτη «κοινή γλώσσα» ανάμεσα στους λαούς του αρχαίου κόσμου. Η ανάπτυξη των πρώτων μεγάλων πόλεων στη Μεσοποταμία οδηγεί και στην ανάγκη επαφών για εμπορικούς και πολιτικούς ή μορφωτικούς λόγους. Η εφεύρεση του χρήματος από τους Σουμέριους το 4000 π.Χ. αλλά και της σφηνοειδούς γραφής καθώς και της ρόδας τους δίνει αναμφίβολα τον τίτλο των ιδρυτών του τουρισμού. Η βελτίωση των μεταφορικών μέσων (άμαξες, πλοία) συνοδεύτηκε από τη χάραξη μεγαλύτερων δρόμων και την ανάπτυξη των θαλάσσιων μεταφορών. Οι Φοίνικες αναλαμβάνουν τη μεταφορά των εμπορευμάτων και ταξιδιωτών σε όλες τις περιοχές του τότε γνωστού κόσμου, συνδέοντας αρχικά τις χώρες της Μεσογείου. Το εμπόριο γίνεται αιτία και για τα πρώτα ταξίδια στη μακρινή Κίνα και την Ινδία, ενώ μεγάλη εντύπωση προκαλεί το θάρρος των ταξιδιωτών της Πολυνησίας που με μικρά σκάφη διασχίζουν όλο το Αρχιπέλαγος φτάνοντας στη Χαβάη. Τα ταξίδια για σκοπούς θρησκευτικούς ήταν ουσιαστικά τα πρώτα ταξίδια αναψυχής που καταγράφονται κυρίως στην Αίγυπτο όπου υπήρχαν και πολλά σημάδια των πρώτων τουριστών χαραγμένα σε μνημεία και ναούς. Τα ταξίδια των μεγάλων φιλοσόφων, γεωγράφων και ιστορικών της αρχαιότητας (Ηρόδοτος, Θαλής , Πausανίας, Στράβωνας κ.α.) σε πολλές χώρες της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής αποτυπώνονται σε βιβλία και μας δίνουν τις πρώτες συστηματικές πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά των ταξιδιών της εποχής.

Οι πρώτοι λαοί που επεκτείνουν την επιρροή τους στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Μεσογείου (Αιγύπτιοι, Ασσύριοι, Πέρσες, Έλληνες κ.α.) γίνονται και αιτία για την περαιτέρω βελτίωση των όρων και της ασφάλειας των ταξιδιών. Η ανάγκη να μένουν ανοικτοί οι δρόμοι για λόγους οικονομικούς, πολιτικούς και στρατιωτικούς, καθώς και η διαμόρφωση των πρώτων «σφαιρών επιρροής», όπου είναι αποδεκτό κάποιο κοινό νόμισμα, δίνουν μεγάλη ώθηση στα ταξίδια της εποχής. Η κοινή γλώσσα ήταν ένα επόμενο βήμα που επιτεύχθηκε κυρίως στην Αρχαία Ελλάδα, ενώ την ίδια εποχή στις μεγάλες αυτοκρατορίες βελτιώνονται αισθητά οι υποδομές των τουριστικών υπηρεσιών (ξενοδοχεία, εστιατόρια, άμαξες κ.λ.π.). Τα ταξίδια και οι κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου διαμορφώνουν ένα ενιαίο γεωγραφικό

χώρο με κοινούς θεσμούς και συστηματική οργάνωση που οδηγούν στην εμπέδωση της ασφάλειας στους τουρίστες της εποχής. Οι Ρωμαίοι όμως είναι αυτοί που δίνουν μια νέα εντυπωσιακή ώθηση στον τουρισμό δημιουργώντας ένα τέλειο σύστημα δρόμων, όπως η Άππια οδός που είχε μήκος 350 μίλια, καθώς και πανδοχείων όπου για πρώτη φορά χρησιμοποιούνται τυποποιημένες πινακίδες που εξηγούν στον ταξιδιώτη ποιες υπηρεσίες προσφέρει το κάθε πανδοχείο. Οι πρώτες «τουριστικές περιοχές» με την έννοια της έλξης μεγάλου αριθμού τουριστών που ταξιδεύουν σε αυτές στην εποχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας για να επισκεφθούν ναούς και αξιοθέατα που γίνονται ευρύτερα γνωστά στον τότε κόσμο ήταν η Ελλάδα, η Αίγυπτος και η Μικρά Ασία. Η ανάπτυξη των πρώτων σταθερών ροών τουριστών προς αυτές τις περιοχές στηρίζεται στην εμπέδωση της ειρήνης και τη βελτίωση των θαλασσιών συγκοινωνιών. *Τα πρώτα ταξίδια με διαφορετικά κίνητρα (ψυχαγωγία, πολιτισμός, θρησκεία κ.λ.π.) διαμορφώνονται αυτή την εποχή με την ανάπτυξη περιοχών που προσφέρουν ένα φάσμα τουριστικών υπηρεσιών αλλά και ποικιλία από αξιοθέατα*, με πιο ενδιαφέροντα τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου που αποτελούσαν πόλο έλξης τουριστών. *Στη Ρωμαϊκή εποχή επίσης αναπτύσσονται συστηματικά τα ταξίδια τουρισμού υγείας με έμφαση κυρίως τη παραμονή σε περιοχές με ιαματικές ραδιούχες πηγές*, ενώ στην ίδια χρονική περίοδο αρχίζει και η συστηματική κατασκευή εξοχικών κατοικιών από πλούσιους Ρωμαίους.

Η άμεση σύνδεση του τουρισμού με την ασφάλεια και την ειρήνη αναδεικνύεται με την υποχώρηση που παρουσιάζουν τα ταξίδια σε όλη τη διάρκεια του Μεσαίωνα έως και το 1400. Τα ατομικά ταξίδια για λόγους ψυχαγωγίας και πολιτισμού μειώνονται λόγω της ανασφάλειας που επικρατεί σε στεριά και θάλασσα. Τα περισσότερα ταξίδια γίνονται για εμπορικούς και πολιτικούς λόγους μέχρι το 1000 μ.Χ. και χαρακτηρίζονται από πολλούς κινδύνους λόγω της αναβίωσης της ληστείας στον ευρωπαϊκό χώρο και της πειρατείας στη Μεσόγειο. *Στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία η σημασία που αποκτάει ο Χριστιανισμός ως θρησκεία εκφράζεται με τη σημασία που αποκτούν οι Άγιοι Τόποι και η Ιερουσαλήμ ως χώροι λατρείας για τους χριστιανούς που συρρέουν από όλη την Ευρώπη*. Αψηφώντας κακουχίες, κινδύνους, εκμεταλλεύσεις και κακομεταχειρίσεις τα караβάνια των προσκυνητών δεν ανακόπτουν παρά μόνο περιοδικά την πορεία προς τους Άγιους Τόπους που γίνεται και ο χαρακτηριστικός τύπος ταξιδιών της εποχής.

Υπάρχουν όμως και τα ταξίδια των εξερευνήσεων και των πρώτων ανακαλύψεων που οδηγούν τους τολμηρούς στον τότε Νέο Κόσμο και στην μακρινή Ασία. Οι Βίκινγκς φτάνουν στην Αμερική στο τέλος του 10^{ου} αιώνα και ο Μάρκο Πόλο ταξιδεύει από τη Βενετία στην καρδιά της Ασίας. Οι σταυροφορίες που γίνονται κυρίως τον 12^ο και 13^ο αιώνα χαρακτηρίζουν την αρχή μιας νέας εποχής για θρησκευτικά ταξίδια. Η μαζικοποίηση αυτών των ταξιδιών οδηγεί στην ανάγκη για καλύτερη οργάνωση τους που αναλαμβάνουν τα πρώτα «πρακτορεία μεταφοράς» που εμφανίζονται κυρίως στη Βενετία και στην Αγγλία. Οι Ενετοί που κυριαρχούν στη θάλασσα και στο παγκόσμιο εμπόριο γίνονται οι πρώτοι που οργανώνουν ταξίδια προς τους Άγιους Τόπους με τη μορφή ενός «οργανωμένου πακέτου τουριστικών υπηρεσιών» που περιλαμβάνει: το ταξίδι, το φαγητό, οι μεταφορές, η διαμονή καθώς και εξυπηρέτησεις στην περιοχή.

Στη περίοδο ανάμεσα στον 12^ο και 15^ο αιώνα παράλληλα με τα εμπορικά ταξίδια *υπάρχει και εντυπωσιακή ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ταξιδιών που ξεκινούν από ορισμένες ονομαστές πανεπιστημιούπολεις της εποχής, όπως την Οξφόρδη, τη Σαλαμάνκα κ.λ.π.* Προς το τέλος του 14^{ου} αιώνα εμφανίζεται και ο πρώτος επίσημος τύπος «διαβατηρίου» στην Αγγλία που ήταν ένα είδος «άδειας ταξιδιού» που δόθηκε με διαταγή του βασιλέα. Η εποχή της Αναγέννησης χαρακτηρίζεται από μία νέα ώθηση στα εμπορικά και εκπαιδευτικά ταξίδια δύο κυρίως τύπων: *συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις και τα ξίδια νεαρών Άγγλων ευγενών κυρίως στη Ευρώπη για να γνωρίσουν τον πολιτισμό στα μουσεία, τα πανεπιστήμια και τις πόλεις της.* Οι εμπορικές εκθέσεις πολλαπλασιάζονται σε ολόκληρη την Ευρώπη με περισσότερο φημισμένες την έκθεση της Φρανκφούρτης και συμβάλλουν στην ανάπτυξη του ξενοδοχειακού κλάδου στα μεγάλα αστικά κέντρα της εποχής.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ταξίδια που πήραν την ονομασία «Γκραντ Τουρ» (Μεγάλη Περιήγηση) και έφεραν χιλιάδες Άγγλους -και όχι μόνο- στην Ευρώπη, και ιδιαίτερα στην Ιταλία και τη Γερμανία, με σκοπό την ευρύτερη μόρφωση κάθε νέου από «καλή οικογένεια». Η ανάπτυξη αυτών των ταξιδιών οδήγησε στη μαζικοποίηση του τουρισμού αλλά και στη διαμόρφωση ενός πλαισίου ανάπτυξης «οργανωμένων» τουριστικών πακέτων με προσφορά νέων υπηρεσιών, όπως του συνοδού και του συνοδού γκρουπ. Η μεγάλη χρονική διάρκεια της περιόδου αυτών των ταξιδιών (1550-1580) επηρέασε θετικά την ανάπτυξη της ευρύτερης υποδομής του τομέα, όπως ξενοδοχεία, δρόμους, μέσα μεταφοράς και σηματοδότησε τη διαμόρφωση ενός περισσότερο οργανωμένου τουριστικού τομέα. Πολλά ξενοδοχεία για παράδειγμα ανελάμβαναν την οργανωμένη μεταφορά των πελατών τους από πόλη σε πόλη ή ενοικίαζαν άμαξες σε ομάδες τουριστών ενώ οι τράπεζες παρείχαν χρηματοοικονομικές διευκολύνσεις και ένα πλήθος τουριστικών υπηρεσιών στους τουρίστες. Νέα τουριστικά δημιουργούνται κυρίως στην Ιταλία (Φλωρεντία, Βενετία, Νάπολη) αλλά και στην περιοχή των Άλπεων (Σαμονί), ενώ οι τιμές επηρεάζονται από την τουριστική περίοδο καθώς και από το πόσο φημισμένο είναι το τουριστικό θέρετρο. Οι ταξιδιωτικοί οδηγοί και τα βιβλία που δίνουν οδηγίες πληθαίνουν, ενώ η πώληση ενθυμίων στις τουριστικές περιοχές γίνεται πλέον οργανωμένα.

Με τη συστηματική χρηματοδότηση των εξερευνήσεων που κορυφώνονται τον 15^ο και 16^ο αιώνα αρχίζουν τα ταξίδια προς την Αμερική, την Αφρική, την Αυστραλία, την Ωκεανία και την Ασία. Οι εξερευνήσεις σηματοδοτούν μια νέα εποχή για τον τουρισμό που εξαπλώνεται γεωγραφικά και επισημαίνει το ρόλο της ιστορίας, του πολιτισμού και της επιστήμης στα ταξίδια. Παρόμοιες αναζητήσεις οδηγούν και πολλούς ταξιδιώτες και περιηγητές, ιδιαίτερα μεταξύ 14^{ου} και 17^{ου} αιώνα, και στην Ελλάδα. Ο ρομαντισμός, η αρχαιολατρία και η ιστορική αναζήτηση διαμορφώνουν ένα τύπο ταξιδιών με πολλές ομοιότητες με το Γκραντ Τουρ. Ένας εντυπωσιακός σε όγκο και σε εύρος επαγγελματιών και επιστημονικών ειδικοτήτων αριθμός διασχίζει την τουρκοκρατούμενη Ελλάδα και καταγράφει τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού.

Ο 19^{ος} αιώνας μπορεί να χαρακτηριστεί ο αιώνας κλειδί για την δυναμική ανάπτυξη του τουρισμού και τη διαμόρφωση των συνθηκών που θα οδηγήσουν στη μελλοντική μαζικοποίηση. Η αρχή γίνεται με τις εξελίξεις στο

χώρο των μεταφορών και επικοινωνιών, συνεχίζεται με την οργανωτική και οικονομική επέκταση του τουρισμού στον παγκόσμιο χώρο και ολοκληρώνεται με τις θεσμικές, κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις που οδηγούν στη βιομηχανική επανάσταση. Ο σιδηρόδρομος, τα ατμόπλοια ή αλλιώς «πλωτά ξενοδοχεία» δίνουν μια νέα ώθηση στη μαζικοποίηση του τουρισμού αλλά και στη διεθνοποίηση των ταξιδιών. Την ανάπτυξη του οργανωμένου τουρισμού με τη μορφή που τον γνωρίζουμε σήμερα ως ένα πλήρες πακέτο υπηρεσιών, σηματοδοτεί η δημιουργία του πρώτου τουριστικού πρακτορείου από τον Τόμας Κουκ που οργανώνει το 1841 εκδρομή από το Λέστερ στο Λωφμπόρου μετ' επιστροφής και με τιμή 1 σελίνι το άτομο. Το παράδειγμά του το μιμήθηκαν πολλοί σε χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής με αποτέλεσμα τα οργανωμένα ταξίδια να γίνουν πολύ δημοφιλή στη διαρκώς διευρυνόμενη μεσαία τάξη της εποχής.

Από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα αρχίζει και η εντυπωσιακή ανάπτυξη αλυσίδων ξενοδοχείων σε πολλές χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής, ενώ η εισαγωγή των ταξιδιωτικών επιταγών από την Αμερικαν Εξπρές στην παγκόσμια αγορά συμβάλει στη περαιτέρω διεθνοποίηση των τουριστικών ταξιδιών. Γενικότερα εκείνη την εποχή ο τουρισμός αποκτά για πρώτη φορά μορφή καταναλωτικού αγαθού και φέρει πλέον τα χαρακτηριστικά μιας βιομηχανίας υπηρεσιών (έστω και περιθωριακής). Επίσης κυκλοφορούν και οι πρώτοι ταξιδιωτικοί οδηγοί, όπως του Μπέντεκερ, που καταγράφουν ένα μεγάλο φάσμα υπηρεσιών που μπορεί να βρει ο τουρίστας στις περιοχές και πόλεις που επισκέπτεται. Τα παραθαλάσσια θέρετρα γίνονται τώρα τα δημοφιλέστερα κέντρα του μαζικού τουρισμού που συναρθρώνει τα νέα καταναλωτικά και κοινωνικά πρότυπα των μεσαίων στρωμάτων της εποχής.

Οι εξελίξεις του 20^{ου} αιώνα έως και τον ΄Β Παγκόσμιο Πόλεμο αποτελούν ουσιαστικά μια συνέχεια των κυρίαρχων τάσεων που διαμορφώνουν τον νέο «οργανωμένο» τουρισμό στον παγκόσμιο χώρο. Στον χώρο των συγκοινωνιών η εξέλιξη των ατμόπλοιων και η ανάδειξη της Ευρώπης ως δημοφιλούς «πακέτου» ταξιδιού για τους Αμερικάνους είναι από τα χαρακτηριστικά της περιόδου έως το 1940. Πολλά από αυτά τα ταξίδια περιλαμβάνουν περιήγηση και διαμονή σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες με παροχή όλο και περισσότερων οργανωμένων τουριστικών υπηρεσιών, ενώ οι τιμές σταδιακά μειώνονται. Η εφεύρεση του αυτοκινήτου και η κατοπινή μαζική παραγωγή του δίνει μια εντυπωσιακή ώθηση στα ταξίδια –ιδιαιτέρως του εσωτερικού τουρισμού- και ανοίγει το δρόμο για την αυτονόμηση των τουριστών που αποφασίζουν και επιλέγουν ευκολότερα μια μετακίνηση. Παράλληλα με τα ιδιωτικά αυτοκίνητα ένα εκτεταμένο δίκτυο λεωφορειακών γραμμών συνδέει τις μεγαλύτερες πόλεις και διευκολύνει την ανάπτυξη του τουρισμού. Τα αεροπλάνα από τη δεκαετία του ΄30 εγκαινιάζουν τις πρώτες οργανωμένες και συστηματικές πτήσεις μικρού αριθμού επιβατών από εταιρείες της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών. Η ανακάλυψη και η εξέλιξη των αεροπλάνων αποτέλεσε τη βάση στην οποία στηρίχτηκε η μαζικοποίηση του διεθνούς τουρισμού στη μεταπολεμική περίοδο.

Πολλές «αλυσίδες» ξενοδοχείων και μεγάλα πρακτορεία εξαπλώνονται στις νέες δυναμικές αγορές της υψηλίου προσβλέποντας κυρίως στην ανάπτυξη του παραθεριστικού και του επαγγελματικού τουρισμού. Η διάρθρωση των υπηρεσιών τυποποιείται και εκσυγχρονίζεται, ενώ το χρηματοπιστωτικό

σύστημα ενισχύει τη διεθνοποίηση στην παροχή υπηρεσιών και διευκολύνσεων στους τουρίστες. Ένας διαρκώς και μεγαλύτερος αριθμός περιοχών αναπτύσσεται με βάση τις παραγωγικές δραστηριότητες του τουρισμού και τα «τουριστικά θέρετρα» πληθαίνουν και εξειδικεύονται: *αστικά κέντρα με πολιτιστικούς πόρους, περιοχές χειμερινών σπορ, παραθαλάσσιες περιοχές με παραθεριστικό τουρισμό καλοκαιριού, περιοχές με ιαματικές πηγές κλπ.*

Με πρωτοπόρους, χώρες όπως η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, και με την παράλληλη πίεση διεθνών οργανισμών, που εκπροσωπούν τους εργαζομένους ψηφίζονται νομοθετήματα που κατοχυρώνουν τις άδειες μετ' αποδοχών και μαζικοποιούν τον τουρισμό ιδιαίτερα αυτόν της καλοκαιρινής περιόδου. Η παράλληλη δημιουργία των πρώτων διεθνών οργανισμών που προβάλλουν και προωθούν τον τουρισμό σε εθνικό και διεθνές επίπεδο την ίδια δεκαετία σηματοδοτεί μια ακόμα πλευρά της θεσμοποίησης του τουριστικού φαινομένου. Τα ανεπτυγμένα κράτη προωθούν πλέον τον τουρισμό ως οικονομική δραστηριότητα με προφανή θετικά αποτελέσματα για τις οικονομίες τους, ενώ διαμορφώνουν και το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που θα ενισχύσει, οργανώσει, αλλά και ελέγξει αυτή την ταχύτατα αναπτυσσόμενη «βιομηχανία». Άλλωστε αυτή η βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου έχει ήδη αρχίσει να γίνεται ένας υπολογίσιμος και πολυσχιδής κλάδος της οικονομίας των ανεπτυγμένων χωρών ήδη από τη δεκαετία του '20 και ο τουρισμός έρχεται να προστεθεί σταδιακά στα θεματικά πεδία που καλύπτονται από αυτή τη βιομηχανία.

Σε αυτή την παλαιότερη περίοδο ο τουρισμός συνδέθηκε άμεσα με τη πορεία των επιστημονικών ανακαλύψεων, των επεκτατικών πολέμων και της γεωγραφικής διεύρυνσης των ορίων του τότε γνωστού κόσμου. Στις περιόδους ειρήνης και οικονομικής ανάπτυξης ο τουρισμός πάντοτε αναπτύσσονταν παραμένοντας όμως σε μεγάλο βαθμό ένα φαινόμενο περιθωριακό και συνδεδεμένο με την ζωή των πλουσίων και των αριστοκρατών της εποχής. Μόνο μετά το 18^ο αιώνα ο τουρισμός μαζικοποιείται και αυτό χάρις στις νέες κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις που διαμορφώνονται μετά τη βιομηχανική επανάσταση στις ανεπτυγμένες χώρες. Οι περιηγητές, οι προσκυνητές και οι εξερευνητές του παρελθόντος άνοιξαν δρόμους και διεύρυναν τους ορίζοντες της ανθρωπότητας επιτρέποντας στους τουρίστες να δώσουν ένα διαφορετικό κοινωνικό και οικονομικό περιεχόμενο στα ταξίδια της σύγχρονης εποχής. Στη μεταπολεμική περίοδο ο τουρισμός συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις της εποχής και αναδεικνύεται σε ένα από τα καθοριστικά κοινωνικά και οικονομικά φαινόμενα των σύγχρονων κοινωνιών αλλά και σε ένα από τους δυναμικότερους κλάδους της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε βέβαια ότι το σημαντικότερο «χαρακτηριστικό» του τουρισμού είναι ότι αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους διαύλους επικοινωνίας ανάμεσα σε λαούς και χώρες, περιοχές και ανθρώπους.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

(Γενεσιουργός αιτία του ``αθλητικού`` τουρισμού)

Οι κυριότεροι αγώνες των Ελλήνων, που εορτάζονταν προς τιμή του Διός στην Αρχαία Ολυμπία. Η προέλευση τους δεν είναι γνωστή με ακρίβεια, σύμφωνα με την παράδοση όμως ο πρώτος εορτασμός τους έγινε το 776 π.Χ. Κατά τη Μυθολογία, ιδρυτής τους ήταν Ίδαίος Ηρακλής. Ωστόσο, κύριοι οργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων στους προϊστορικούς χρόνους (884 π.Χ.) υπήρξαν: ο βασιλιάς της Ηλείας Ίφιτος, ο νομοθέτης της Σπάρτης Λυκούργος και ο βασιλιάς της Πίσης Κλεισθένης. Απ' αυτούς θεσπίστηκε αρχικά και η Ιερά εκχειρία που επέβαλλε σε όλους τους Έλληνες ανακωχή κατά τη διάρκεια των αγώνων. Η διάταξη αυτή διακηρύσσονταν σε όλη την Ελλάδα και έτσι οι Ολυμπιακοί Αγώνες είχαν προσλάβει χαρακτήρα εθνικής εορτής. *Με την πάροδο του χρόνου, η συμμετοχή στους αγώνες είχε εξαπλωθεί σε όλα τα ελληνικά κράτη, μέσα κι έξω από την Ελλάδα, και οι επισκέπτες της εορτής δεν ήταν μόνο ιδιώτες αλλά επίσημοι απεσταλμένοι κρατών καθώς και μεγάλο πλήθος «τουριστών» από τα περισσότερα μέρη του τότε γνωστού κόσμου, που έρχονταν για να παρακολουθήσουν τα αθλήματα αλλά και τις υπόλοιπες εορταστικές-θρησκευτικές εκδηλώσεις-τελετές κατά τη διάρκεια διεξαγωγής τους.*

Ο θεσμός των Ολυμπιακών αγώνων παρ' όλα αυτά δεν έμεινε ο ίδιος στο πέρασμα του χρόνου. Κατά την περίοδο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας απέκτησε μια περισσότερο ωφελιμιστική κατεύθυνση. Οι επιδείξεις των μονομάχων, τα θεάματα των τσίρκων και άλλα τέτοιου είδους «θεάματα» είχαν σαν αποτέλεσμα να υποβιάσουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες σε μια από τις τόσες αθλητικές επιδείξεις. Και κατά την περίοδο όμως του Βυζαντίου η Χριστιανική εκκλησία των πρώτων αιώνων αδιάλλακτα εχθρική προς τις μορφές καταπτώσεως που είχε πάρει ο αθλητισμός και μη ξεχνώντας τα ειδωλολατρικά ιδεώδη που είχαν εμπνεύσει αυτούς τους αθλητικούς αγώνες, πέτυχε τη διακοπή τους και το 393 μ.Χ. γίνονται οι τελευταίοι.

Αλλά η γοητεία των Ολυμπιακών αγώνων δεν έσβησε. Από τα τέλη ακόμα του Μεσαίωνα άρχισε να προκαλεί πάλι ενδιαφέρον μια ενδεχόμενη αναβίωσή τους. Παρ' όλα αυτά έπρεπε να φτάσει το τέλος του 19^{ου} αιώνα και να σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην εξέλιξη του νεώτερου αθλητισμού για να μπορέσει το ολυμπιακό πνεύμα να αντιμετωπιστεί πάλι ως όργανο για την παγκόσμια επιβολή του ερασιτεχνικού αθλητισμού. Η τιμή για την ιδέα της αναβίωσης της ολυμπιακής ιδέας ανήκει στο βαρόνο Πιερ ντε Κουμπερντέν, ο οποίος στις 25 Νοεμβρίου 1892 ανακοίνωσε στη Σορβόνη ότι οι αρχαίες Ολυμπιάδες θα επαναλαμβάνονταν με σύγχρονη οργάνωση. Έτσι οι πρώτοι αγώνες έγιναν στην Αθήνα το 1896 από τις 24 Μαρτίου έως τις 2 Απριλίου με συμμετοχή 285 αθλητών που αντιπροσώπευαν 14 χώρες σε 42 ειδικότητες 10 διαφορετικών αθλημάτων. Το 2004 οι Ολυμπιακοί αγώνες γύρισαν στη χώρα που γεννήθηκαν και τελέστηκαν με απόλυτη επιτυχία.

ΜΕΡΟΣ 2^ο : ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο τουρισμός υιοθετήθηκε και αποκηρύχτηκε για την ικανότητα του να αναπτύσσει και συνεπώς να μεταμορφώνει διάφορες περιοχές σε εντελώς διαφορετικούς χώρους. Στην πρώτη περίπτωση, ο τουρισμός θεωρείται πως προσφέρει το έναυσμα για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Στη δεύτερη περίπτωση, οι οικολογικές και κοινωνικές οχλήσεις για τη μεταμόρφωση περιοχών είναι τεράστια. Η δεύτερη αυτή περίπτωση χαρακτηρίζεται και ως κλασικός μαζικός τουρισμός και τις περισσότερες φορές παρουσιάζεται ως ένα «τέρας», ένα τερατούργημα που προσφέρει ελάχιστα ποιοτικά στοιχεία στην περιοχή υποδοχής τουρισμού, στους ανθρώπους της και στα δεδομένα των φυσικών πόρων. Ως αποτέλεσμα, ο μαζικός τουρισμός αποτέλεσε το επίκεντρο των επικρίσεων, επειδή κυριαρχεί σε μια περιοχή χάρη σε ένα μη-τοπικό προσανατολισμό, και επειδή ελάχιστα από τα χρήματα, που αποτελούν τουριστικά κέρδη μένουν σε αυτή την περιοχή, τα οποία θα συνέβαλλαν στην αύξηση του ντόπιου κατά κεφαλήν εισοδήματος εάν παρέμεναν στην εν λόγω περιοχή.

Στον αντίποδα του μαζικού τουρισμού παρουσιάστηκε ο *εναλλακτικός τουρισμός*, ο οποίος θα αποτελούσε μια εναλλακτική λύση στη μαζική τουριστική ανάπτυξη, που θα ήταν πιο ήπια τόσο κοινωνικά όσο και περιβαλλοντικά. Η «ηπιότερη» αυτή προσέγγιση θέτει τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους στην πρώτη γραμμή του προγραμματισμού και της τουριστικής ανάπτυξης. Επίσης οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δίνουν την ευκαιρία, στις χώρες που τις χρησιμοποιούν, να εκμηδενίσουν τις εξωγενείς επιδράσεις, να αναπτύξουν τη δική τους υποδομή και ανωδομή, ώστε να συμμετέχουν οι ίδιες στην ορθολογική ανάπτυξή τους και να κερδίζουν τη μάχη σε σημαντικά θέματα αντί να τα παραχωρούν όλα σε ξένους επιχειρηματίες και ξένους θεσμικούς παράγοντες του τουριστικού χώρου.

Ο Weaver σε έκθεσή του, το 1993 αναφέρει τα πιθανά οφέλη μιας στρατηγικής εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως τις ακόλουθες:

Καταλύματα

- Δεν "πνίγουν" την περιοχή.
- Τα οφέλη (θέσεις εργασίας, τουριστικές δαπάνες)διανέμονται πιο αξιοκρατικά.
- Ηπιότερος ανταγωνισμός ανάμεσα στα ενοικιαζόμενα και τις επιχειρήσεις για τη σωστή χρήση της υποδομής.
- Οι ντόπιες περιοχές συγκεντρώνουν ένα υψηλότερο ποσοστό εσόδων.
- Περισσότερες ευκαιρίες για τη συμμετοχή ντόπιων επιχειρηματιών στον τουριστικό κλάδο.

Αξιοθέατα

- Προωθείται η αυθεντικότητα και η μοναδικότητα της περιοχής.
- Τα αξιοθέατα έχουν μορφωτικό χαρακτήρα και ενισχύουν την αυτο-ολοκλήρωση.
- Οι ντόπιοι μπορούν να επωφεληθούν από την ύπαρξη των αξιοθέατων, ακόμα κι όταν δεν υπάρχουν τουρίστες.

Αγορά

- Οι τουρίστες δεν ξεπερνούν σε αριθμό τους ντόπιους κατοίκους. Έτσι αποφεύγεται η πίεση.
- Αποφεύγονται οι κύκλοι ``έλξης-απομάκρυνσης`` και επιτυγχάνεται η ισορροπία.
- Υπάρχει ένας πιο επιθυμητός τύπος τουριστών.
- Μικρότερη πιθανότητα για διάσπαση μέσα σε μια μεγάλη αγορά.

Οικονομικές επιπτώσεις

- Προωθείται η οικονομική διαφοροποίηση για την αποφυγή της εξάρτησης από έναν και μόνο οικονομικό κλάδο.
- Οι οικονομικοί τομείς επηρεάζουν και ενισχύουν ο ένας τον άλλο.
- Τα καθαρά έσοδα είναι αναλογικά υψηλότερα. Τα χρήματα διακινούνται μέσα στη ντόπια κοινωνία.
- Δημιουργούνται περισσότερες θέσεις εργασίας και εντονότερη οικονομική δραστηριότητα.

Κανονισμός

- Η περιοχή-κοινότητα λαμβάνει τις κρίσιμες αποφάσεις ανάπτυξης/στρατηγικής.
- Ο προγραμματισμός υλοποιείται με βάση την επίτευξη της οικολογικής, κοινωνικής και οικονομικής φέρουσας ικανότητας.
- Η τουριστική προσέγγιση δίνει έμφαση στην ολοκλήρωση και την ευημερία των συμφερόντων της περιοχής.
- Η μακροπρόθεσμη προσέγγιση προσβλέπει στην ευημερία και των επόμενων γενεών.
- Προστατεύεται η ακεραιότητα του φυσικού και πολιτισμικού πλούτου.
- Μειώνεται η πιθανότητα για την ανάπτυξη δυσάρεστων καταστάσεων.

Στη συνέχεια θα κάνουμε μια παρουσίαση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στις ήδη οργανωμένες προσπάθειες που έχουν γίνει στη χώρα μας καθώς και σε κάποιες λεπτομέρειες που αφορούν τον τρόπο διεξαγωγής τους, με σκοπό να εξοικειωθούμε με αυτούς τους «καινούριους» τρόπους αναψυχής- διασκέδασης .

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τουρισμός περιπέτειας (extreme sports)

Η πιο γνωστή ίσως μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Περιλαμβάνει ένα πλήθος υπαίθριων δραστηριοτήτων που θα μπορούσαμε να κατηγοριοποιήσουμε ως εξής: Αυτά που πραγματοποιούνται σε ποτάμια και λίμνες, σε βουνά, στον αέρα και στη θάλασσα. Η κάθε παραπάνω κατηγορία περιλαμβάνει κάποιες δραστηριότητες που αναφέρονται παρακάτω:

Λίμνες και ποτάμια

Monoraft- Rafting

Τι είναι το monoraft;

Κατάβαση ποταμού με μονοθέσιες φουσκωτές βάρκες κατά την οποία επαγγελματίας οδηγός ποταμού συνοδεύει 5-6 βάρκες. Ο βαθμός δυσκολίας κάθε κατάβασης ποικίλει από 1 έως 5.

Τι είναι το rafting;

Κατάβαση ποταμού με φουσκωτές βάρκες χωρητικότητας 6- 8 κωπηλατών. Με τη συνοδεία βέβαια επαγγελματία οδηγού. Τόσο το monoraft όσο και το rafting αποκτά στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια, όλο και περισσότερους οπαδούς. Λάτρεις του υγρού στοιχείου ζουν τη δυνατή εμπειρία που προκαλεί η άμεση και πολλές φορές «βίαιη» επαφή με το νερό σε συνδυασμό με τη διάπλευση μέσα από τα επιβλητικά περάσματα που εναλλάσσονται με ταχύτητα.

Που μπορώ να κάνω monoraft και rafting;

- Πελοπόννησος- Λούσιος και Αλφειός (βαθμός δυσκολίας 2-3)
- Ευρυτανία- Αχελώος (β. δ. 1), Ταυρωπός (β. δ. 2), Τρικεριώτης (β. δ. 3)
- Μετέωρα- Ασπροπόταμος (β. δ. 3), Αλιάκμονας (β. δ. 1-5)
- Γρεβενά- Βενέτικος (β. δ. 1-5), Μυλεοπόταμος (β. δ. 4)
- Κίσαβος- Πηνειός (β. δ. 1-3)
- Ζαγοροχώρια- Βοϊδομάτης (β. δ. 1-2)
- Δράμα, Σέρρες- Αγγίτης, Αλλιστράτη (β. δ. 2)
- Καστοριά- Νεστόριο (β. δ. 2)
- Τζουμέρκα- (β. δ. 4), Άραχθος (β. δ. 1-4)
- Ναυπακτία- Εύηνος (β. δ. 2)
- Ορεινή Πέλλα- Υγροβιότοπος Άγρα , Λίμνη Βεγορίτιδα, Μουγλενίτσας, Εδεσσαίος (β. δ. 1)
- Ξάνθη- Νέστος (β. δ. 1-3)

Καθώς και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω monoraft- rafting;

Μπορεί κάποιος να ξεκινήσει τη συγκεκριμένη δραστηριότητα από τον Οκτώβριο και μέχρι τον Ιούνιο

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Για να συμμετέχει κάποιος σε καταβάσεις monoraft πρέπει να έχει συμμετάσχει αρχικά σε καταβάσεις rafting και να ξεκινήσει από ποτάμια πρώτου- δεύτερου βαθμού δυσκολίας, και στη συνέχεια να προχωρήσει σε ποτάμια μεγαλύτερου βαθμού δυσκολίας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η γνώση κολύμβησης καθώς και η ψυχική και σωματική υγεία.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει να έχει μαζί του, κάθε άτομο που συμμετέχει, μαγιό, ένα δεύτερο ζευγάρι παπούτσια που θα βραχεί, ένα δεύτερο μπλουζάκι και μία πετσέτα.

Εξοπλισμός:

Ολόσωμη στολή και καλτσάκια από νεοπρέν, σωσίβιο, αντιανεμικό πανωφόρι, κράνος και κουπί.

Canoe – Kayak

Τι είναι το canoe- kayak;

Περιήγηση με διαθέσιμα βαρκάκια τύπου canoe –kayak με τη συνοδεία επαγγελματία οδηγού. Παρότι είναι διαθέσιμα είναι πολύ άνετα και θεωρούνται ιδανικά για λίμνες και εξερεύνηση στενών περασμάτων.

Που μπορώ να κάνω Canoe- Kayak;

- Θεσσαλία- Λίμνη Πλαστήρα
- Καστοριά- Λίμνη Καστοριάς

- Ευρυτανία- Λίμνη Κρεμαστών
- Χελμός- Λίμνη Τσιβλού
- Γρεβενά- Λίμνη Αώου
- Κρήτη- Λίμνη Κούρνα
- Ορεινή Πέλλα- Μογλενίτσας, Εδεσσαίος
- Ξάνθη- Νέστος, Βιστωνίδα

Καθώς και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω Canoe- Kayak;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία για να λάβει κάποιος μέρος σε αυτή τη δραστηριότητα. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η γνώση κολύμβησης καθώς και η ψυχική και σωματική υγεία.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει να έχει μαζί του, κάθε άτομο που συμμετέχει, μαγιό, ένα δεύτερο ζευγάρι παπούτσια που θα βραχεί, ένα δεύτερο μπλουζάκι και μία πετσέτα.

Εξοπλισμός:

Ολόσωμη στολή από νεοπρέν, σωσίβιο, αντιανεμικό πανωφόρι, κράνος και διπλό κουπί.

River Trekking (πεζοπορία ποταμού)

Τι είναι το River trekking;

Πεζοπορία στις όχθες ποταμών και λιμνών και σε ορισμένα σημεία ακόμα και μέσα στα ποτάμια. Οι πεζοπορίες αυτές πραγματοποιούνται κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Θεωρούνται μάλιστα από τους λάτρεις των extreme sports ως μια από τις κορυφαίες δραστηριότητες καθώς οι βουτιές στα δροσερά νερά, ο ίλιγγος του ύψους, η πεζοπορία (ακόμα και μέσα από στενά περάσματα) και η επιβλητική όψη του κάθε φαραγγιού δίνουν μοναδικής έντασης εμπειρίες στον καθένα που θα τις δοκιμάσει.

Που μπορώ να κάνω River trekking;

- Ευρυτανία- Πάντα Βρέχει
- Πελοπόννησος- Νέδα
- Όλυμπος- Ενιπέας
- Ορεινή Πέλλα- Φαράγγι Ράμνο Μπορ (λουτρά Πόζαρ), Φαράγγι Γεροπόταμου (Καιμακτσάλαν)
- Ξάνθη- Κόσυνθος, Κομψάτος

Καθώς και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω River trekking;

Μπορεί κάποιος να ξεκινήσει τη συγκεκριμένη δραστηριότητα από το Μάιο έως και τον Οκτώβριο.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Οι μόνες προϋποθέσεις είναι η ψυχική και σωματική υγεία καθώς και η γνώση κολύμβησης.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει να έχετε μαζί σας σανδάλια ή αθλητικά παπούτσια που θα βραχούν, καπέλο, γυαλιά ηλίου, σακίδιο, παγούρι, ελαφρά τροφή (σταφίδες, σοκολάτες, σάντουιτς), μαγιό, πετσέτα.

Εξοπλισμός:

Αδιάβροχοι σάκοι για τη μεταφορά του πικ - νικ.

Canyoing

Τι είναι το canyoing;

Διάσχιση φαραγγίων περπατώντας και χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο εξοπλισμό καταρρίχησης (σχοινιά κλπ.) σε κάθετους καταρράκτες με την συνοδεία έμπειρων οδηγών.

(Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το Canyoing αναφέρεται και ως δραστηριότητα του «βουνού» λόγω του ότι μεγάλο μέρος του έχει όντως να κάνει με ασχολίες πάνω σε φαράγγια, μονοπάτια και γενικότερα πάνω σε βουνό.)

Που μπορώ να κάνω Canyoing;

- Αττική- Γκούρα
- Θεσσαλία- Μέγα Ρέμα Μουζακίου
- Πήλιο- Μυλοπόταμος
- Γρεβενά- Σπήλαιο, Αώος
- Ευρυτανία- Βίνιανη, Βόθωνας
- Ήπειρος- Βικάκης, Πάπιγκο
- Κρήτη- Σε όλα τα φαράγγια
- Θράκη- Ροδόπη, Μαρώνεια
- Ορεινή Πέλλα- Φαράγγι του χάους

Καθώς και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω Canyoing;

Μπορεί κάποιος να ξεκινήσει τη συγκεκριμένη δραστηριότητα από το Μάιο έως και τον Οκτώβριο.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Για να συμμετέχει κάποιος πρέπει να ξεκινήσει από φαράγγια μικρής και μέτριας δυσκολίας και να προχωρήσει στη συνέχεια σε φαράγγια μεγαλύτερου βαθμού δυσκολίας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ψυχική και σωματική υγεία του ατόμου καθώς και να μην πάσχει από υψοφοβία. Ηλικίες; από 10 έως 60 ετών.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει να έχετε μαζί σας ένα δεύτερο ζευγάρι παπούτσια που θα βραχούν, μαγιό, μικρό σακίδιο πλάτης, και παγούρι.

Εξοπλισμός:

Ολόσωμη στολή από νεοπρέν, σχοινιά, ζώνες, κράνη και καταβατήρες.

Αυτές είναι οι σημαντικότερες δραστηριότητες όσον αφορά τα ποτάμια και τις λίμνες της χώρας μας, και όχι μόνο. Ωστόσο υπάρχουν και άλλες δραστηριότητες λιγότερο γνωστές όπως:

Hot Dog: Πρόκειται για μονοθέσια φουσκωτά σκάφη που πραγματοποιούν καταβάσεις ποταμών. Επαγγελματίας οδηγός ποταμού συνοδεύει 5- 6 από αυτά τα σκάφη. Από τα οποία μάλιστα έχει πάρει το όνομα του και η ίδια δραστηριότητα λόγω του σχήματος των σκαφών.

Hydrospeed: Πρόκειται για κατάβαση ποταμού με ειδικά διαμορφωμένη σανίδα, στην οποία δίνουμε ώθηση με το ίδιο μας το σώμα. Επαγγελματίας οδηγός ποταμού συνοδεύει και σε αυτή την περίπτωση 4- 6 σκάφη.

Βουνό (γενικότερα έδαφος)

Mountain Bike (ποδήλατο βουνού)

Τι είναι το Mountain bike;

Ως Mountain bike αναφέρεται η ποδηλασία σε δασικές διαδρομές, με ποδήλατα 28 ταχυτήτων, με δισκόφρενα, πλήρη ανάρτηση και ανατομική κατασκευή που εγγυούνται άνετη και ευχάριστη ποδηλασία. Με τη συνοδεία, βέβαια, επαγγελματία οδηγού.

Που μπορώ να κάνω Mountain bike;

- Αττική- Πάρνηθα, Βαρυμπόμπη
- Θεσσαλία- Μετέωρα, λίμνη Πλαστήρα
- Πελοπόννησος- κοιλάδα Λούσιου, Χελμός
- Ναυπακτία- Όχθες Ευήνου
- Τζουμέρκα
- Γρεβενά- Λίμνη Αώου
- Κέρκυρα- Σε όλο το νησί, αλλά ειδικά στη βουνοπλαγιά Παντοκράτωρ.
- Ορεινή Πέλλα- Μαύρο Δάσος, Γαβαλιώτισσα
- Ξάνθη- Οροπέδιο Λειβαδίτη, Νεστοχώρια

Καθώς και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω Mountain Bike;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Σε αυτή τη δραστηριότητα μπορεί να λάβει μέρος οποιοσδήποτε ξέρει να κάνει ποδήλατο και να έχει καλή φυσική κατάσταση. Ηλικίες: από 10 έως 65 χρονών.

Τι πρέπει να έχω;

Αθλητικά παπούτσια ή μποτάκια και φόρμα που πιθανώς να λασπωθούν, καπέλο, γάντια, αντιανεμικό πανωφόρι, μικρό σακίδιο και παγούρι με νερό.

Εξοπλισμός:

Ποδήλατα 21 ταχυτήτων και κράνη.

Jeep Safari

Τι είναι το Jeep safari;

Οδήγηση με αυτοκίνητα τύπου 4x4 σε δασικούς δρόμους, με περάσματα ποταμών και αναβάσεις βουνών με τη συνοδεία οχήματος υποστήριξης και επαγγελματία έμπειρου οδηγού.

Που μπορώ να κάνω Jeep safari;

- Πελοπόννησος- Λίμνη Τσιβλού, Ορεινή Αρκαδία, Λυκαίον Όρος
- Ορεινή Ναυπακτία
- Παρνασσός
- Ευρυτανία- Άγραφα, διάσχιση Τρικεριώτη
- Ήπειρος- Ζαγόρια, Τζουμέρκα
- Ορεινός όγκος Πίνδου
- Κρήτη- Ορεινός όγκος Λευκών Ορέων
- Θράκη- Ροδόπη, Μαρώνεια
- Ορεινή Πέλλα- Μαύρο δάσος, Καιμακτσάλαν
- Ξάνθη- Ερύμανθος- Σμίνθη, Τοξότες- Κομνηνά, Μαύρη Πέτρα

Καθώς και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω Jeep safari;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Σε εκδρομές 4x4 μπορεί να συμμετάσχει οποιοσδήποτε έχει διάθεση για εξερεύνηση και ανακαλύψεις. Αυτός που οδηγεί το Jeep πρέπει να έχει δίπλωμα οδήγησης και να είναι πάνω από 18 χρονών.

Τι πρέπει να έχω;

Άνετο και ζεστό ρουχισμό (μπουφάν, γάντια, σκούφο, γυαλιά ηλίου, αθλητικά παπούτσια ή μπότσια) και ένα παγούρι με νερό.

Εξοπλισμός:

Jeep συνοδείας με όλα τα απαραίτητα εργαλεία για οδήγηση 4x4 (χάρτης, κασμάς, φτυάρι, σχοινί, ιμάντας ρυμούλκησης, γρύλο, φαρμακείο, εξωτερικός προβολέας).

Ιππασία

Τι είναι ιππασία;

Η ιππασία γίνεται με εκπαιδευμένα άλογα ακολουθώντας προκαθορισμένες διαδρομές μέσα από όμορφα δάση και μικρά μονοπάτια. Με τη σύνοδεία έμπειρων εκπαιδευτών.

Που μπορώ να κάνω ιππασία;

- Ευρυτανία- Κορυσχάδες
- Ναύπακτος- Όχθες Εύηνου
- Ήπειρος- Λάζαινα
- Πήλιο- Κατηγιώργης, Αργαλαστή
- Κέρκυρα- Κάτω Κορακιάνα/ Κοιλιάδα Ρόπα, Βουνό Παντοκράτωρ
- Κρήτη
- Ορεινή Πέλλα- Λουτράκι, Αγ. Αθανάσιος, Καισαριανά
- Ξάνθη- Σταυρούπολη, Άβδηρα, Βιστωνίδα

Καθώς και σε άλλα μέρη στην Ελλάδα.

Πότε μπορώ να κάνω ιππασία;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Για να συμμετάσχει κάποιος στα προγράμματα ιππασίας δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία, απλά σωματική και ψυχική υγεία.

Τι πρέπει να έχω;

Για να κάνει κάποιος ιππασία θα πρέπει να φοράει κάποιος μακρύ παντελόνι, αθλητικά παπούτσια ή μπότσια.

Εξοπλισμός:

Κράνη

Σκι (Ski)

Τι είναι σκι;

Κατάβαση σε κατάλευκες χιονισμένες πλαγιές με ειδικά πέδιλα. Τα μαθήματα γίνονται από ειδικές σχολές σκι και χωρίζονται σε μαθήματα ατομικά- private, σε γκρουπ, εκτός πίστας, μαθήματα πόρτες καθώς και εκδρομές με χιονορακέτες. Εξαιτίας της ιδιομορφίας του σκι, ότι έχει δηλαδή

σαν απαραίτητα προϋπόθεση το χιόνι, αναφέρεται μαζί με κάποιες άλλες δραστηριότητες, που θα αναφερθούν παρακάτω, και σαν «χειμερινός τουρισμός» ο οποίος μάλιστα αποτελεί ξεχωριστή κατηγορία εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Που μπορώ να κάνω σκι;

- Παρνασσός- Κελάρια, Φτερόλακα, Γεροντόβραχος
- Σμόλικας- Βασιλίτσα
- Χελμός- Βαθιά Λάκκα
- Μέναλο- Οστρακίνα
- Βελούχι- Διαβολότοπος
- Όλυμπος- Βρυσσούλες
- Πήλιο- Αγριόλευκες, Χάνια
- Παγγαίο- Κοιλιάδα Ορφέα
- Φαλακρό- Αγ. Πνεύμα
- Βροντού- Λαιλιάς
- Βέρμιο/ Σέλι- 3-5 Πηγάδια
- Βέρνο- Βίτσι
- Κρήτη- Λευκά Όρη, Ψηλορείτης
- Ορεινή Πέλλα- Βόρας, Καιμακτσάλαν

Καθώς και σε άλλα μέρη στη Ελλάδα.

Πότε μπορώ να κάνω σκι;

Σκι μπορεί να κάνει κάποιος αν υπάρχει χιόνι, οπότε οι μήνες συνήθως που συναντάμε χιόνι στην Ελλάδα είναι από Δεκέμβριο μέχρι Απρίλιο.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Χρειάζεται ψυχική και σωματική υγεία, στοιχειώδης φυσική κατάσταση και οι ηλικίες κυμαίνονται από 8 έως 65 χρονών.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει να έχει κάποιος μαζί του αδιάβροχη φόρμα και μπουφάν, σκούφο, γάντια και γυαλιά ηλίου.

Εξοπλισμός:

Χιονοπέδιλα, μπαστούνια και μπότες.

Trekking (περιήγηση)

Τι είναι Trekking;

Το trekking είναι πεζοπορία μέσα σε μονοπάτια, δασικούς δρόμους και καλντερίμια. Επαγγελματίας οδηγός βουνού βοηθάει τους οδοιπόρους στην εξερεύνηση παρθένων περιοχών με πυκνά δάση και ξεχασμένα χωριουδάκια.

Που μπορώ να κάνω Trekking;

- Ευρυτανία- Άγραφα, Χελιδόνα, Καλιακούδα, Κρέντης
- Καστοριά- Καταρράκτες
- Τζουμέρκα- Καλαρύτες
- Πελοπόννησος- Φαράγγι Λούσιου, Ταΰγετος, Χελμός
- Κρήτη- Φαράγγι Σαμάρειας, φαράγγι Αγ. Ειρήνης, νότια παραλία, Λευκά Όρη, Ψηλορείτης, Λασιθιώτικα
- Κυκλάδες
- Ιθάκη

- Ζαγοροχώρια- Φαράγγι Βίκου, Βοϊδομάτης, Βραδέτο, Όρος Γκαμήλα, Δρακόλιμνη
- Όλυμπος
- Γρεβενά- Βάλια Κάλντα, Ορλιάκας, λίμνες Φλέγγας
- Κέρκυρα- Λίμνη Κορισίων
- Χελμός
- Καλάβρυτα- Φαράγγι Βουραϊκού
- Ορεινή Πέλλα- Καιμακτσάλαν, Τζένα Πίνοβο
- Ξάνθη- Καταρράκτης Λειβαδίτη, Στενά Νέστου, Κούλα, Γυφτόκαστρο

Καθώς και σε άλλα μέρη στη Ελλάδα.

Πότε μπορώ να κάνω Trekking;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Για να λάβει μέρος κάποιος σε μια μονοήμερη ή πολυήμερη απλή πεζοπορία το μόνο που χρειάζεται είναι ψυχική και σωματική υγεία. Για τις πιο απαιτητικές πεζοπορίες χρειάζεται καλή φυσική κατάσταση. Οι ηλικίες κυμαίνονται από 10 έως 65 χρονών.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει κάποιος να έχει μαζί του παπούτσια πεζοπορίας, άνετα ρούχα, αδιάβροχο, καπέλο, γυαλιά ηλίου, σακίδιο και παγούρι, ελαφρά τροφή (σταφίδες, σοκολάτες, σάντουιτς). Για πολυήμερες πεζοπορίες επιπλέον υπνόσακος και φακός.

Εξοπλισμός:

Σε πολυήμερες πεζοπορίες παρέχονται αντίσκηνα, στρώματα ύπνου και εξοπλισμός κατασκήνωσης. Στις ασχολίες ορειβασίας παρέχεται όλος ο εξειδικευμένος εξοπλισμός.

Αναρρίχηση

Τι είναι αναρρίχηση;

Ανάβαση σε βράχους και αναρριχητικά πεδία με τη καθοδήγηση έμπειρων οδηγών και με την επιλογή του βαθμού δυσκολίας ανάλογα με τις δυνατότητές σας.

Που μπορώ να κάνω αναρρίχηση;

- Όλυμπος
- Αττική- Βαρυμπόμπη, Φιλοπάππου, Κακιά Θάλασσα
- Θεσσαλία- Μετέωρα
- Βαρδούσια
- Ορεινή Πέλλα- Λουτρά Πόζαρ
- Ξάνθη- Στενά Νέστου

Καθώς και σε άλλα μέρη στη Ελλάδα.

Πότε μπορώ να κάνω αναρρίχηση;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Για να συμμετέχει κάποιος στα προγράμματα αναρρίχησης πρέπει να ξεκινήσει από εύκολα- μέτρια επίπεδα δυσκολίας και στη συνέχεια να προχωρήσει σε πιο δύσκολα πεδία αναρρίχησης. Απαραίτητη προϋπόθεση

είναι η ψυχική και σωματική υγεία καθώς και κάποια στοιχειώδη φυσική κατάσταση. Οι ηλικίες κυμαίνονται από 10 έως 60 χρονών.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει να έχετε μαζί σας αθλητικά παπούτσια ή παπούτσια αναρρίχησης (για πιο προχωρημένους και για τις σχολές αναρρίχησης), άνετα ρούχα (κολάν ή φόρμα), πανωφόρι fleece, 1 μικρό σακίδιο, παγούρι και κολατσιό (σάντουιτς, σοκολάτες, ξηρούς καρπούς κλπ.)

Εξοπλισμός:

Σχοινιά, ζώνες, κράνη και καταβατήρες (γενικά αναρριχητικό εξοπλισμό).

Άλλου είδους δραστηριότητες, που αφορούν το βουνό- έδαφος αλλά δεν είναι τόσο γνωστές είναι οι ακόλουθες:

Snowboard: Το παιχνίδι στο χιόνι βρίσκει την απόλυτη έκφρασή του στο snowboard. Πρόκειται για κατάβαση χιονισμένης πλαγιάς με ειδικά διαμορφωμένη σανίδα με την καθοδήγηση έμπειρων καθηγητών που σας μαθαίνουν τις σωστές τεχνικές. Πιο οικείο στις μικρότερες ηλικίες.

Στίβος περιπέτειας: Διασκεδαστικές δραστηριότητες ,ποικίλου περιεχομένου, για εσάς και τη παρέα σας για μια αξέχαστη μέρα γεμάτη δράση και πολύ γέλιο.(π.χ. paintball κλπ.).

Rappel: Κατάβαση απότομων βράχων, μικρού και μεγάλου υψομέτρου ανάλογα με την επιλογή σας, με τη χρήση αναρριχητικού εξοπλισμού και με τη συνοδεία έμπειρου οδηγού.

Θάλασσα

Ιστιοπλοΐα

Τι είναι ιστιοπλοΐα;

Σαν ιστιοπλοΐα εννοούμε την πλεύση σκάφους στη θάλασσα χρησιμοποιώντας πανιά εκμεταλλευόμενα τη δύναμη του ανέμου.

Που μπορώ να κάνω ιστιοπλοΐα;

- Σποράδες
- Νησιά Ιονίου
- Κυκλάδες
- Δωδεκάνησα

Καθώς και στις περισσότερες θάλασσες της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω ιστιοπλοΐα;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Για να συμμετέχει κάποιος στα προγράμματα ιστιοπλοΐας δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία, εφόσον υπάρχει καπετάνιος στο σκάφος, απλά σωματική και ψυχική υγεία.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει να έχετε μαζί σας ντισεράδα ή αδιάβροχο, καπέλο, μαγιό, γυαλιά ηλίου, αντηλιακό, λαστιχένια παπούτσια με άσπρη σόλα, πετσέτα.

Εξοπλισμός:

Όλος ο εξειδικευμένος εξοπλισμός ιστιοπλοΐας βρίσκεται μέσα στο σκάφος.

Windsurf

Τι είναι το windsurf;

Πλεύση με τη βοήθεια του ανέμου πάνω σε ειδική σανίδα με την επίβλεψη έμπειρου εκπαιδευτή.

Που μπορώ να κάνω windsurf;

- Κρήτη
- Ιόνιο
- Κυκλάδες
- Δωδεκάνησα

Καθώς και στις περισσότερες θάλασσες της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω windsurf;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί από το Μάιο μέχρι και τον Οκτώβριο.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Μοναδική προϋπόθεση για τη συμμετοχή σας στα προγράμματα εκμάθησης windsurf είναι η γνώση κολύμβησης, στοιχειώδης φυσική κατάσταση και γνώση αγγλικής γλώσσας. Οι ηλικίες κυμαίνονται από 18 έως 40 χρονών.

Τι πρέπει να έχω;

Ένα μαγιό, αντηλιακό και καπέλο για τον ήλιο.

Εξοπλισμός:

Ισοθερμική στολή, ζώνη και σωσίβιο.

Κατάδυση

Τι είναι η κατάδυση;

Υποβρύχιες εξερευνήσεις με τον απαραίτητο καταδυτικό εξοπλισμό και τη συνοδεία έμπειρου εκπαιδευτή- δύτη.

Ο άνθρωπος εξασκεί την ελεύθερη κατάδυση εδώ και χιλιάδες χρόνια, γεγονός που αποδεικνύεται από τα ευρήματα που ανακαλύπτονται σε ανασκαφές, αλλά και από τις απεικονίσεις δυτών σε αρχαίες τοιχογραφίες.

Υπάρχουν τέσσερις μέθοδοι κατάδυσης: Η κατάδυση με κράτημα της αναπνοής (ελεύθερη κατάδυση), η κατάδυση με βαθυσκάφος, η κατάδυση με συμπιεσμένο αέρα που παρέχεται από την επιφάνεια και η αυτοκατάδυση.

Οι Έλληνες εκπαιδευτές με τους βοηθούς τους έχουν μεγάλη πείρα και γνώσεις για την υλοποίηση των προγραμμάτων καταδύσεων. Τα πλήρως οργανωμένα καταδυτικά κέντρα και σχολές –με εξοπλισμό των καλύτερων εργοστασίων καταδυτικού υλικού- προσφέρουν σίγουρη απόλαυση και άνεση για τον επισκέπτη που επιθυμεί να κάνει μαθήματα κατάδυσης ή και οργανωμένες καταδύσεις στα ακίνδυνα και διαυγέστατα νερά της χώρας μας.

Που μπορώ να κάνω καταδύσεις;

- Ιόνια νησιά- Κέρκυρα, Παξοί, Κεφαλονιά, Ζάκυνθος, Λευκάδα
- Κυκλάδες- Μύκονος, Σαντορίνη, Πάρος, Μήλος, Σύρος
- Πελοπόννησος- Καλαμάτα, Λουτράκι, Κιάτο, Πόρτο Χέλι, Ερμιόνη
- Δωδεκάνησα- Ρόδος, Κως, Πάτμος, Λέρος, Κάλυμνος
- Λέσβος
- Χίος
- Εύβοια- Χαλκίδα
- Πάργα- Σίβωτα
- Μακεδονία- Χαλκιδική, Κατερίνη, Θεσσαλονίκη

- Θράκη- Καβάλα
- Κρήτη
- Αττική
- Νησιά Αργοσαρωνικού

Καθώς και στις περισσότερες θάλασσες της Ελλάδας.

Πότε μπορώ να κάνω Καταδύσεις;

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Προϋποθέσεις συμμετοχής:

Απαραίτητη προϋπόθεση για να συμμετέχει κάποιος στα προγράμματα καταδύσεων είναι η γνώση κολύμβησης καθώς και η σωματική και ψυχική υγεία.

Τι πρέπει να έχω;

Θα πρέπει να έχετε μαζί σας μαγιό και αντηλιακό.

Εξοπλισμός:

Όλος ο εξειδικευμένος εξοπλισμός που περιλαμβάνει ισοθερμική στολή, μάσκα, μπουκάλες, βαρίδια, βατραχοπέδιλα, ρυθμιστή πλευστότητας και ρυθμιστή αέρα.

Άλλες θαλάσσιες δραστηριότητες το ίδιο ενδιαφέρουσες με τις παραπάνω αλλά πιο δύσκολο να τις συναντήσει κανείς είναι οι ακόλουθες:

Kayak θαλάσσης: Είναι κωπηλασία με διαθέσιμα kayak θαλάσσης σε κανάλια, κόλπους και γύρω από τα νησιά. Γενικότερα σε μικρή απόσταση από τις παραλίες και τις ακτές.

Catamaran: Ιστιοπλοΐα σε διαθέσιμο σκάφος με δύο πλωτήρες. Στο δυνατό αέρα «πετάει» στον ένα πλωτήρα μόνο, και η διασκέδαση δεν έχει όρια.

Zodiac cruise: Ασφαλή, φουσκωτά σκάφη μεταφέρουν τον ενδιαφερόμενο σε απομακρυσμένες παραλίες και νησιά. Συνοδοί τους ξεναγούν στα νησιά που επισκέπτονται.

Θαλασσιά Σπορ: Αξέχαστες εμπειρίες και πολύ διασκέδαση για τους καλοκαιρινούς μήνες με θαλάσσιο σκι, jet ski, tubes, beach volley, μπανάνα και αλεξιπτωτο για ατελείωτες ώρες διασκέδασης.

Αέρας

Μηχανοκίνητος αετός

Άνετος και ασφαλής διαθέσιμος αετός με κινητήρα (UML). Τη διακυβέρνηση αναλαμβάνει έμπειρος πιλότος. Μοιάζει πολύ και με το delta plane μόνο που το συγκεκριμένο είναι μονοθέσιο και δεν έχει κινητήρα. Η πτήση και με τα δύο αποτελεί μοναδική εμπειρία.

Perapente

Συναρπαστικές πτήσεις με διαθέσιμο αλεξιπτωτο πλαγιάς που πιλοτάρει επαγγελματίας εκπαιδευτής. Οι πτήσεις πραγματοποιούνται από συγκεκριμένες πλαγιές που θεωρούνται ασφαλείς για κάτι τέτοιο και προσφέρουν μοναδικό θέαμα, λόγω της ομορφιάς του τοπίου, κατά τη διάρκεια της πτήσης.

Ελεύθερη πτώση

Όπως λέει και το όνομα της πρόκειται για ελεύθερη πτώση από μηχανοκίνητο αεροσκάφος στο κενό και σε συγκεκριμένο ύψος ανοίγουν ειδικά αλεξιπτωτα για την ομαλή προσεδάφιση των ατόμων που συμμετέχουν.

Bungee Jumping

Ελεύθερες πτώσεις από γέφυρες, γεραμούς και απόκρημνες πλαγιές με ελαστικό σχοινί που ανακόπτει την πτώση σε ορισμένο ύψος ώστε να μην προκληθεί ατύχημα. Με τον εξοπλισμό και την επίβλεψη ειδικευμένων ατόμων.

Αφού λοιπόν τελειώσαμε με την περιγραφή των περισσότερων δραστηριοτήτων που αφορούν τον τουρισμό περιπέτειας θα περάσουμε στη ανάλυση των υπολοίπων μορφών εναλλακτικού τουρισμού.

Οικοτουρισμός – Οικολογικός Τουρισμός

Από τα άγρια βουνά της Ηπείρου και τη όμορφη Μακεδονία μέχρι τα επιβλητικά σπήλαια της Κρήτης, η Ελλάδα παρουσιάζει ένα ευρύ φάσμα φυσικής ομορφιάς και ασυνήθιστης ζωικής παρουσίας στους φυσιολάτρεις τουρίστες. Με το τοπίο της κεντρικής χώρας να εναλλάσσεται μέσα από ξηλά βουνά, κοιλάδες, λίμνες, ανοιχτά δέλτα ποταμών και λιμνοθάλασσες, με την ποικιλία της σε χλωρίδα και πανίδα και με περισσότερα από 2000 νησιά, η Ελλάδα είναι ένας παράδεισος.

Στην επίπεδη και ημιορεινή περιοχή σημαντικές υδροβιόσφαιρες χαίρουν μεγάλης σημασίας και αναγνώρισης. Σημείο αναφοράς για χιλιάδες ενδημικά και αποδημητικά είδη πουλιών και αμφιβίων, ενδημικούς πληθυσμούς μαλακίων και ψαριών, βοοειδή, ερπετά και με μια μεγάλη ποικιλία εντόμων, οι υδροβιόσφαιρες είναι κομμάτια ενός πιο πολύπλοκου μωσαϊκού που περιλαμβάνει υδροβιότοπους, ξερά λιβάδια, θαμνώδεις εκτάσεις, χαμηλά δάση και αγροτικές εκτάσεις.

Αναγνωρίζοντας την σημαντικότητα της περιοχής, έχουν δημιουργηθεί βιολογικοί σταθμοί που χρησιμοποιούνται από μαθητές, επιστήμονες και επισκέπτες ερευνητές, όπως και για σεμινάρια και εθελοντικές δραστηριότητες. Αυτή τη στιγμή πραγματοποιούνται πολλά προγράμματα για τη χρηματοδότηση της διαμόρφωσης των τοπικών παραδοσιακών κτηρίων που χρησιμοποιούνται για διαμονή και συναντήσεις, τα οποία διευθύνονται κυρίως από γυναικείους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Η βασική υποδομή που υπάρχει έδωσε κίνητρα σε ιδιωτικούς φορείς ως προς την παροχή φαγητού, διαμονής και άλλων υπηρεσιών και ταυτόχρονα προσελκύει δημόσιες επενδύσεις που προσανατολίζονται στον Οικοτουρισμό.

Κατόπιν της προσχώρησης της Ελλάδας το 1975 στην συνθήκη του Ραμσάρ, η προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος αποτελεί σημαντικό μέλημα της Εθνικής μας πολιτικής. Ο επιτυχής συνδυασμός του τουρισμού της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και των κατοικιών στην Ελλάδα, είναι πρότυπο και για άλλες σημαντικές περιοχές στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο.

Ωστόσο όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο παρατηρείται μια έλλειψη κανόνων για τον οικοτουρισμό. Ο οικοτουρισμός θα πρέπει να συνδέεται με την ήπια τουριστική ανάπτυξη, τη φιλικότητα προς το περιβάλλον, την κοινωνικά ισοζυγισμένη και οικονομικά δίκαιη συμπεριφορά. Με τη σύγχρονη προοπτική της αειφορίας, η ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού θα πρέπει να σέβεται και να συμβαδίζει με τις εθνικές, τοπικές, πολιτισμικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες και συνθήκες. Η

ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού προσφέρει πολλαπλά πλεονεκτήματα για την προστασία του περιβάλλοντος, την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και την παραμονή του πληθυσμού σε μία συγκεκριμένη περιοχή. Αξίζει να σημειωθεί ότι με το κατάλληλο μοντέλο οι πλέον ευνοούμενες περιοχές μπορεί να είναι οι απομακρυσμένες και προβληματικές, κάτι που σήμερα εφαρμόζεται εν μέρει και με επιδοτήσεις από το πρόγραμμα Leader+.

Η έλλειψη λοιπόν στη χώρα μας ενός θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη του «πράσινου» τουρισμού, όπως επίσης καλείται ο οικοτουρισμός, αποτελεί περιοριστικό και ανασταλτικό παράγοντα. Με το θεσμικό πλαίσιο θα ρυθμίζεται το ζήτημα προστασίας του περιβάλλοντος και της υποδομής για την οικολογική ανάπτυξη. Είναι γεγονός ότι η απουσία κίνητρων παραμονής του πληθυσμού στις τοπικές κοινωνίες και η έλλειψη γνώσης και κατάρτισης γύρω από τον οικοτουρισμό μπαίνουν σε πρώτη προτεραιότητα για αντιμετώπιση.

Αυτές οι ελλείψεις των ενιαίων κανόνων και ορισμών δεν αποτελεί μόνο ελληνικό ζήτημα αλλά διεθνές φαινόμενο, που αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό, αφενός στον ανταγωνισμό ανάμεσα στις διάφορες περιοχές και αφετέρου στην αδράνεια για τις κατάλληλες νομοθετικές παρεμβάσεις από τις αρχές.

Πέρα όμως από τους κανόνες και νόμους, που θα πρέπει να θεσπίσει η ίδια η πολιτεία, η αλλαγή θα πρέπει να ξεκινήσει από εμάς τους ίδιους για τη προστασία των τόπων που μπορεί να αναπτυχθεί ο οικοτουρισμός. Οι επισκέπτες των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών οφείλουν να τηρούν προσεκτικά τις απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση, την αποφυγή κάθε ενόχλησης των φυσικών βιοτόπων και διατάραξης της ισορροπίας των οικοσυστημάτων. Έτσι ώστε να τους διατηρήσουμε ζωντανούς αρχικά και μετά να φροντίσουμε για την ανάπτυξή τους.

Γεωτουρισμός

Ο γεωτουρισμός είναι μία μορφή πολιτιστικού- περιβαλλοντικού τουρισμού που μπορεί να αναπτυχθεί σε περιοχές που διαθέτουν σημαντικά γεωλογικά μνημεία τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για την προσέλκυση επισκεπτών με ειδικά ενδιαφέροντα. Ο γεωτουρισμός στηρίζεται στη μαγεία της ανακάλυψης και στη δύναμη της αυθεντικότητας που αποπνέει η επαφή με τη φυσική κληρονομιά του τόπου μας.

Συνδέοντας δημιουργικά τη φύση και τον πολιτισμό κάθε περιοχής, ο γεωτουρισμός μπορεί να δώσει απάντηση στις νέες αναζητήσεις και τάσεις του τουρισμού και να συμβάλει έτσι στη διάδοση και ανάπτυξη πολλών περιοχών της χώρας. Ο Ελληνικός χώρος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα οικολογικά και πολιτιστικά αποθέματα της Γης και είναι διάσπαρτος από μοναδικής αξίας και σπουδαιότητας φυσικά γεωλογικά μνημεία που ονομάζονται και γεώτοποι.

Οι γεώτοποι, είναι χώροι (θέσεις) στους οποίους συναντώνται στοιχεία που καταγράφουν την γεωλογική ιστορία της κάθε περιοχής. Αποτελούν αδιάψευστους μάρτυρες της αέναης εξέλιξης της ζωής και του πλανήτη. Γεώτοποι χαρακτηρίζονται ηφαίστεια, σπήλαια, φαράγγια, απολιθωματοφόρες θέσεις, μεγάλα γεωλογικά ρήγματα, αρχαία μεταλλεία και λατομεία, γεωμορφές και τοπία που σκάλισαν στη διάρκεια των γεωλογικών αιώνων οι δυνάμεις της φύσης. Οι θέσεις αυτές έχουν ξεχωριστή επιστημονική και αισθητική αξία και μπορούν να αποτελέσουν περιοχές με αξιόλογο τουριστικό

ενδιαφέρον. Αν και είναι νέος όρος στην ορολογία της τοπικής ανάπτυξης, ο γεω-τουρισμός εφαρμόζεται είδη σε πολλές περιοχές στην Ευρώπη με σημαντικές προοπτικές δυναμικής συνέχειας και διάδοσης.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια καταγραφής, ανάδειξης και αξιοποίησης πολλών γεωλογικών μνημείων στη Ελλάδα με σημαντικά αποτελέσματα. Το απολιθωμένο Δάσος Λέσβου, τα φαράγγια της Σαμαριάς στην Κρήτη, του Βίκου και του Αώου στην Ήπειρο, τα σπήλαια της Αλιστράτης και των Πετραλώνων στη Μακεδονία, του Δηρού και των Λιμνών την Πελοπόννησο, ο βράχος και οι καταρράκτες της Έδεσσας, οι γεωμορφές των Μετεώρων, τα ηφαίστεια της Σαντορίνης και της Νισύρου, απολιθωματοφόρες θέσεις στο Πικέρι Αττικής, στην Τήλο, τη Σάμο αποτελούν λίγα μόνο παραδείγματα. Πρόσφατα εκδόθηκε από ο Υπουργείο Αιγαίου ο Άτλαντας των Γεωλογικών μνημείων του Αιγαίου, που περιλαμβάνει 400 θέσεις γεωλογικών μνημείων από όλα τα νησιά και την παράκτια ζώνη που βρέχεται από το Αιγαίο.

Η ανάπτυξη του τουρισμού απαιτεί τη δημιουργία υποδομών (ενημερωτικά περίπτερα, σήμανση διαδρομών, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής ενημέρωσης- εκπαιδεύσεις κλπ.), καθώς και παραγωγή γεωτουριστικών προϊόντων (ενημερωτικοί οδηγοί, αναμνηστικά είδη κλπ.). Για τη ανταλλαγή εμπειρών και απόψεων σχετικά με το θέμα αυτό και τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών συστάθηκε το δίκτυο ευρωπαϊκών γεωπάρκων, στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα.

Γεωμυθολογικά μονοπάτια

Ο ελλαδικός χώρος βρίσκεται στο μέτωπο σύγκρουσης της ευρασιατικής και της αφρικάνικης πλάκας (ελληνικό τόξο) και είναι μια από τις πιο ενεργές περιοχές του γήινου φλοιού, τόσο από τεκτονική όσο και από σεισμική άποψη. Παράλληλα, αρκετά στοιχεία της ελληνικής μυθολογίας σχετίζονται με γεωλογικά φαινόμενα και τοποθεσίες. Γεωλογικά φαινόμενα λοιπόν ή τόποι γεωλογικού ενδιαφέροντος οι οποίοι σχετίζονται με κάποιο μυθικό πρόσωπο-ήρωα μπορούν να ενταχθούν σε ειδική κατηγορία δραστηριοτήτων γεωτουρισμού, στη δημιουργία γεωμυθολογικών διαδρομών. Εξαιτίας του ότι ο ελλαδικός χώρος είναι διάσπαρτος από τέτοιου είδους τοποθεσίες ευνοείται η ανάπτυξη αυτής της κατηγορίας γεωτουρισμού.

Θρησκευτικός Τουρισμός

Ο πλούτος των Βυζαντινών της μνημείων κάνει την Ελλάδα ιδανικό προορισμό για χιλιάδες προσκυνητές. Μνημεία εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής και τέχνης αιώνων, αμέτρητες εκκλησίες και μοναστήρια μαρτυρούν την πλούσια θρησκευτική κληρονομιά της χώρας. Οι Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες σε πόλεις και μικρά χωριά, οι καθεδρικοί ναοί, τα ξωκλήσια της υπαίθρου, τα μοναστήρια και τα ερημητήρια, στολισμένα με θαυμάσια ψηφιδωτά, τοιχογραφίες και εικόνες, μαρτυρούν την επιμονή στην πίστη και την παράδοση καθώς και τη μακραίωνη διασύνδεση της τέχνης με τη θρησκευτική λατρεία.

Στη Δυτική Θεσσαλία, τα Μετέωρα (Βυζαντινά μοναστήρια του 14ου αιώνα), είναι σκαρφαλωμένα στις κορφές ενός συγκροτήματος επιβλητικών βράχων. Στη Βόρεια Ελλάδα στη Χερσόνησο της Χαλκιδικής, στο ανατολικό άκρο, βρίσκεται πάνω από χίλια χρόνια η μοναστική κοινότητα του Αγίου Όρους, η

οποία αποτελείται από είκοσι μοναστήρια που κρύβουν μερικούς από τους πλέον πολύτιμους Βυζαντινούς θησαυρούς και μια πληθώρα κλασικών και μεσαιωνικών χειρογράφων. Και τέλος στο νησί της Πάτμου, με το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου και το σπήλαιο όπου πιστεύεται ότι ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος έγραψε την Αποκάλυψη κατά το τέλος του 1ου μ.Χ. αιώνα. Όλα αυτά είναι λίγα μόνο από τα σημαντικά θρησκευτικά στοιχεία της Ελλάδας που θεωρείται ότι συγκαταλέγονται ανάμεσα στα πλέον θαυμαστά μνημεία του κόσμου.

Εκείνοι που ακολουθούν τα βήματα του Απόστολου Παύλου διασχίζοντας τις βιβλικές πόλεις των Αθηνών, της Θεσσαλονίκης, Φιλίππων, Χριστούπολης (σημερινής Καβάλας), - της πρώτης πόλης στην Ευρώπη που ασπάστηκε το Χριστιανισμό - και της Ρόδου, κάνουν ένα οδοιπορικό μιας αξέχαστης θρησκευτικής εμπειρίας.

Σε πολλές περιοχές, θα συναντήσει κανείς μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων και θρησκειών να συνυπάρχουν σε ένα διαρκή διάλογο, πράγμα που αποδεικνύει την πολύ- πολιτισμικότητα του ελλαδικού χώρου στο πέρασμα των αιώνων.

Εθνικά Πάρκα

Πρόκειται για φυσικές περιοχές ιδιαίτερου κάλλους με εθνική ή διεθνή σημασία, οι οποίες προσφέρονται για επιστημονική και εκπαιδευτική χρήση και για αναψυχή. Για την καλύτερη διαχείρισή τους, βρίσκονται κάτω από την αρμοδιότητα κρατικών υπηρεσιών. Η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων των περιοχών αυτών απαγορεύεται.

Παρά την σχετικά μικρή της έκταση, η Ελλάδα διαθέτει εξαιρετικά πλούσια φύση, με μεγάλη ποικιλία τοπίων, βιοτόπων, πανίδας, χλωρίδας και βλάστησης. Στην ηπειρωτική Ελλάδα ψηλά βουνά, χαράδρες φαράγγια και κάμποι εναλλάσσονται με ποτάμια, λίμνες και λιμνοθάλασσες, βραχώδεις ή αμμώδης ακτές, δέλτα ποταμών και παραθαλάσσιους υγρότοπους. Παρόμοια είναι η εικόνα και στη νησιωτική Ελλάδα: μικρά κα μεγάλα νησιά, ακατοίκητες βραχονησίδες και σκόπελοι προβάλλουν παντού, στο Αιγαίο και στο Ιόνιο.

Αποτέλεσμα αυτής της ποικιλομορφίας στο τοπίο, στο κλίμα και στους βιότοπους είναι ο μεγάλος αριθμός πανίδας και χλωρίδας. Εντυπωσιακοί είναι οι αριθμοί που αφορούν την орνιθοπανίδα: από τα 433 είδη πουλιών ολόκληρης της Ευρώπης, τα 410 συναντώνται στην χώρα μας έχουν καταγραφεί 800 είδη ενδημικών φυτών της Ελλάδας, που δεν υπάρχουν σε καμία άλλη χώρα του κόσμου.

Η ανάγκη προστασίας της φύσης οδήγησε το 1938 στην ίδρυση των δύο πρώτων ελληνικών Εθνικών Δρυμών, στα βουνά Όλυμπος και Παρνασσός. Χρειάστηκε να περάσουν πάνω από 60 χρόνια για να φτάσουν οι κηρυγμένοι με προεδρικά διατάγματα Εθνικοί Δρυμοί τους δεκατρείς. Οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί μια περιοχή για την ανακήρυξη της ως Εθνικός Δρυμός συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Η έκταση της περιοχής να είναι αρκετά μεγάλη.
- Οι πληθυσμοί των ζώων και των φυτών να απειλούνται με εξαφάνιση.
- Τα ενδημικά είδη και οι βιότοποί τους να είναι μοναδικοί και η προστασία τους να αποτελεί προϋπόθεση για τη συνέχιση της ύπαρξής τους.

- Τα γεωμορφολογικά στοιχεία να έχουν παραμείνει αναλλοίωτα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες στην περιοχή.
- Η βλάστηση να είναι αντιπροσωπευτική.
- Η φυσική ομορφιά να είναι ιδιαίτερη.

Οι περιοχές που προστατεύονται ως Εθνικά Πάρκα παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για τους λάτρεις της φύσης και όχι μόνο. Ακόμη κι αν δεν είναι κανείς ειδικός, δεν μπορεί παρά να εντυπωσιαστεί από την πολυχρωμία των λουλουδιών της Οίτης. Στον Κόλπο του Λαγανά στην Ζάκυνθο γεννά τα αυγά της η θαλάσσια χελώνα *caretta-caretta*, ενώ στα γαλανά νερά του Θαλάσσιου Πάρκου Σποράδων βρίσκει καταφύγιο η χαριτωμένη μεσογειακή φώκια. Το Φαράγγι της Σαμαριάς αποτελεί μεγάλη πρόκληση για τους λάτρεις της πεζοπορίας. Βάλτοι, λιμνοθάλασσες, καλαμιώνες και υδρόβια δάση συνθέτουν το τοπίο στο Εθνικό Πάρκο Έβρου, όπου ξεχειμωνιάζουν πάνω από 145 είδη υδρόβιων πουλιών, πάπιες, χήνες και πελαργοί.

Αρχαιολογικός Τουρισμός

Με μια ιστορία 4000 ετών, η Ελλάδα είναι η κοιτίδα του Ευρωπαϊκού πολιτισμού. Είναι η χώρα που γέννησε μοναδικούς φιλοσόφους, όπως ο Σωκράτης και ο Πλάτων, ηγέτες όπως ο Περικλής, ο Αριστείδης και ο Θεμιστοκλής, στρατηλάτες όπως ο Φίλιππος ο Μακεδών και ο γιος του Μέγας Αλέξανδρος. Είναι η χώρα όπου αναπτύχθηκαν και μεγαλούργησαν πολιτισμοί όπως ο Κυκλαδικός, ο Μυκηναϊκός, ο Μινωικός, ο Σπαρτιατικός, ο Μακεδονικός, ο Αθηναϊκός και ο Κορινθιακός. Είναι η πατρίδα της Μυθολογίας, του Παρθενώνα, των Δελφών, (όπου βασιλιάδες και άρχοντες από όλο τον κόσμο της αρχαιότητας προσέρχονταν στο μαντείο για να συμβουλευτούν την Πυθία), της Αρχαίας Ολυμπίας όπου διεξήχθησαν οι πρώτοι Ολυμπιακοί αγώνες και της Κρήτης.

Με την επικράτηση του Χριστιανισμού, οι Έλληνες απέκτησαν εθνική συνείδηση και έθεσαν τα θεμέλια της παντοδύναμης Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ο Βυζαντινός πολιτισμός είναι η συνέχιση του αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού με πολλά Ρωμαϊκά και Ανατολικά στοιχεία.

Η Ελλάδα έχει άπειρα αρχαία μνημεία, συναρπαστικά μουσεία και θεαματικούς αρχαιολογικούς χώρους, προσφέροντας έτσι την ευκαιρία σε κάθε επισκέπτη για μια ιστορική περιπλάνηση στους αιώνες, την πιθανότητα για μια νοερή αναδρομή στο μύθο, την ιστορία και την κουλτούρα από τους κλασσικούς χρόνους έως τις ημέρες μας.

Πολλά τουριστικά γραφεία οργανώνουν θαυμάσιες περιηγήσεις με αρχαιολογικό ενδιαφέρον, ομιλίες από διακεκριμένους ανθρώπους των γραμμάτων, επισκέψεις σε χώρους ανασκαφών και συναντήσεις με κατοίκους για συμμετοχή των επισκεπτών σε κοινές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Οπότε βλέπουμε ότι ο αρχαιολογικός τουρισμός είναι σίγουρα μια από τις μορφές τουρισμού που θα πρέπει να δώσει βάρος η πολιτεία, τόσο για την ανάπτυξη του τουρισμού της Ελλάδας αλλά και για να γίνει γνωστός ο πολιτισμός μας και η ιστορία μας στον υπόλοιπο κόσμο. Παρακάτω θα αναφερθούν δύο διαφορετικά είδη εναλλακτικού τουρισμού που θεωρούνται «παρακλάδι» του αρχαιολογικού και κάτι σαν εξειδίκευσή του.

Τα μουσεία της Ελλάδας

Στα 800 περίπου εθνικά και ιδιωτικά μουσεία που υπάρχουν στην Ελλάδα φυλάσσεται ένας πολιτιστικός πλούτος πολλών χιλιετιών, από τα ευρήματα των νεολιθικών οικισμών έως τα σύγχρονα έργα τέχνης.

Στα Αρχαιολογικά Μουσεία, τα σημαντικότερα των οποίων είναι αυτά της Αθήνας, της Ολυμπίας, των Δελφών, της Δήλου, της Σαντορίνης, του Ηρακλείου, και της Θεσσαλονίκης, ο επισκέπτης μπορεί να παρακολουθήσει τη γέννηση και την ακμή της αρχαίας ελληνικής τέχνης. Μεγάλο ενδιαφέρον όμως παρουσιάζουν και οι κρυμμένοι θησαυροί των μικρότερων αρχαιολογικών μουσείων, όπως η συλλογή αρχαϊκών αγαλμάτων του μουσείου της Πάρου, τα μικρά ειδώλια του μουσείου του Ναυπλίου και οι χρυσές λάρνακες με τα χρυσά στεφάνια του βασιλιά της Μακεδονίας Φιλίππου που εκτίθενται στην Βεργίνα.

Στα Βυζαντινά Μουσεία εκτίθενται μερικές από τις ομορφότερες εικόνες που έχουν ποτέ δημιουργηθεί, μαρμάρινα αρχιτεκτονικά μέλη πρώτο-χριστιανικών ναών, εξαιρετικά δείγματα ιερατικών αμφίων, αργυρά και χρυσά εκκλησιαστικά σκεύη, καθώς επίσης και μωσαϊκά, ψηφιδωτά και χειρόγραφα. Εκτός από τα μεγάλα μουσεία του βυζαντινού πολιτισμού που λειτουργούν στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τη Βέροια, τα Ιωάννινα και τη Ζάκυνθο αξίζει κανείς να επισκεφτεί τα καινούργια εκκλησιαστικά μουσεία της Αλεξανδρούπολης και της Σπάρτης και οπωσδήποτε τη Μονή του Οσίου Λουκά που βρίσκεται κοντά στους Δελφούς.

Τα Λαογραφικά Μουσεία φιλοξενούν τα δείγματα του λαϊκού πολιτισμού που φτιάχτηκαν από απλούς ανθρώπους από το 18ο αιώνα. Σε αυτά περιλαμβάνονται είδη αργυροχρυσοχοϊας, ξυλογλυπτικής, κεντητικής και υφαντικής, που συνήθως εκτίθενται μαζί με παραδοσιακές φορεσιές, ξύλινα αγροτικά εργαλεία, έπιπλα, κεραμικά, έργα λαϊκών ζωγράφων και είδη καθημερινής χρήσης. Παράδειγμα προς μίμηση αυτού του είδους μουσείων είναι το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Μουσείο του Ναυπλίου ενώ σημαντικότερη λαογραφική συλλογή διαθέτει και το μουσείο Μπενάκη της Αθήνας.

Τα κειμήλια της σύγχρονης ιστορίας του ελληνικού έθνους εκτίθενται στα πολυάριθμα μικρά και μεγάλα Ιστορικά Μουσεία, από το οποία το μεγαλύτερο είναι στην Αθήνα. Εκεί μπορεί κανείς να δει εκατοντάδες όπλα του απελευθερωτικού αγώνα έναντι των Τούρκων του 1821, εξαρτήματα από τις στολές των αγωνιστών, λάβαρα και σημαίες και έργα ζωγραφικής με θέματα εμπνευσμένα από τον ίδιο αγώνα.

Η σχέση των Ελλήνων με τη θάλασσα, που χρονολογείται από τότε που στον ελλαδικό χώρο έφτασαν οι πρώτοι έποικοι, γίνεται ευκολότερα κατανοητή μέσα από τα εκθέματα των Ναυτικών Μουσείων. Άλλες κατηγορίες μουσείων που λειτουργούν στην Ελλάδα είναι τα Μουσεία Φυσικής Ιστορίας, τα Μουσεία Επιστημών και Τεχνολογίας και τα Εργαστήρια Καλλιτεχνών και τα Πολιτιστικά Κέντρα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου στο Σίγρι, το Υπαίθριο Μουσείο Νερού της Έδεσσας, το Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης στη Δημητσάνα της Πελοποννήσου, το Υπαίθριο Μουσείο Λατομικής Τέχνης στο Διόνυσο Αττικής, το νέο Μουσείο "Παλιόπολις" στην περιοχή Μον Ρεπό (την πρώην

καλοκαιρινή κατοικία της βασιλικής οικογένειας της Ελλάδας), το Μουσείο Λαδιού στη Σπάρτη, το Μουσείο Μετάξης στο Σουφλί του Έβρου και το Μουσείο Απολιθωμάτων στην Επίδαυρο Πελοποννήσου.

Τα κάστρα της Ελλάδας

Η ιστορία της οχυρωματικής τεχνικής στην Ελλάδα χάνεται στα βάθη της προϊστορίας. Ήδη από τα Νεολιθικά χρόνια οι προϊστορικές κοινότητες είχαν οργανώσει την άμυνα των οικισμών τους, όπως φαίνεται στην τειχισμένη προϊστορική ακρόπολη του Διμηνιού, στη Θεσσαλία. Στα Μυκηναϊκά χρόνια οι οχυρωμένες ακροπόλεις αποτελούσαν το διοικητικό και οικονομικό κέντρο, και πίσω από τα κυκλώπεια τείχη τους, έβρισκε προστασία ο πληθυσμός σε περίπτωση εχθρικής επιδρομής. Με τη δημιουργία της πόλης-κράτους, τα τείχη χτίζονται για να προστατεύσουν ολόκληρη την πόλη, ενώ ένα μεγάλο δίκτυο πύργων σε καίρια σημεία φροντίζει για τον έλεγχο της υπαίθρου.

Μετά τη ρωμαϊκή κατάκτηση της Ελλάδας, λόγω της *Panx Romana* που επιβλήθηκε σε όλη τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, εξέλιπαν εν πολλοίς οι ανάγκες οχύρωσης κάθε μεμονωμένου οικισμού. Από τον 3ο αι. μ.Χ., όμως, οι βαρβαρικές επιδρομές και αργότερα οι μεγάλοι πόλεμοι στους οποίους ενεπλάκη το Βυζαντινό κράτος έκαναν αναγκαία την ανέγερση νέων οχυρώσεων. Τα βυζαντινά τείχη της Θεσσαλονίκης ήταν τόσο ισχυρά, ώστε σε διάστημα 1.000 ταραγμένων ετών, η πόλη καταλήφθηκε εξ εφόδου μόνο 3 φορές.

Μετά το 1204, οι Φράγκοι και οι Ενετοί ανεγείρουν νέες οχυρώσεις για να προφυλάξουν τις κτήσεις τους στην Ελλάδα, τόσο από τις επιθέσεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όσο και από τις εξεγέρσεις του ντόπιου πληθυσμού. Η χρήση νέων πολεμικών μεθόδων και πυροβόλων όπλων, επέβαλαν τη βελτίωση και την επέκταση των οχυρώσεων, η σχεδίαση των οποίων το 16ο αι. ήταν πια έργο εξειδικευμένων μηχανικών. Τα τείχη του Ηρακλείου και της Μεθώνης είναι δείγματα των τελειοποιημένων ενετικών οχυρώσεων.

Εξαιρετικά παραδείγματα κάστρων συναντάμε στην πόλη της Κέρκυρας και λίγο πάνω από την Παλαιοκαστρίτσα βλέπουμε το Κάστρο των Άγγλων ("Άγγλόκαστρο"). Στην μαγευτική Έδεσσα, η ακρόπολη χρονολογείται από το 800 π.Χ. Η Μάνη δεν κατακτήθηκε ποτέ ούτε και στους πρόσφατους αιώνες από του Οθωμανούς. Και αυτό οφείλεται κυρίως στα κάστρα άμυνας και εποπτείας που διαθέτει. Αλλά τόσο λόγω του απρόσιτου του εδάφους της, όσο και σε αυτή την νοοτροπία των κατοίκων της να συνεχίζουν και μέχρι σήμερα την (αρχιτεκτονική) οχύρωση των οικισμών τους με πύργους και πυργόσπιτα παντού (μικρές καστροπολιτείες). Το περίφημο Κάστρο των Ιπποτών στην Ρόδο έχει και αυτό την δική του μοναδική ιστορία. Το 1309 μ.Χ. εγκαταστάθηκαν στην Ρόδο οι Ιππότες του Αγίου Ιωάννη. Η παραμονή τους προίκισε το νησί με μία σειρά από επιβλητικά κτήρια, προστατευμένα πίσω από ένα τείχος-κάστρο, ένα εξαιρετικό δείγμα Γοτθικής και αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής.

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία διατήρησε τις ήδη υπάρχουσες οχυρώσεις, των οποίων η τελευταία αναλαμπή ήταν κατά την Επανάσταση του 1821. Τα κάστρα που στο παρελθόν συνδέθηκαν με θρύλους και παραδόσεις, σήμερα

αποτελούν σύμβολα ασφάλειας αλλά και στρατιωτικής ισχύος μιας άλλης εποχής. Πολλά από αυτά χρησιμοποιούνται ως χώροι πολιτιστικών και άλλων εκδηλώσεων, πάντοτε θυμίζοντας τα χρόνια που πρωταγωνιστούσαν οι βασιλιάδες, οι ιππότες και οι αγαπημένες τους.

Αγροτουρισμός

Μερικά από τα πιο όμορφα αξιοθέατα της Ελλάδας βρίσκονται στην ηπειρωτική χώρα. Το φυσικό περιβάλλον και τα τοπία σε πολλές περιοχές προσφέρουν ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων, όπως ο αγροτουρισμός, που ξεκίνησε με στόχο την καλύτερευση της ζωής των αγροτών, ιδίως στις ορεινές περιοχές.

Οι Έλληνες σταδιακά ασχολούνται όλο και περισσότερο με τον αγροτουρισμό. Ο αριθμός των παραδοσιακών καταλυμάτων ολοένα αυξάνεται και η χώρα εξελίσσεται με ταχύτητα σε κορυφαίο προορισμό αγροτουρισμού. Αρκετά χωριά σε όλη τη χώρα διαθέτουν πανδοχεία με παραδοσιακή αρχιτεκτονική, και απλά αλλά όμορφα και άνετα δωμάτια. Μερικά από αυτά τα καταλύματα έχουν υιοθετήσει μια «ολιστική στάση» με οργανικούς κήπους και παραδοσιακές ταβέρνες που σερβίρουν γευστικές απολαύσεις με αγνά υλικά.

Με τα αγροτουριστικά προγράμματα, ο κουρασμένος κάτοικος της πόλης καλύπτει την ανάγκη του για μια πιο στενή επαφή με την φύση και δραστηριότητες από καιρό ξεχασμένες ή πρωτόγνωρες όπως η παρασκευή ψωμιού ή παραδοσιακού γλυκού, η βόλτα με άλογα, ο περίπατος στο δάσος, η καλλιέργεια της γης, η ζωή στη φύση με γαλήνιους ρυθμούς.

Ο αγροτουρισμός δημιουργεί ένα κανάλι επικοινωνίας απομονωμένων περιοχών με μεγάλα πληθυσμιακά κέντρα μέσω του οποίου αναπτύσσονται οι τοπικές κοινωνίες, συνεχίζεται η παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων, αναβιώνουν έθιμα, διατηρούνται τέχνες που πιθανόν σε διαφορετική περίπτωση να είχαν εκλείψει.

Η Ελληνική κυβέρνηση έχει προσφέρει μεγάλη στήριξη σε όλα τα αγροτουριστικά προγράμματα που εφαρμόζονται σε διάφορες περιοχές σε όλη τη χώρα, καθώς και οικονομική ενίσχυση για επενδύσεις στον αγροτουρισμό και τις σχετικές με αυτόν χειροτεχνίες.

Συνεδριακός – Επαγγελματικός Τουρισμός

Η Ελλάδα με την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, το μοναδικό φυσικό περιβάλλον με το ήπιο κλίμα, την πολυμορφία του τουριστικού πλούτου αποτελεί ιδανικό προορισμό για τον παγκόσμιο συνεδριακό τουρισμό, τα ταξίδια κινήτρων και όχι μόνο.

Σε γενικές γραμμές μπορούμε να σημειώσουμε ότι η εικόνα που παρουσιάζει ο συνεδριακός τουρισμός στη χώρα μας, αν και δεν είναι ικανοποιητική, έχει σημαντικές δυνατότητες για τα επόμενα χρόνια. Με δεδομένη τη διάθεση των επιχειρηματιών του χώρου αλλά και της πολιτικής ηγεσίας, είναι σίγουρο ότι αυτό το είδος τουρισμού θα εμφανίσει σημαντική ανάπτυξη.

Μην ξεχνάμε άλλωστε ότι η ιδέα των συνεδρίων ξεκίνησε από την Αρχαία Ελλάδα με τις Δελφικές Αμφικτιονίες. Η σύγχρονη Ελλάδα βελτίωσε θεαματικά τις υποδομές της και διεξήγαγε τους Ολυμπιακούς Αγώνες του

2004, κορυφαίο αθλητικό και πολιτιστικό γεγονός στον κόσμο, με απόλυτη επιτυχία. Η χώρα μας με έργα όπως το αεροδρόμιο "Ελευθέριος Βενιζέλος", ένα από τα μεγαλύτερα και πιο σύγχρονα στον κόσμο, την γέφυρα Ρίου-Αντίρριου, τους μεγάλους οδικούς άξονες, τα νέα αθλητικά κέντρα και στάδια, την συνεχή δημιουργία μεγάλων συνεδριακών και εκθεσιακών κέντρων, με πλήθος πολυτελών ξενοδοχείων με συνεδριακές αίθουσες και έμπειρους οργανωτές συνεδρίων, στοχεύει πολύ ψηλά.

Μοναδική επιδίωξη των φορέων και επαγγελματιών -όπως το Υπουργείο Τουρισμού, το Υπουργείο Ανάπτυξης, ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού και ο Σύνδεσμος Ελλήνων Επαγγελματιών Οργανωτών Συνεδρίων (ΣΕΠΟΣ)- είναι η προβολή της ανταγωνιστικότητας της χώρας μας, η ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, η δημιουργία γραφείων πληροφόρησης για τον Συνεδριακό Τουρισμό που δημιουργούνται στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας, όπως είναι το γραφείο Επισκεπτών και Συνεδρίων Θεσσαλονίκης (TCVB), το γραφείο Επισκεπτών και Συνεδρίων στην Αθήνας (ACVB), το Κέντρο Πληροφόρησης Συνεδρίων και Επισκεπτών Έδεσσας, και αναμένονται αντίστοιχα γραφεία στην Ρόδο, Κρήτη και Πάτρα.

Οι συντονισμένες προσπάθειες που γίνονται από όλους τους φορείς θα βοηθήσουν ώστε η χώρα μας να κερδίσει ένα πολύ μεγαλύτερο μερίδιο από την πίτα της διεθνούς ανταγωνιστικής συνεδριακής αγοράς και να καθιερωθεί σαν μια ιδανική επιλογή και προορισμός για συνέδρια, ταξίδια κινήτρων και για πληθώρα οργανωμένων και εξειδικευμένων εκδηλώσεων που αποτελούν την βιομηχανία του συνεδριακού τουρισμού. Η HELLENIC SUN EDITIONS με τις ολοκληρωμένες προτάσεις έντυπης και ηλεκτρονικής προβολής, που παρουσιάζει στην Ελληνική και διεθνή αγορά, συμβάλει ουσιαστικά στην διεθνή προβολή της χώρας μας, σαν μοναδικού και ιδανικού συνεδριακού προορισμού και σας προσφέρει όλες τις πληροφορίες που χρειάζεστε για τις δυνατότητες της χώρας μας και των επαγγελματιών της, ώστε να οργανώσετε το επόμενο συνέδριο στην Ελλάδα, μέσα από τις εκδόσεις της, τα CD-ROM και τα site στο INTERNET στις διευθύνσεις www.helsun.gr και www.hapco.gr.

Η οργάνωση, υποδοχή και εξυπηρέτηση συνεδριακών εκδηλώσεων ωστόσο προϋποθέτει εκτός από τη βελτίωση των γενικών συνθηκών και υποδομών (συγκοινωνίες, αεροπορικές μεταφορές, ειδικός εξοπλισμός, οργανωμένοι χώροι συνεδρίων κλπ.), την ύπαρξη ανθρώπινου δυναμικού που θα διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις και την απαιτούμενη εμπειρία για τη αποτελεσματική υποστήριξη συνεδριακών δραστηριοτήτων και τελικά την απόλυτη επιτυχία αυτών.

Ιαματικός – Θεραπευτικός Τουρισμός

Καλό θα ήταν πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση αυτού του είδους τουρισμού να δώσουμε την έννοια κάποιων πραγμάτων.

Ιαματικές πηγές: ονομάζονται οι φυσικές αναβλύσεις των θερμών, υπόθερμων ή ψυχρών νερών, τα οποία με τα συστατικά που περιέχουν είναι κατάλληλα για την ίαση διαφόρων παθήσεων του ανθρώπινου σώματος.

Θερμαλισμός: είναι ένα σύνολο οργανωμένων και αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων με κυρίαρχο στοιχείο αυτό της χρήσης του ιαματικού νερού με

στόχο την πρόληψη, διατήρηση και αποκατάσταση της σωματικής ή και ψυχικής ευεξίας και υγείας του ανθρώπου.

Ιαματικός τουρισμός: είναι κομμάτι του τουρισμού υγείας μια που με την χρήση του ιαματικού νερού αποσκοπεί στην ίαση διαφόρων παθήσεων και στην αναζωογόνηση του ανθρώπινου οργανισμού.

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις προνομιούχες χώρες που η φύση τους χάρισε όχι μόνο τοπία με πλούσιες εναλλαγές αλλά και πηγές με θεραπευτικές ιδιότητες. Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των συγκεκριμένων πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα λόγω της υψηλής θερμοκρασίας τους είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων δραστικών συστατικών. Τα νερά αυτά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά λόγω της θερμοκρασίας και της χημικής τους σύστασης. Εκτός από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές, υπάρχουν και οι θερμοπηγές, πάνω στις οποίες οικοδομήθηκε ένας κλάδος θεραπευτικής αγωγής, η ιαματική υδροθεραπεία.

Η υδροθεραπεία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση πολλαπλών παθήσεων, όπως είναι τα αρθρικά και οι ρευματοπάθειες. Ενδέχεται να είναι δύο ειδών: εσωτερική, που περιλαμβάνει ποσιθεραπεία, εισπνοθεραπεία και πλύσεις, ή εξωτερική, που περιλαμβάνει λουτρά, υδρομαλάξεις, υδροκινησιοθεραπεία και πηλοθεραπεία.

Η γεωγραφική κατανομή των πηγών έχει άμεση σχέση με τεκτονικά γεγονότα τα οποία συνέβησαν σε διάφορες περιοχές όπως ο Καϊάφας, η Κυλλήνη, η Αιδηψός, ο Λαγκαδάς, τα Μέθανα, η Μήλος, η Λέσβος, το Λουτράκι κλπ. Γενικότερα επισήμως αναγνωρισμένες από την πολιτεία ως ιαματικές είναι περίπου 80 πηγές.

Αν και η αξία των ιαματικών πηγών είναι αναμφισβήτητη, τις τελευταίες δεκαετίες έχουν σχεδόν εγκαταλειφθεί. Οι εγκαταστάσεις δεν εκσυγχρονίζονται, οι πολίτες δεν ενημερώνονται σωστά, ενώ η βαρύτητα συγκεντρώνεται γύρω από τα φάρμακα ως πιο άμεσο και αποτελεσματικό μέσο θεραπείας. Η λανθασμένη, μάλιστα, εντύπωση ότι τα ιαματικά ύδατα ενδείκνυνται μόνο για παθήσεις ηλικιωμένων αποθαρρύνει τον κόσμο από τον θερμαλισμό και του στερεί μια ιαματική μέθοδο ίασης, που όχι μόνο θεραπεύει αλλά συγχρόνως ψυχαγωγεί.

Θαλασσοθεραπεία

Ο πατέρας της Ιατρικής Ιπποκράτης, μπορεί να θεωρηθεί ως ο πρώτος που ανακάλυψε τις θεραπευτικές ιδιότητες του θαλασσινού νερού, παρατηρώντας την ευεργετική επίδραση του στα πληγωμένα χέρια των ψαράδων. Από το γεγονός ότι η επαφή με τη θάλασσα απέκλειε κάθε πιθανή μόλυνση, η ιατρική του διάνοια τον έκανε να προτρέπει τους ασθενείς του σε θεραπείες με την χρήση θαλασσινού νερού ακόμα και για ανακούφιση από πόνους. Είναι γνωστό πλέον ότι η θαλασσοθεραπεία είναι ένα σύστημα αποτελεσματικής θεραπείας που με τη χρήση θερμού θαλασσινού νερού, προκαλεί την ανανέωση των κυττάρων, με ανταλλαγή διαφόρων στοιχείων και τοξινών ανάμεσα στο αίμα και το νερό.

Ήδη αρκετά πολυτελή ξενοδοχεία σε όλη την Ελλάδα διαθέτουν υπερμοντέρνα κέντρα θαλασσοθεραπείας και spa (Sanus Per Aqua, υγιής μέσω του νερού), με άριστο εξοπλισμό και καλά εκπαιδευμένο προσωπικό.

Τα κέντρα αυτά διαθέτουν υδρομασάζ σε θερμαινόμενες πισίνες με θαλασσίνο νερό, αρωματοθεραπεία και θεραπεία με φυτά θαλάσσης. Η θαλασσοθεραπεία συνίσταται στη σωστή και ταυτόχρονη χρήση των ευεργετικών συστατικών του θαλασσίνου νερού και των θαλασσινών φυτών.

Η εφαρμογή των προγραμμάτων στα περισσότερα κέντρα περιλαμβάνει συνδυασμό θαλασσίνου νερού, θαλασσινών φυτών και λάσπης, με απόρροια την λήψη όλων των ευεργετικών στοιχείων του υδάτινου περιβάλλοντος από το ανθρώπινο σώμα. Επιπλέον συμβάλει ευεργετικά και σε πολλούς ακόμα τομείς όπως η χαλάρωση, ο έλεγχος του στρες, η ανανέωση των μυών και της επιδερμίδας ακόμα και στον έλεγχο του σωματικού βάρους. Ιδιαίτερα σημαντικό βέβαια είναι ότι στοχεύει στη βελτίωση της υγείας και συνταυτίζεται με την εφαρμογή ισορροπημένης υγιεινής διατροφής.

Το κλίμα στις Ελληνικές παράκτιες περιοχές που χαρακτηρίζεται από μεγάλη ηλιοφάνεια με αναζωογονητικές ιδιότητες συμβάλει κατά πολύ σε αυτό τον τομέα.

Γαστρονομία

Οι Έλληνες είναι εκείνοι που πρώτοι έβαλαν τα θεμέλια της γαστρονομικής τέχνης. Η αυθεντική Ελληνική μαγειρική, μοναδική και γεμάτη ζωντάνια όπως και οι κάτοικοι της χώρας, παντρεύει τη γεύση και το άρωμα των φρέσκων προϊόντων που παράγει η Ελληνική γη και η γαλάζια θάλασσα που την αγκαλιάζει.

Δροσερά και φρέσκα λαχανικά, παρθένο λάδι ελιάς, μέλι, χυμώδη φρούτα, φρέσκα ψάρια και, φυσικά, εξαιρετικά κρασιά από σταφύλια που ωριμάζουν κάτω από τον υπέροχο Ελληνικό ήλιο. Οι επιστήμονες παγκοσμίως έχουν αναγνωρίσει την αξία αυτής της διατροφής και την έχουν δεχθεί ως βάση για την υγιή και μακρά διαβίωση του σύγχρονου ανθρώπου. Έτσι εξηγείται και το μικρό ποσοστό καρδιακών νόσων που παρατηρείται στην Ελλάδα.

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, για να δώσει την ευκαιρία σε Έλληνες και ξένους επισκέπτες να γευθούν εξαιρετικές γαστρονομικές δημιουργίες που χρονολογούνται από την αρχαιότητα, έχει αναπτύξει ένα νέο σύστημα ταξινόμησης Ελληνικών Παραδοσιακών εστιατορίων. Αυτό αφορά Ελληνική κουζίνα βασισμένη στην παράδοση, στην καλή ποιότητα και την αυθεντικότητα.

Golfing Holidays – Γκολφ

Το γκολφ είναι ένα παιχνίδι κατά το οποίο ο αθλητής χρησιμοποιεί ένα ειδικό μπαστούνι για να οδηγήσει μια μικρή ειδική μπάλα ξεκινώντας από την περιοχή που ονομάζεται "teeing ground" ή περιοχή αφετηρίας, στην οποία υπάρχουν δύο στηρίγματα εκκίνησης- κατά μήκος του "putting green" (ο χώρος γύρω από την τρύπα) και τελικά μέσα στην τρύπα με όσο το δυνατόν λιγότερα χτυπήματα. Ο σκοπός του παιχνιδιού είναι να ολοκληρωθεί η διαδικασία τοποθέτησης της μπάλας στην τρύπα, ξεκινώντας από την περιοχή εκκίνησης με τον ελάχιστο αριθμό χτυπημάτων. Ένα γήπεδο γκολφ αποτελείται από 9 ή 18 διαδοχικές τρύπες.

Υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες παιχνιδιού, το "match play," όπου σε αναμέτρηση ένας προς έναν, νικητής είναι αυτός που έχει κερδίσει

περισσότερες τρύπες από τον άλλον, και το "stroke play," όπου παίζουν δύο ή και περισσότεροι παίκτες στις 18 τρύπες και κερδίζει αυτός που έχει κάνει τα λιγότερα χτυπήματα στο σύνολο με το πέρας του παιχνιδιού.

Αναλυτικότερα, στο "Match play", που βασίζεται στον ανταγωνισμό και όπου ο κάθε γύρος παίζεται με στόχο να κερδιθούν όσο το δυνατόν περισσότερες τρύπες, το σκορ στηρίζεται στην σύγκριση των κερδισμένων τρυπών από κάθε παίκτη, ενώ στο "Stroke play" το σκορ στηρίζεται στην πρόσθεση των συνολικών χτυπημάτων κατά την διάρκεια του παιχνιδιού, και νικητής είναι ο ανταγωνιζόμενος που στο σύνολο του γύρου ή των γύρων ενός παιχνιδιού έχει κάνει τα λιγότερα χτυπήματα.

Η Ελλάδα δεν έχει αναπτύξει ακόμα μια ολοκληρωμένη φιλοσοφία γύρω από το γκολφ, έχει όμως τις υποδομές για να παρέχει σε έναν επισκέπτη την δυνατότητα να εξερευνήσει μια διαφορετική άποψη της "Κλασσικής" Ελλάδας. Παρολαυτά, η Ελλάδα είναι μια χώρα με ήπιο Μεσογειακό κλίμα και μια μέση θερμοκρασία τους χειμερινούς μήνες που την κάνουν ιδανικό προορισμό για γκολφ φθινόπωρο, χειμώνα και άνοιξη.

Οι λάτρεις του γκολφ, ή ακόμα και οι απλοί επισκέπτες που θέλουν να δοκιμάσουν αυτό το παιχνίδι, μπορούν να επιλέξουν μέσα από τις πέντε καλύτερες τοποθεσίες για γκολφ στην Ελλάδα: το Γήπεδο Γκολφ της Γλυφάδας, ένα πολύ καλά οργανωμένο και κατάφυτο από πεύκα γήπεδο κοντά στην Αθήνα, το Γήπεδο και Country Club του Πόρτο Καρράς στην Βόρεια Ελλάδα, στην περίφημη Σιθωνία της Χαλκιδικής, το Γήπεδο Γκολφ στην περιοχή Αφάντου της ηλιόλουστης Ρόδου, όπου κάθε εξάμηνο διοργανώνεται ένα Διεθνές Πρωτάθλημα, το Γήπεδο Γκολφ της Κέρκυρας, και το Crete Golf Club στην Χερσόνησο της Κρήτης, ένα υπερσύγχρονο γήπεδο 18 τρυπών που είναι ανοιχτό όλο τον χρόνο. Μάλιστα, κοντά στις εγκαταστάσεις του Crete Golf Club, οι γκόλφερς έχουν να επιλέξουν μεταξύ των ξενοδοχείων της αλυσίδας MARIS HOTELS www.maris.gr (Creta Maris, Silva Maris, Bella Maris, Candia Maris, Terra Maris, Villas Arhanes και Avdou Villas).

Πολλοί ταξιδιωτικοί πράκτορες προσφέρουν στα πακέτα διακοπών τους διάφορα ταξίδια σε περιοχές με γήπεδα γκολφ σε συνδυασμό με επισκέψεις στις κλασσικές περιοχές της Ελλάδας και των Ελληνικών νησιών. Η Ελληνική Ομοσπονδία Γκολφ αριθμεί περίπου 1.200 μέλη σε όλη την Ελλάδα. Η Ελλάδα έχει και Σύλλογο Επαγγελματιών Παικτών Γκολφ στο γήπεδο γκολφ Γλυφάδας.

Yachting Holidays

Τα τελευταία είκοσι χρόνια οι κρουαζιέρες στις Ελληνικές θάλασσες έχουν γίνει πολύ δημοφιλείς, και η ενοικίαση θαλαμηγών έχει αναπτυχθεί σε "μεγάλη βιομηχανία", προσφέροντας πάνω από 20.000 θαλαμηγούς και διαδρομές που ταιριάζουν και στον πιο απαιτητικό θαλασσινό ταξιδιώτη. Η Ελλάδα έχει να προσφέρει πάρα πολλά στους ιδιοκτήτες θαλαμηγών, όχι μόνο επειδή έχει υπέροχα φυσικά τοπία στο Αιγαίο και στο Ιόνιο πέλαγος, αλλά και χάρη στις άμεσα διαθέσιμες προμήθειες από τα γύρω νησιά και την Στερεά Ελλάδα. Επιπλέον, η χώρα περιλαμβάνει πάνω από 2.000 νησιά προς εξερεύνηση, μια ευκαιρία να επισκεφτείτε ερημικές παραλίες και να δείτε πάνω από 20.000 χλμ γοητευτικής ακτογραμμής.

Υπάρχουν τρεις κύριες κατηγορίες θαλαμηγών: επανδρωμένες με πλήρωμα, προς ενοικίαση χωρίς πλήρωμα, και στολίσκοι. Οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται στις μαρίνες γύρω από την ακτογραμμή της Αθήνας και του Πειραιά, αλλά και στην Ρόδο (Νότιο Αιγαίο), και Κέρκυρα (Ιόνιο πέλαγος), στην Θεσσαλονίκη και Χαλκιδική (Βόρεια Ελλάδα), καθώς επίσης και σε πολλά άλλα κύρια νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου. Τα περισσότερα λιμάνια και μαρίνες προσφέρουν υποδομές και υπηρεσίες για δεξαμενισμό, προσάραξη και συντήρηση των θαλαμηγών. Πολλοί πράκτορες στο λιμάνι του Πειραιά και κατά μήκος της παραλιακής οδού μέχρι την περιοχή της Γλυφάδας, διαθέτουν πλοiάρια και θαλαμηγούς προς ενοικίαση ή μίσθωση.

Καθώς οι ανάγκες γίνονται πιο απαιτητικές και η χώρα αντιμετωπίζει μια ταχεία ανάπτυξη στον τομέα του yachting, ολοένα και περισσότερα ολοκληρωμένα προγράμματα θέτονται υπό ανάπτυξη για την δημιουργία ενός σημαντικού αριθμού νέων λιμένων και υπηρεσιών για θαλαμηγούς και κρουαζιέρες, για να υποστηρίξουν την υπάρχουσα υποδομή. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν την κατασκευή νέων μαρίνων, μικρότερων λιμανιών με πρότυπες εγκαταστάσεις και σταθμούς δεξαμενισμού έκτακτης ανάγκης.

Παρόλο που ο καιρός δεν αποτελεί πρόβλημα παρά μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις υπάρχουν καταφύγια σε εύκολα προσβάσιμες περιοχές. Οι καιρικές συνθήκες στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται γενικά από λαμπερήλιακάδα και λίγες βροχοπτώσεις, αλλά και οι άνεμοι διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ των μηνών Απριλίου και Οκτωβρίου, η κατεύθυνση και έντασή τους διαφοροποιείται από την μία τοπική ζώνη στην άλλη. Οι διακοπές με γιοτ στην Ελλάδα είναι ένα όνειρο που μπορεί να γίνει πραγματικότητα. Πραγματικά, η εξερεύνηση των αναρίθμητων κολπίσκων και πορθμών, που βυθίζονται στα πεντακάθαρα, κρυστάλλινα νερά και απλώνονται κάτω από τον καθαρό ουρανό της χώρας μας αποτελεί μια μοναδική εμπειρία.

Κύριες μαρίνες και ξενοδοχειακοί λιμένες στην Ελλάδα:

1. Πειραιάς, Αττική, Κόλπος Αργωσαρονικού

- Μαρίνα Ζέας
- Μαρίνα Φλοίσβου
- Μαρίνα Αλίμου
- Μαρίνα Γλυφάδας
- Μαρίνα Βουλιαγμένης
- Ολυμπιακή Μαρίνα Λαυρίου
- Μαρίνα Μεθάνων

2. Πελοπόννησος

- Μαρίνα Ξυλοκάστρου (Κορινθιακός Κόλπος)
- Μαρίνα Γλυφάδας Πατρών (Πατραϊκός Κόλπος)
- Μαρίνα Καλαμάτας (Μεσσηνιακός Κόλπος)

3. Κρήτη

- Μαρίνα Πόρτο Γούσες, Ηράκλειο (Κρητικό Πέλαγος)
- Μαρίνα Αγ. Νικολάου, Λασιθί (Κρητικό Πέλαγος)

4. Δωδεκάνησα

- Μαρίνα Μανδρακίου, Ρόδος (Ν. Α. Αιγαίο)
- Κως Μαρίνα, Κως (Ν. Α. Αιγαίο)

- Μαρίνα “Λάκκι” προστατευόμενος λιμένας, Λέρος (Ν. Α. Αιγαίο)
5. Κυκλάδες
- Ξενοδοχειακός λιμένας “Porto Paros”, Πάρος (Ν. Α. Αιγαίο)
6. Κεντρική Μακεδονία
- Μαρίνα Καλαμαριάς Αρετσούς, Θεσσαλονίκη (Θερμαϊκός Κόλπος)
 - Μαρίνα “Πόρτο Σάνη”, Κασσάνδρα, Χαλκιδική (Θερμαϊκός Κόλπος)
 - Μαρίνα “Πόρτο Καρράς”, Σιθωνία, Χαλκιδική, (Κόλπος Κασσάνδρας)
7. Στερεά Ελλάδα
- Μαρίνα Βουνάκι, Παλέρο, Αιτωλοακαρνανία (Ιόνιο Πέλαγος)
 - Μαρίνα Κλεοπάτρας, Άκτιο, Αιτωλοακαρνανία (Αμβρακικός Κόλπος)
8. Νησιά Ιονίου
- Μαρίνα Γουβιών, Κέρκυρα (Ιόνιο Πέλαγος)
 - Μαρίνα Λευκάδας, Λευκάδα (Ιόνιο Πέλαγος)

Θεματικά Πάρκα

Τα τελευταία χρόνια, η βιομηχανία της διασκέδασης στην Ελλάδα έχει χαρακτηριστεί από μια νέα υπό ανάπτυξη δραστηριότητα, τα σύγχρονα θεματικά πάρκα ψυχαγωγίας. Μετά τα πρώτα νέας μορφής πάρκα ψυχαγωγίας που δημιουργήθηκαν στις αρχές του 2^{ου} αιώνα στην Αμερική, η βιομηχανία των θεματικών πάρκων άρχισε να αναπτύσσεται παγκοσμίως με ραγδαίους ρυθμούς τα τελευταία χρόνια.

Η ανάπτυξη αυτή οφείλεται στο ότι: είναι οικογενειακής φύσης και συνήθως προσφέρουν εξυπηρέτηση, συντήρηση και καθαριότητα υψηλών προδιαγραφών, με πολλές δραστηριότητες ώστε να καταφέρουν έναν μέσο όρο παραμονής του επισκέπτη 5 έως 7 ώρες, και τέλος, σχεδόν πάντα έχουν ίδιες τιμές για όλες τις παρεχόμενες δραστηριότητες.

Ο τομέας αυτός των θεματικών πάρκων ψυχαγωγίας περιλαμβάνει πάρκα με δραστηριότητες στο νερό, τεχνολογικά πάρκα με ποικιλία δραστηριοτήτων και υψηλής τεχνολογίας παιχνίδια, όπου η τεχνολογία συναντά την υψηλών προδιαγραφών εξυπηρέτηση από το ανθρώπινο δυναμικό.

Στην Ελλάδα υπάρχουν ήδη αρκετά θεματικά πάρκα ψυχαγωγίας, το ALLOU FUN PARK στην Αθήνα, το MAGIC PARK στην Θεσσαλονίκη, πάρκα - νερουπόλεις όπως η AQUALAND και η HYDROPOLIS στην Κέρκυρα, η WATERLAND στην Θεσσαλονίκη και το WATER PARK στην Ρόδο, και πολλά ακόμη -κυρίως μεγάλης εμβέλειας- είναι υπό σχεδιασμό, με στόχο να συνδυάσουν την υψηλή τεχνολογία με τον ανθρώπινο παράγοντα και την ποιότητα στην εξυπηρέτηση.

Ένα καινούργιο και μοναδικό στην Ελλάδα θεματικό πάρκο είναι το VAGONETTO στο Μεταλλευτικό Πάρκο Φωκίδας κοντά στην Άμφισσα, που αποτελεί ένα χώρο γνωριμίας με την ιστορία της εξόρυξης του βωξίτη. Η περιήγησή διαρκεί μια ώρα και γίνεται με βαγονέτο.

Στην πλειονότητα τους τα ελληνικά θεματικά πάρκα είναι τουριστικό-κεντρικά, μέρη ενός συνδυασμού ψυχαγωγικών και συνεδριακών εγκαταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των Lux και A κατηγορίας ξενοδοχείων, των εκθεσιακών εγκαταστάσεων, των ψυχαγωγικών και εμπορικών κέντρων, των αθλητικών δραστηριοτήτων όπως το γκολφ, το τένις, οι δραστηριότητες μέσα στο νερό, και των εκδρομών σε κοντινές τουριστικές περιοχές.

Bird – Watching

Ένα είδος εναλλακτικού τουρισμού που είναι άγνωστο στο ευρύ κοινό, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, είναι η παρατήρηση πουλιών, που στην αγγλική ορολογία ονομάζεται bird- watching. Ως δραστηριότητα εκδηλώνεται στα δασικά οικοσυστήματα, στους υγροβιότοπους (λίμνες, ποτάμια, λιμνοθάλασσες, έλη κλπ.), αλλά και στην καρδιά της πόλης, κυρίως στο πλαίσιο εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Η ελληνική ορνιθολογική εταιρία αλλά και το ελληνικό κέντρο περιθαλψης αγρίων ζώων διοργανώνουν τέτοιες εξορμήσεις και δίνουν οδηγίες για τα είδη των πουλιών. Επίσης, εκτεταμένα προγράμματα πραγματοποιούνται στους βιότοπους της Ξάνθης.

Αθλητικός Τουρισμός

Στο επόμενο κεφάλαιο θα γίνει αναλυτικότερη παρουσίαση του συγκεκριμένου θέματος οπότε θα αναφερθούμε στον αθλητικό τουρισμό κατευθείαν παρακάτω.

Συμπεράσματα

Αυτές είναι λοιπόν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που πιστεύεται ότι θα αποτελέσει λύση για το μαζικό τουρισμό. Αν και οι περισσότεροι ερευνητές θεωρούν ότι δεν μπορεί να υποκαταστήσει την κλασσική μορφή του τουρισμού, εξαιτίας των πολύμορφων φαινομένων, που συνδέονται με αυτόν. Αντίθετα, είναι περισσότερο ρεαλιστικό να επικεντρώσουμε τις προσπάθειες μας στην βελτίωση των χειρότερων περιπτώσεων και όχι μόνο στην ανάπτυξη εναλλακτικών λύσεων.

Υποστηρίζεται ότι ο μαζικός τουρισμός δεν έχει απορριφθεί εντελώς για δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος είναι οικονομικός, από την άποψη ότι προσφέρει έναν καθ' όλα ευκαταφρόνητο όγκο συναλλάγματος στις χώρες υποδοχής και ο δεύτερος είναι κοινωνικό- ψυχολογικός, αφού σχετίζεται με το γεγονός ότι πολλοί άνθρωποι φαίνεται να απολαμβάνουν το ρεύμα του μαζικού τουρισμού. Τους αρέσει δηλαδή το ότι δεν χρειάζεται να φροντίσουν οι ίδιοι για τις λεπτομέρειες των ταξιδιών τους, ότι δεν χρειάζεται να ψάξουν να βρουν ένα κατάλυμα, όταν φθάσουν στον προορισμό τους, ότι θα καταναλώσουν αγαθά και υπηρεσίες χωρίς να χρειαστεί να μάθουν μια ξένη γλώσσα, ότι θα μείνουν σε αρκετά άνετα ξενοδοχεία, ότι θα τρώνε φαγητά που θα γνωρίζουν και κυρίως ότι δεν θα χρειαστεί να ξοδέψουν πολλά χρήματα ή χρόνο προκειμένου να επιτύχουν αυτούς τους στόχους.

Έτσι φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού έχουν πολύ δρόμο μπροστά τους για να θεωρούνται ως μια σίγουρη επένδυση κεφαλαίων και χρόνου από τη στιγμή που ο μαζικός τουρισμός θα έρχεται πρώτος στα σχέδια μας, στις συνήθειές μας και στις τσέπες μας.

ΜΕΡΟΣ 3^ο :ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Καλά θα είναι αρχικά να δώσουμε έναν ορισμό τόσο του τουρισμού, όσο και του αθλητισμού. Έτσι ώστε να δούμε με τι έχουμε να κάνουμε, να βρούμε τα κοινά τους σημεία για να προχωρήσουμε στην ανάλυση του φαινομένου του αθλητικού τουρισμού.

Τουρισμός – Τουρίστας (ορισμός)

Ο όρος τουρισμός έχει σαν ρίζα την Αγγλική λέξη “tour” και σημαίνει περιήγηση με αφετηρία και επιστροφή στην ίδια τοποθεσία για αναψυχή. Ο όρος τουρίστας προσδιορίστηκε για πρώτη φορά το 1963 σε συνέδριο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ως “κάθε άτομο που επισκέπτεται μια χώρα άλλη από εκείνη που διαμένει, για οποιονδήποτε σκοπό, εκτός από εκείνο της άσκησης αμειβόμενου επαγγέλματος, με χρηματικούς πόρους της χώρας που επισκέπτεται”. Υποστηρίζεται ακόμα ότι ο ίδιος ορισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για τον εγχώριο τουρίστα, αντικαθιστώντας τη λέξη “χώρα” με τη λέξη “τοποθεσία”. Επίσης προσδιορίζεται ότι σε αντίθεση με τους εκδρομείς, οι τουρίστες είναι άτομα που διαμένουν σε ένα συγκεκριμένο τόπο περισσότερο από 24 ώρες. Από αυτή τη άποψη λοιπόν, ο τουρίστας διακρίνεται:

- Γεωγραφικά, σε εσωτερικό και εξωτερικό.
- Σε σχέση με το πλήθος, σε ομαδικό και ατομικό.
- Σε σχέση με την εποχή, σε συνεχή (ετήσιο) και εποχιακό.
- Σε σχέση με το μέγεθος προέλευσης, σε περιόδους αιχμής, χαμηλής και μηδενικής.

Όσον αφορά το κοινωνικό προφίλ του σύγχρονου τουρίστα αναφέρεται ότι προέρχεται από όλες τις κοινωνικές τάξεις και ηλικίες, είναι καλά πληροφορημένος, ατομιστής, προτιμά κάτι το ξεχωριστό, απαιτεί ελευθερία επιλογής και τρέφεται περισσότερο πλέον στον φυσιολογικό και αθλητικό τουρισμό. Μέχρι πρόσφατα ενδιαφερόταν για το που, το πόσο και με ποιο κόστος, ενώ τώρα ενδιαφέρεται για το πώς και για το ποιες δραστηριότητες του προσφέρονται.

Αθλητισμός (ορισμός)

Η κίνηση είναι επιβεβλημένη από τη φύση. Τα μέλη ή μέρη του σώματος τα οποία δεν κινούνται, ατροφούν και καταστρέφονται. Ο σύγχρονος άνθρωπος της ηλεκτρονικής εποχής, δοκιμάζεται από μεγάλες δυσκολίες προσαρμογής στις νέες συνθήκες, όπου η κίνηση σπανίζει. Αποτέλεσμα είναι η εμφάνιση διαφόρων εκφυλιστικών ψυχικών και οργανικών ασθενειών, που δημιουργούν την αναγκαιότητα της αντισταθμίσεως της αθλητικής δράσης.

Αθλητική δράση, αποτελεί η φυσική εξέλιξη των ανταγωνιστικών διαθέσεων του ανθρώπου, οι οποίες υπήρξαν ένα μόνιμο φαινόμενο στην ανθρώπινη ιστορία. Ο άνθρωπος ανταγωνίζεται τη φύση στη μάχη της επιβίωσης και τους συνάνθρωπούς του στη μάχη της επικράτησης. Ο ανταγωνισμός του ανθρώπου με τον εαυτό του, καλύπτει την ερμηνεία της ανθρώπινης προσπάθειας για εξέλιξη. Ο αθλητισμός διδάσκει ότι η ανθρώπινη εξέλιξη

απαιτεί προσπάθεια, γίνεται σταδιακά και φθάνει μέχρι ορισμένων σημείων όπου και σταματά.

Οι αθλητικές δραστηριότητες μπορούν να ταξινομηθούν με τα παρακάτω σκεπτικό:

- Δραστηριότητες με τυποποιημένους ή μη κανόνες.
- Δραστηριότητες που απαιτούν περισσότερο δεξιότητα ή φυσική δύναμη.
- Δραστηριότητες που απαιτούν άμεση σωματική επίθεση εναντίον άλλων προσώπων ή όχι.
- Ομαδικές ή ατομικές δραστηριότητες.

Οι αθλητικές δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν με ελαστικούς κανόνες, προσομοιάζουν περισσότερο από τις άλλες με παιχνίδια. Για αυτό το λόγο γίνεται προσπάθεια από τους σχεδιαστές αθλητικών δραστηριοτήτων στα ξενοδοχειακά αθλητικά clubs, να διαμορφώνουν δραστηριότητες που αφήνουν περιθώρια αυτοσχεδιασμού, ώστε να επιτρέπεται η εκδήλωση περισσότερου αυθορμητισμού. Επίσης συχνά γίνεται μίξη των κανονισμών διαφόρων αθλημάτων, ώστε να διασκεδάζεται η εντύπωση που υπάρχει για την αυστηρότητα της διεξαγωγής των αθλημάτων σε επαγγελματικό επίπεδο.

Γενικότερα ο αθλητισμός είναι μια δραστηριότητα δια μέσου της οποίας διοχετεύεται το περίσσειμα της ενεργητικότητας, τόσο από ψυχική όσο και από φυσιολογική άποψη, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση της ψυχοφυσικής ισορροπίας. Επίσης μπορεί να προκαλέσει έντονα και ευχάριστα συναισθήματα στους αθλούμενους καθώς και να προσφέρει έντονη και αυθόρμητη δράση σε όσους τον επιλέξουν.

Μετά από αυτά καταλαβαίνουμε πόσο αναγκαίος είναι ο αθλητισμός στον σύγχρονο άνθρωπο, που τόσο έχει ανάγκη από μια ευχάριστη και ταυτόχρονα ωφέλιμη ανάπαυλα στη μονότονη ζωή που βιώνει. Όπως ακόμα και πόσο απαραίτητη είναι αυτή η ανάπαυλα κατά τη διάρκεια των διακοπών που μπορεί ο καθένας να δαπανήσει το χρόνο του ανάλογα με τις ανάγκες και τις προτιμήσεις του.

Ομοιότητες Τουρισμού - Αθλητισμού

Σύμφωνα με τα παραπάνω λοιπόν, και όχι μόνο, βλέπουμε ότι υπάρχουν κάποιες κοινές συνιστάμενες μεταξύ τουρισμού και αθλητισμού. Αυτές οι ομοιότητες είναι που οδήγησαν στην δημιουργία του φαινομένου του αθλητικού τουρισμού και είναι οι εξής:

- Ο ελεύθερος χρόνος (προϋπόθεση για συμμετοχή σε τουρισμό και αθλητισμό).
- Η μαζικότητα (αφορούν όλα τα κοινωνικά στρώματα).
- Το εύθραυστο (επηρεάζονται από αστάθμητους παράγοντες όπως είναι οι τρομοκρατικές ενέργειες, η περιβαλλοντική μόλυνση κ.α.)
- Η υποκειμενικότητα των διαθέσεων του ατόμου (το αποτέλεσμα της συμμετοχής είναι υποκειμενικό).
- Η ύφεση και η συνεργασία των λαών (προϋπόθεση για αμοιβαίες επισκέψεις).
- Το κοινωνικοψυχολογικό περιεχόμενό τους (ελαττώνουν το στρες και βοηθούν στο να ξεπεραστεί το άγχος).

- Η ιδιαίτερη υποδομή που απαιτούν οι εγκαταστάσεις τους.

Επίσης στο Παγκόσμιο Συνέδριο για τον Αθλητισμό και τον Τουρισμό, που έγινε στη Βαρκελώνη το 2001, υπήρξε η ευκαιρία να αναλυθούν οι δύο δραστηριότητες και να παρουσιαστεί ο τρόπος με τον οποίο αλληλεπιδρούν. Προέκυψε λοιπόν, μεταξύ άλλων, ότι ο αθλητισμός και ο τουρισμός μπορούν μαζί να βοηθήσουν στην ανάπτυξη νέων τουριστικών προορισμών ή στην ανάκαμψη αυτών που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Όπως επίσης, μελετήθηκε το γεγονός ότι μπορεί να εφαρμοστεί μια κοινή πολιτική marketing, τμηματοποίησης των πελατών και προσδιορισμού των προορισμών για τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα σε ενδεχόμενες μελλοντικές διοργανώσεις.

Αθλητικός τουρισμός (ορισμός – χαρακτηριστικά)

Από το 1960 ως σήμερα σημειώθηκαν σημαντικές τάσεις εξειδίκευσης και ανάπτυξης στο χώρο του τουρισμού και παράλληλα του αθλητισμού. Οι δύο αυτοί τομείς εξελίχθηκαν στις πιο κερδοφόρες βιομηχανίες του παγκόσμιου οικονομικού στερεώματος. Περίπου την ίδια χρονική περίοδο και συγκεκριμένα μετά το 1970 άρχισε να γίνεται χρήση του όρου αθλητικός τουρισμός με σκοπό να περιγραφεί η ειδική μορφή τουρισμού που συνδυάζει και την αθλητική δραστηριότητα.

Ο Αθλητικός τουρισμός είναι μια ειδική μορφή ποιοτικού τουρισμού, η οποία δίνει την ευκαιρία να επενδύσουμε σε μια τεράστια δυναμική αγορά, αλλά και ταυτόχρονα να επιτύχουμε μια προστιθέμενη αξία στο τουριστικό προϊόν μέσω της ανάπτυξης, της διαφοροποίησης και της ανάπτυξης του. Ο αθλητικός τουρισμός θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο. Τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται από τους αρμόδιους ως αυτόφωτο κομμάτι της τουριστικής και της αθλητικής βιομηχανίας αλλά και να αποκτά ακαδημαϊκή οντότητα.

Ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων αποκτώντας την αντίστοιχη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία. Παράλληλα, οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας, οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους, διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Σαν συνέπεια, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές.

Η έννοια του αθλητικού τουρισμού ορίζεται, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, ως «όλες οι μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμειξης σε αθλητικές δραστηριότητες, όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή ψυχολογικούς λόγους, με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας».

Μέχρι πρόσφατα υπήρχε μια υποτυπώδης σύνδεση μεταξύ του αθλητισμού και τουρισμού, παρά τα κοινά σημεία που έχουν. Τώρα οι σχέσεις μεταξύ τους γίνονται πολύ πιο στενές, γεγονός που ξεκίνησε από τη συμφωνία της Ολυμπιακής Επιτροπής και του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού το 1999, με στόχο τη δυναμική συνεισφορά των δύο αυτών δραστηριοτήτων στην αειφόρο ανάπτυξη και την αλληλοκατανόηση των ανθρώπων.

Είναι φανερό ότι ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί ένα ιδιαίτερο σύνθετο και ευρύ φαινόμενο. Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού υπάρχει η ανάγκη για διευρυμένη υψηλής ποιότητας υποδομής σε διάφορους τομείς υποστήριξης, οι οποίοι είναι το φυσικό περιβάλλον, οι υπηρεσίες, η διασκέδαση, η μεταφορά, το τεχνητό περιβάλλον, η στέγαση, η πολιτιστική κληρονομιά, οι οργανισμοί και κατασκευασμένες διευκολύνσεις. Οπότε γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχει μακρύς δρόμος μέχρι να αποτελέσει ο αθλητικός τουρισμός αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής οικονομίας αλλά και της ελληνικής πραγματικότητας.

Ο αθλητικός τουρισμός ως ακαδημαϊκή οντότητα

Στο χώρο του αθλητικού τουρισμού, οι πρώτες προσπάθειες για την επίτευξη της ανάπτυξης και ανάπτυξης του έγιναν με τη μορφή σεμιναρίων, διαλέξεων και μαθημάτων που πρόσφεραν διάφορα ιδρύματα κυρίως στις Η.Π.Α. και στον Καναδά χωρίς όμως να υπάρχει εκπαίδευση πανεπιστημιακού επιπέδου. Το 1998 παρουσιάστηκε για πρώτη φορά πρόγραμμα σπουδών αθλητικού τουρισμού από το πανεπιστήμιο του Luton στη Μεγάλη Βρετανία με την καθιέρωση πανεπιστημιακού τίτλου σπουδών. Στην Ελλάδα ο αθλητικός τουρισμός δεν υφίσταται ακόμα ως θεσμοθετημένο γνωστικό αντικείμενο. Έτσι δεν υπάρχουν σπουδές αθλητικού τουρισμού και πολύ περισσότερο δεν υφίστανται μεταπτυχιακά προγράμματα. Στα Ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα υπάρχουν μαθήματα σχετικά με τον αθλητικό τουρισμό ή ειδικότητες.

Δημιουργήθηκε λοιπόν στο Τ.Ε.Ι. Κρήτης μια ερευνητική ομάδα με τον τίτλο «Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος» (R.U – GR), με υπεύθυνο τον καθηγητή Δρ. Δημήτρη Τερζάκη. Αυτή η ερευνητική μονάδα αποτελεί μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού (S.T.I.C.) το οποίο αριθμεί περισσότερα από 450 μέλη από 17 χώρες. Υπάρχει επικυρωμένη συμφωνία συνεργασίας – προσχώρησης της Ερευνητικής Ομάδας Ελλάδος στο Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού. Έτσι λοιπόν αποτελεί την τρίτη κατά σειρά ερευνητική μονάδα που συμμετέχει στο Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού.

Κύριος σκοπός της είναι η ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού ως πεδίο ερευνητικής, ακαδημαϊκής, επαγγελματικής και επιχειρηματικής ενασχόλησης. Επιμέρους στόχοι της, σύμφωνα και με το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού, είναι :

- Η ενασχόληση με πάσης φύσης ερευνητικά προγράμματα και μελέτες που εμπίπτουν στο γνωστικό πεδίο του αθλητικού τουρισμού και που μπορεί όμως να σχετίζονται και με παρεμφερή γνωστικά αντικείμενα.
- Η ανάπτυξη και διεξαγωγή έργων και μελετών συμβουλευτικού χαρακτήρα.
- Η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης σε επίπεδο προπτυχιακό καθώς και μεταπτυχιακό, είτε αυτόνομα είτε σε συνεργασία με άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων συνεργασίας και κατάρτισης με αντίστοιχους φορείς της Ελλάδας στο εξωτερικό.

- Η ανάληψη και εκτέλεση προγραμμάτων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και άπτονται του γνωστικού αντικείμενου του αθλητικού τουρισμού. Τέτοια προγράμματα μπορεί να αφορούν και τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Επίσης η ανάληψη τέτοιων προγραμμάτων μπορεί να υλοποιηθεί σε συνεργασία με το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού και τις άλλες του ερευνητικές ομάδες.

Διαχωρισμός αθλητικού τουρισμού

Ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να χωριστεί τουλάχιστον σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Στον προπονητικό και σε αυτόν που σχετίζεται με τη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων.

Ο πρώτος αφορά ομάδες αθλητών με τους προπονητές τους που επιθυμούν να κάνουν χρήση, για την προπόνησή τους, εγκαταστάσεων που συνδυάζουν τις κατάλληλες επαγγελματικών προδιαγραφών εγκαταστάσεις και τις ξενοδοχειακές υποδομές και υπηρεσίες. Η άλλη κατηγορία σχετίζεται με τη διοργάνωση οποιουδήποτε είδους αθλητικών γεγονότων και την προσέλκυση αθλητών, παραγόντων και θεατών.

Ήδη σήμερα, υπάρχει εκδηλωμένη ζήτηση για τον προπονητικό τουρισμό τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό. Οι ελληνικές ομάδες του στίβου, του ποδοσφαίρου του μπάσκετ και άλλων αθλημάτων φεύγουν για προπονήσεις στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελβετία και σε άλλες χώρες, συνήθως σε ορεινά μέρη, όπου οι αθλητές μπορούν να επιτύχουν καλύτερη φυσική κατάσταση.

Η ανάπτυξη του προπονητικού τουρισμού, φυσικά απαιτεί τη δημιουργία κατάλληλων υποδομών. Σήμερα, η χώρα μας υστερεί σε αυτόν τον τομέα. Κάποιες ελάχιστες εξαιρέσεις απλά επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Οι υποδομές που διαθέτουμε στις περιοχές Τρία – Πέντε Πηγάδια και στην Πάρνηθα, σήμερα, στην πραγματικότητα έχουν ερημώσει και δεν μπορούν να προσφέρουν τις αναγκαίες υπηρεσίες. Ο ΣΕΓΑΣ, που ήταν υπεύθυνος για αυτές λόγω της ιδιότητάς του, δεν μπόρεσε να αξιοποιήσει στο βαθμό που χρειάζεται για να αναπτυχθεί αυτή η μορφή τουρισμού στις συγκεκριμένες εγκαταστάσεις.

Παρόλα αυτά πιστεύεται ότι η ύπαρξη ζήτησης θα ελκύσει όλο και περισσότερους επενδυτές προς αυτά την ειδική μορφή τουρισμού. Εξάλλου, η δημιουργία των σχετικών αθλητικών εγκαταστάσεων επιδοτείται από διάφορους παράγοντες σε ποσοστό που φθάνει το 40%.

Όσον αφορά τώρα την ανάληψη αθλητικών διοργανώσεων, από τη χώρα μας, θα αναφερθούμε εκτενέστερα παρακάτω με λαμπρό παράδειγμα την απόλυτα επιτυχημένη διοργάνωση των Ολυμπιακών αγώνων το Καλοκαίρι το 2004. Με την οποία δείξαμε τόσο σε ξένους όσο και σε εμάς τους ίδιους ότι είμαστε άξιοι και έτοιμοι να αναλάβουμε και στο μέλλον διοργανώσεις τέτοιου βεληνεκούς. Προς το παρόν θα πούμε ότι είναι μια εξίσου σημαντική και κερδοφόρα τουριστική – επιχειρηματική δραστηριότητα με πολλές ενδιαφέρουσες παραμέτρους τόσο για τον Ελληνικό αθλητισμό όσο και τον τουρισμό.

Ποιοι είναι οι τουρίστες του αθλητικού τουρισμού

Οι τουρίστες που κατατάσσονται στον αθλητικό τουρισμό ανήκουν σε 7 κατηγορίες ανάλογα με το βαθμό εμπλοκής τους στην αθλητική δραστηριότητα. Κάθε κατηγορία έχει διαφορετικές ανάγκες και απαιτήσεις που από την τουριστική πλευρά πρέπει να αναλυθούν και φυσικά να ικανοποιηθούν.

1. Οι πρωταθλητές

Σε αυτή την κατηγορία ανήκει περίπου το 8% των αθλητών. Μπορεί να είναι μικρός ο αριθμός τους, αλλά, η σημασία τους πολύ μεγάλη. Έχουν συγκεκριμένες απαιτήσεις που πρέπει να ικανοποιηθούν από τον προορισμό που τους υποδέχεται. Οι απαιτήσεις τους βέβαια είναι μεγάλες και χρειάζονται πολύ καλές αθλητικές εγκαταστάσεις πλήρως εξοπλισμένες όπως: ιατρική κάλυψη, ειδική διατροφή, μεταφορά, αλλά και διάφορες εκδηλώσεις και συναντήσεις με υψηλά πρόσωπα. Το «πακέτο» τους συνήθως έχει τη μορφή του all inclusive (περιλαμβάνονται όλα), με ξεναγήσεις και γενικά με πολύ συγκεκριμένο πρόγραμμα. Η διαμονή τους είναι σε 4 αστέρων ή και πολυτελείας ξενοδοχεία. Τέλος το κλίμα του προορισμού είναι καθοριστικό για το ταξίδι τους.

2. Οι αθλητές

Είναι όλοι οι υπόλοιποι αθλητές που παίρνουν μέρος στις αθλητικές διοργανώσεις. Ως προς τις αθλητικές εγκαταστάσεις είναι τόσο απαιτητικοί όσο και οι πρωταθλητές. Και αυτοί ταξιδεύουν με τη μορφή του «πακέτου» που τα συμπεριλαμβάνει όλα, δηλαδή τη διαμονή τους, τις μετακινήσεις τους, την ψυχαγωγία τους, ιατρική κάλυψη και γενικά το πρόγραμμά τους. Η διαμονή τους γίνεται συνήθως σε 3 αστέρων ξενοδοχεία. Η διατροφή παίζει σπουδαίο ρόλο και ακολουθούν συγκεκριμένο πρόγραμμα. Το κλίμα του προορισμού δεν είναι καθοριστικό για το ταξίδι τους αλλά σίγουρα το λαμβάνουν υπόψη τους.

3. Οι νέοι αθλητές

Οι σημερινοί νέοι αθλητές είναι το αυριανό μέλλον. Οι απαιτήσεις τους είναι υψηλές και αποτελούν μια αγορά – στόχο που υπόσχεται πολλά. Το ταξίδι για αυτούς είναι συνδυασμός της αναψυχής και της επαγγελματικής δραστηριότητας. Συνήθως ταξιδεύουν ομαδικά και ανήκουν σε clubs. Οι αθλητικές εγκαταστάσεις που θα είναι στη διάθεση τους πρέπει να είναι αρκετά υψηλών προδιαγραφών. Δεν είναι απαραίτητη η ιατρική κάλυψη και γενικά οι πρόσθετες παροχές, όμως αν ένας προορισμός τις διαθέτει στον επισκέπτη του αυτό θα μετρήσει σίγουρα θετικά. Η διατροφή και σε αυτούς παίζει σπουδαίο ρόλο όπως και το γενικό πρόγραμμα της επίσκεψής τους. Το κλίμα του προορισμού τους σίγουρα παίζει και για τους συγκεκριμένους κάποιο ρόλο στο ταξίδι τους.

4. Οι ερασιτέχνες αθλητές

Οι «ερασιτέχνες» αθλητές ή αυτοί που αγαπούν πολύ τα σπορ αποτελούν μια ετερόγονη ομάδα με διαφορετικά στοιχεία. Η οποία αποτελεί την μεγαλύτερη ομάδα τουριστών αθλητικού τουρισμού. Υπάρχει η τάση να τους κατατάσσουμε και αυτούς μαζί με τους αθλητές στον «αθλητικό τουρισμό», παρόλο που ο τουρισμός για αυτούς αποτελεί κύριο κίνητρο για το ταξίδι. Συνήθως ζητούν καλές αθλητικές εγκαταστάσεις και δεν είναι λίγες οι φορές που θέλουν επαγγελματικές εγκαταστάσεις άσχετα με το γεγονός ότι

στοιχίζουν πολύ ακριβά. Θετικό κριτήριο επιλογής θεωρείται η παροχή ιατρικών υπηρεσιών, η υγιεινή διατροφή, το κλίμα του προορισμού και η δυνατότητα για ένα συνολικό «πακέτο», όπου θα περιλαμβάνει αρκετά στοιχεία ψυχαγωγίας. Η διαμονή αυτών των ατόμων γίνεται σε ξενοδοχεία από 2 έως και 5 αστέρων ξενοδοχεία, ανάλογα με την οικονομική τους επιφάνεια. Σε αυτό το σημείο η ανομοιογένεια αυτής της ομάδας είναι χαρακτηριστική.

5. Τουρίστες που κάνουν συχνά αθλητισμό

Ο κύριος στόχος αυτής της κατηγορίας είναι ο τουρισμός και όχι τόσο ο αθλητισμός, ωστόσο η δυνατότητα αθλητικών δραστηριοτήτων τους ενδιαφέρει σε μεγάλο βαθμό. Ο εξοπλισμός των αθλητικών εγκαταστάσεων πρέπει να είναι σε καλή κατάσταση και να υπάρχει δυνατότητα για την εξάσκηση διαφόρων σπορ. Η διαμονή τους γίνεται συνήθως σε ξενοδοχεία 2 και 3 αστέρων, ενώ η διατροφή τους πρέπει να είναι ελεύθερη. Η ψυχαγωγία παίζει για αυτούς σπουδαίο ρόλο, ενώ το κλίμα του προορισμού δεν είναι καθοριστικό αρκεί να μην επηρεάζει τα σχέδια τους.

6. Τουρίστες που αθλούνται όταν ταξιδεύουν

Αυτή η ομάδα αποτελείται από άτομα που όταν ταξιδεύουν θέλουν να ασχοληθούν με αθλητικές δραστηριότητες ή θέλουν να υπάρχει αυτή η δυνατότητα ανεξάρτητα με το αν θα τη χρησιμοποιήσουν ή όχι. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε αυτή την ομάδα ανήκει το μεγαλύτερο ποσοστό των τουριστών. Οι τουρίστες αυτοί θέλουν αθλητικές εγκαταστάσεις με προδιαγραφές ασφαλείας, ενώ το βασικό τους κριτήριο είναι το κλίμα του προορισμού. Σίγουρα διαλέγουν πολύ περισσότερο με τουριστικά κριτήρια και όχι με αθλητικά.

7. Οι θεατές

Μια ακόμα σημαντική και μεγάλη ομάδα ατόμων που ενδιαφέρονται όχι για την ενεργή συμμετοχή των ίδιων σε αθλητικές δραστηριότητες αλλά απλά για την παρακολούθηση αυτών. Πολλές φορές είναι διατεθειμένοι να ταξιδέψουν αρκετά μακριά για αυτό το σκοπό. Ο τουρισμός ενεργεί για τους συγκεκριμένους ως επιπλέον κίνητρο. Για τις τουριστικές όμως επιχειρήσεις αποτελεί σίγουρα μια σοβαρή και υπολογίσιμη πηγή εισοδήματος.

Τι είδους αθλητισμό προτιμούν οι Ευρωπαίοι

Σύμφωνα με μια ισπανική έρευνα που έγινε το 2001 από τους Josep Fransesc Valls & Joan Sureda "How Europeans perceive leisure", μεταξύ των 10 κυριότερων δραστηριοτήτων που κάνουν οι Ευρωπαίοι όταν ταξιδεύουν είναι και ο αθλητισμός. Ειδικά για τη Γερμανική αγορά, αν συμπεριληφθεί και ο ορεινός τουρισμός μαζί με τις δραστηριότητες του, ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί πολύ βασική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια των διακοπών στο εξωτερικό. Πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι μεταξύ των συμπερασμάτων της έρευνας ήταν και το γεγονός ότι οι τουρίστες τελικά δεν κάνουν όσες αθλητικές δραστηριότητες επιθυμούν.

Αν συνδυάσουμε τα συμπεράσματα της παραπάνω έρευνας με αυτά της έρευνας που έγινε το 2000 από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού και την Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, World Tourism Organization – International Olympic Committee (WTO – IOC), θα δούμε ότι το 1999 από τα 58 εκατ.

Γερμανούς τουρίστες που ταξίδεψαν στο εξωτερικό το 55% έκανε κατά τη διάρκεια των διακοπών του έστω και μια αθλητική δραστηριότητα. Από τα 58 εκατ. Δηλαδή τα 11 εκατ. επέλεξαν τις διακοπές τους με βασικό κριτήριο τη δυνατότητα να κάνουν αθλητικές δραστηριότητες. Είναι χαρακτηριστικό, ότι από τη σύγκριση αποτελεσμάτων παρόμοιων ερευνών των προηγούμενων ετών αυτός ο αριθμός παρουσιάζει ανοδική τάση.

Αναλύοντας τη Γερμανική αγορά, βλέπουμε ότι το 43% των Γερμανών προτιμά να κάνει ορεινές διακοπές με δραστηριότητες όπως πεζοπορία (89%), αναρρίχηση (40%) και ορεινή ποδηλασία (7%). Το 19% κάνει θερινά σπορ με ορειβάσια (24%), πεζοπορία (19%), αναρρίχηση (9%) και καταδύσεις. Το 38% κάνει χειμερινά σπορ με ορεινό σκι (81%), snowboard (12%) και σκι (10%). Αξιοσημείωτο είναι ότι το 6% των Γερμανών τουριστών ταξιδεύουν με στόχο να παίξουν γκολφ, ιδίως κατά τη διάρκεια των θερινών τους διακοπών.

Παρατηρούμε ότι οι ομάδες των αθλητικών δραστηριοτήτων σε κάθε περίπτωση είναι παρόμοιες, με αποτέλεσμα να μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι ομάδες αυτές των συγκεκριμένων σπορ μπορούν να λειτουργήσουν και ως παράγοντες επηρεασμού επιλογής προορισμού. Η Ισπανία, η Γαλλία, και η Ιταλία είναι οι χώρες που προτιμούν οι Γερμανοί για να κάνουν αυτές τις δραστηριότητες.

Αν αναλύσουμε τη Δανική αγορά, παρατηρούμε ότι από τα 13 εκατ. τουρίστες που ταξίδεψαν στο εξωτερικό το 1999, το 52% δήλωσε ότι πραγματοποίησε έστω και μια αθλητική δραστηριότητα, και μάλιστα τα 3 εκατ. δήλωσαν ότι η επιλογή των διακοπών τους έγινε με κριτήριο τη δυνατότητα για αθλητικές δραστηριότητες. Τα στοιχεία από τα προηγούμενα χρόνια για τη Δανική αγορά είναι περίπου τα ίδια, παρουσιάζοντας μια σταθερή τάση.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά τη Δανική αγορά βλέπουμε ότι το 36% των Δανών προτιμά να κάνει ορεινές διακοπές με δραστηριότητες όπως πεζοπορία (73%), αναρρίχηση (16%) και ορεινή ποδηλασία (10%). Το 29% προτιμά να κάνει θερινά σπορ με ορειβάσια (58%), κολύμβηση (30%) και ποδήλατο (19%). Το 35% των Δανών τουριστών κάνει χειμερινά σπορ με ορεινό σκι (74%), σκι (12%) και snowboard (12%).

Συγκρίνοντας λοιπόν τις δύο αυτές αγορές παρατηρούμε ότι υπάρχει μεγάλη ζήτηση για τα χειμερινά σπορ και τις ορεινές περιοχές γενικότερα. Οι θερινές δραστηριότητες μεταξύ των δύο λαών διαφέρουν και ενδιαφέρον μάλιστα παρουσιάζει η μεγάλη τάση των Δανών για κολύμβηση και ποδηλασία.

Η ίδια έρευνα αναφέρει ότι 15 εκατ. Γάλλοι ταξίδεψαν στο εξωτερικό το 1999, εκ των οποίων το 23% πραγματοποίησε κάποια αθλητική δραστηριότητα. Οι Γάλλοι προτιμούν τις ορεινές διακοπές κατά 37% με δραστηριότητες όπως πεζοπορία (88%), αναρρίχηση (12%) και ορεινή ποδηλασία (3%). Το 33% κάνει θερινά σπορ με ιδιαίτερη αγάπη για τις καταδύσεις και την παρατήρηση του βυθού (36%), ορειβάσια (21%) και ποδήλατο (10%). Το 30% των Γάλλων τουριστών ασχολείται με τα χειμερινά σπορ και συγκεκριμένα με ορεινό σκι (72%), snowboard (21%) και με το σκι (5%).

Τέλος θα αναφερθούμε στους Ολλανδούς που και αυτοί επιλέγουν τον αθλητισμό σαν μια δραστηριότητα κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Τα ορεινά σπορ λοιπόν προτιμά το 36% των τουριστών που επιλέγουν τον αθλητισμό με πεζοπορία (73%), αναρρίχηση (16%) και ορεινή ποδηλασία (10%). Τα θερινά σπορ προτιμά το 29% με την πεζοπορία στο (58%) την κολύμβηση (30%) και την ποδηλασία (19%). Όσο για τα χειμερινά σπορ προτιμούνται κατά 35% με ορεινό σκι (74%), σκι (12%), snowboard (12%) και διάφορα άλλα χειμερινά σπορ (26%).

Σύμφωνα και με τα παραπάνω κατανοούμε ακόμα περισσότερο το βαθμό σπουδαιότητας του αθλητικού τουρισμού για μια χώρα που θέλει να χαρακτηρίζεται «τουριστικά ανεπτυγμένη».

Animation – ψυχαγωγία άθληση πελατών

Πέρα από τη στενή έννοια του αθλητικού τουρισμού που έχουμε αναφέρει μέχρι τώρα υπάρχει και εκείνη του animation ή αλλιώς ψυχαγωγίας. Πρόκειται για αθλητικές ενασχολήσεις, αν και κάποιες φορές μοιάζουν περισσότερο με παιχνίδι, εντός ξενοδοχειακού χώρου ακόμα και κρουαζιερόπλοιου. Στην περίπτωση του animation ειδικά εκπαιδευμένα άτομα απασχολούν ομάδες τουριστών με σκοπό την ψυχαγωγία και την άθλησή τους. Οι ενασχολήσεις αυτές ποικίλουν ανάλογα με την ηλικία, τα ενδιαφέροντα, τις προτιμήσεις και τις ανάγκες των τουριστών.

Για την επιτυχία του animation χρειάζεται το κατάλληλο πλαίσιο στήριξης στις τουριστικές επιχειρήσεις που αποτελείται από τέσσερις πολύ σημαντικούς τομείς.

1. Υποδομή

Κάθε τουριστική επιχείρηση που θέλει να ασχοληθεί σοβαρά και σωστά με τον τομέα του animation πρέπει να έχει την κατάλληλη υποδομή που περιλαμβάνει πίστα χορού, γυμναστήρια, πισίνες, γήπεδα, αθλητικές εγκαταστάσεις κλπ. Θα πρέπει να πούμε βέβαια ότι οι οποιεσδήποτε εγκαταστάσεις που θα γίνουν πρέπει να θέσουν ψηλά τον πήχη τόσο της ποιότητας όσο και της ασφάλειας των εγκαταστάσεων αυτών.

2. Animateurs – εμπυχωτές

Η επιλογή των ατόμων που θα αναλάβουν το ρόλο του animation πρέπει να είναι πολύ προσεκτική και να γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια (π.χ. εμφάνιση, προϋπηρεσία, χαρακτήρας κλπ.). Αυτό γιατί ο animateur κατά τη διάρκεια παραμονής των πελατών θα είναι ο ουσιαστικός αντιπρόσωπος ολόκληρης της τουριστικής επιχείρησης. Όποτε γίνεται κατανοητό ότι τα θετικά ή αρνητικά σχόλια που θα γίνουν οφείλονται κατά κύριο λόγο σε αυτόν.

3. Κοινωνική οργάνωση του Animation

- Ανάπτυξη ανθρωπίνων σχέσεων.
- Αποφυγή καταπίεσης πελατών.
- Κοινωνικοί ρόλοι μέσα στην τουριστική επιχείρηση.
- Κοινωνική καταξίωση.
- Αποφυγή stress
- Αποφυγή διλημμάτων και υπερβολικής ταχύτητας δραστηριοτήτων.
- Μη υπενθύμιση «προ – τουριστικών» προβλημάτων.
- Αποφυγή σχέσης με χρήματα.

4. Ψυχολογικό κλίμα του Animation

- Το κλίμα παράγεται από το περιβάλλον και επεμβαίνει σε αυτό.
- Το κλίμα παράγεται από το προσωπικό και επεμβαίνει σε αυτό.
- Το κλίμα μιας μέρας μεταφέρεται και στην επόμενη.
- Το κλίμα διαμορφώνει το συναισθηματικό κόσμο των πελατών.
- Πάντα φροντίζει ο εμπνευστής να το ελέγχει.

Συνεχίζοντας να αναφερόμαστε στο animation θα αναφέρουμε ένα παράδειγμα εφαρμογής τέτοιου είδους ενασχόλησης για να κατανοήσουμε καλύτερα τον τρόπο που λειτουργεί. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα χωρίζεται σε παιδικό – εφηβικό και ανηλικών και μπορεί να εφαρμοστεί τόσο σε ξενοδοχείο όσο και σε κρουαζιερόπλοιο.

Πρόγραμμα Άθλησης και Αναψυχής Ενηλίκων.

Πρόγραμμα Πισίνας

- Παιχνίδια καταδύσεων με μάσκα και αναπνευστήρα.
- Μπάσκετ σε πισίνα.
- Βόλεϊ σε πισίνα.
- Αερόμπικ στο νερό.
- Μπάτμιντον στην πισίνα.

Πρόγραμμα Χορού

- Τζαζ
- Ευρωπαϊκοί (βαλς, ταγκό)
- Παραδοσιακοί (ελληνικοί, λατινοαμερικάνικοι)

Αθλητικό πρόγραμμα γηπέδου – καταστρώματος

- Γκολφ.
- Πινγκ- πονγκ.
- Στόχος.
- Τζόγκινγκ.
- Σκοποβολή (σκιτ).

Ειδικά γεγονότα

- Εβδομαδιαίος αγώνας για τις περισσότερες συμμετοχές στις δραστηριότητες του προγράμματος.
- Εβδομαδιαίος αγώνας βάρδην.
- Τελετή βραβείων.

Ενημερωτικό πρόγραμμα με θέμα : «Ολική Υγεία»

- Βιβλιοθήκη με σχετικά θέματα.
- Διαλέξεις και επιδείξεις.
- Διαγωνισμοί γνώσεων με θέματα υγείας, αθλητισμού και φυσικής κατάστασης.

Πρόγραμμα για οικογένειες

- Διπλοί αγώνες πινγκ – πονγκ, μίνι γκολφ, στόχου, χορού (ζευγάρια οικογενειών)

Γυμναστήριο

- Μυϊκή ενδυνάμωση.
- Στεπ αερόμπικ.
- Διατάσεις.
- Μασάζ, σάουνα, υδρόλουτρα.
- Αερόμπικ.

Παιδικό – Εφηβικό πρόγραμμα Άθλησης και Αναψυχής.
Αθλητικό πρόγραμμα γηπέδου – καταστρώματος.

- Γκολφ.
- Πινγκ- πονγκ.
- Στόχος.
- Μίνι ποδόσφαιρο.
- Μίνι Χόκεϊ.
- Σκυταλοδρομίες.
- Μίνι χάντμπολ.
- Μπάσκετ.

Πρόγραμμα πισίνας.

- Παιχνίδια καταδύσεων με μάσκα και αναπνευστήρα.
- Μπάσκετ σε πισίνα.
- Βόλει σε πισίνα.
- Μπάτμιντον στην πισίνα.

Πρόγραμμα χορού.

- Τζαζ
- Χορογραφίες σύγχρονης μουσικής.

Πρόγραμμα για οικογένειες.

- Διπλοί αγώνες πινγκ – πονγκ, μίνι γκολφ, στόχου χορού (ζευγάρια οικογενειών).

Γυμναστήριο.

- Μυϊκή ενδυνάμωση.
- Διατάσεις.
- Αερόμπικ.
- Υδρολουτρα.

Ειδικά γεγονότα.

- Εβδομαδιαίος αγώνας για τις περισσότερες συμμετοχές στις δραστηριότητες του προγράμματος.
- Εβδομαδιαίος αγώνας βάδην.
- Τελετή βραβείων.

Ενημερωτικό πρόγραμμα με θέμα: «Ευεξία».

- Βιβλιοθήκη (παιδικά αθλητικά βιβλία, περιοδικά)
- Διαγωνισμοί γνώσεων με θέμα υγείας, αθλητισμού και φυσικής κατάστασης.

Μετά και το τέλος του παραδείγματος εφαρμογής τελειώσαμε την παρουσίαση του animation. Πρόκειται όντως για ένα σύνολο δραστηριοτήτων που μπορεί να διαφοροποιείται από την ουσιαστική έννοια του αθλητικού τουρισμού, όπως την έχουμε περιγράψει μέχρι τώρα, ωστόσο αποτελεί σημαντικό τομέα επενδύσεων και ανάπτυξης για μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες αλλά και κρουαζιερόπλοια. Από τη στιγμή μάλιστα που είδαμε παραπάνω πόσο μεγάλο ποσοστό τουριστών επιθυμεί να ασχολείται με τον αθλητισμό κατά τη διάρκεια των διακοπών του, ακόμα και σαν τρόπο διασκέδασης και εκτόνωσης, γίνεται κατανοητό ότι αξίζει να υλοποιηθούν τέτοιου είδους προσπάθειες ακόμα και στον Ελλαδικό χώρο που φημίζεται για τις ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν.

Ολυμπιακοί Αγώνες – Αθήνα 2004

Συνεχίζοντας την ανάλυση του αθλητικού τουρισμού δεν θα μπορούσαμε να αφήσουμε έξω τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Τόσο σαν κορυφαίο αθλητικό και τουριστικό γεγονός όσο και σαν η πιο πρόσφατη μεγάλη αθλητική διοργάνωση που ανατέθηκε στην χώρα μας.

Όσον αφορά λοιπόν τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την σπουδαιότητά τους στην τουριστική εικόνα της πόλης στην οποία διοργανώνονται είναι χαρακτηριστικό ότι πάντα λέμε «οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Σίδνευ, της Ρώμης, της Βαρκελώνης» και ποτέ «οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2000, του 2004 κλπ». Αυτό συμβαίνει γιατί αυτό που τελικά μένει στο μυαλό του καθένα είναι το όνομα της διοργανώτριας πόλης, ακόμα και πάνω από το όνομα της χώρας. Βέβαια για να μεγιστοποιήσει μια πόλη τα οφέλη της από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων πρέπει να συνεχίσει να διοργανώνει και άλλα μεγάλα αθλητικά, και όχι μόνο, γεγονότα.

Το παράδειγμα της Βαρκελώνης έχει ακουστεί αρκετά, αλλά, αξίζει να σημειώσουμε ότι ακόμα και λίγο πριν το 1992 η πληρότητα των ξενοδοχείων κυμαινόταν στο 45%. Μετά όμως από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά και μετά από μια σειρά αθλητικών διοργανώσεων, το έτος 2000 έκλεισε για τη Βαρκελώνη με πληρότητα 86%. Σε αριθμούς αφίξεων, η Βαρκελώνη το 1990 υποδέχθηκε 4 εκατ. τουρίστες, ενώ το 2000 8 εκατομμύρια. Η πόλη μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες έγινε προορισμός είτε για επαγγελματικό τουρισμό (συνέδρια κλπ.) είτε για τουρισμό.

Επίσης πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα της επίδρασης του αθλητισμού στον τουρισμό είναι το παράδειγμα του Παγκοσμίου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου, που είχε γίνει στην συγκεκριμένη πόλη πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Εκεί σε ένα καταπληκτικό παιχνίδι μεταξύ της Βραζιλίας και της Ιταλίας που έμεινε στην ιστορία κέρδισε η Ιταλία. Την επόμενη χρονιά οι Ιταλοί που επισκέφτηκαν την Βαρκελώνη ήταν 30% περισσότεροι από ότι συνήθως. Αυτό γιατί όλοι ήθελαν να δουν το στάδιο που έγινε αυτό το ιστορικό παιχνίδι.

Περνώντας τώρα στην πιο πρόσφατη ιστορία, και μάλιστα στην ίδια μας την χώρα, θα αναφερθούμε στην περίπτωση της ανάληψης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από την Ελλάδα, που μας έβγαλε ασπροπρόσωπους και έκανε την χώρα μας ακόμα περισσότερο γνωστή αλλά και πιο ελκυστικό τουριστικό προορισμό για εκατομμύρια τουρίστες.

Η Ελλάδα λοιπόν φιλοξένησε τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο του 2004 τις μεγαλύτερες αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις του κόσμου, τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες. Και οι δύο διοργανώσεις στέφθηκαν με μεγάλη επιτυχία, ακόμα και ο Πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, κύριος Ζακ Ρογκ, χαρακτήρισε τους - πραγματικά εντυπωσιακούς και άψογα οργανωμένους Αγώνες ως "Αγώνες Όνειρο".

Με τα σημάδια της "νέας Ελλάδας" πολύ εμφανή, η χώρα έβαλε μια Ολυμπιακή σφραγίδα στην μεταμόρφωση της τα τελευταία χρόνια. Ένα χειροπιαστό κληροδότημα των Αγώνων είναι η εντυπωσιακή σειρά έργων υποδομής που άλλαξαν, όχι μόνο το πρόσωπο της Αθήνας, αλλά και άλλες περιοχές της Ελλάδας. Στα έργα αυτά περιλαμβάνεται η εκπληκτική γέφυρα του Ρίου - Αντίρριου που ενώνει την Δυτική Στερεά Ελλάδα με την Πελοπόννησο και είναι η μεγαλύτερη κρεμαστή γέφυρα στον κόσμο, έντεκα

νέες αθλητικές εγκαταστάσεις, ένα συγκρότημα πέντε σταδίων, ένα Ολυμπιακό χωριό και ένα ολοκληρωμένο σύστημα μεταφορών που αποτελείται από νέες γραμμές του μετρό, τραμ, τον προαστιακό σιδηρόδρομο και το νέο διεθνές αεροδρόμιο στην Αθήνα.

Επιπλέον, επενδύθηκαν πάνω από 910 εκατομμύρια δολάρια για υποδομές αθλητισμού και μεταφορών στις Ολυμπιακές πόλεις: Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο Κρήτης, και Βόλο, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται έργα αναβάθμισης σε 123 λιμάνια «επιβατηγά και φορτίων» με μεγάλη έμφαση στα λιμάνια των πέντε Ολυμπιακών πόλεων και του Πειραιά.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες 2004 ήταν ένα καταλύτης για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα, καθώς η χώρα έχει τώρα μια τελευταίας τεχνολογίας υποδομή στον τομέα του αθλητισμού, της ψυχαγωγίας, των μεταφορών και της ασφάλειας, με έμφαση στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, αποδεικνύοντας την ικανότητα της να οργανώσει μεγάλες αθλητικές συναντήσεις και διοργανώσεις.

Τα Δημοσιογραφικά Χωριά, το Κέντρο Κωπηλασίας, το Κέντρο Canoe - Slalom, τα γήπεδα Beach Volley, Το Κέντρο Ιστιοπλοΐας, το Ολυμπιακό Κέντρο Ιππασίας, είναι ένα μέρος της κληρονομιάς που μας άφησαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Επίσης, οι Αγώνες συνεισέφεραν στην καταρτισμένη εκπαίδευση και στην απόκτηση εμπειρίας του ανθρώπινου δυναμικού που εργάστηκε για την επιτυχή αυτή διοργάνωση, χρηματοδοτώντας και διοικώντας τομείς για την φιλοξενία σημαντικών αθλητικών εκδηλώσεων.

Με το θαυμάσιο κλίμα και τις Ολυμπιακές υποδομές, η Ελλάδα είναι το ιδανικό μέρος για κάθε διοργάνωση, αθλητική και μη, καθώς επίσης και για "Ολυμπιακές" εκδρομές σε όλες τις ιστορικές τοποθεσίες που σχετίζονται με τον αθλητισμό στην αρχαία Ελλάδα.

Η άνοδος της Ελλάδας σε όλους τους τομείς φάνηκε και από την κατάκτηση των περισσότερων μεταλλίων στην ιστορία της. Στους Ολυμπιακούς του 2004 η χώρα μας κατάκτησε 16 μετάλλια σε σύνολο εκ των οποίων 6 είναι χρυσά, 6 αργυρά και 4 χάλκινα. Με αυτά τα μετάλλια η Ελλάδα μας βρέθηκε στην 17^η θέση παγκοσμίως γεγονός πραγματικά εντυπωσιακό για τα δεδομένα και το μικρό μέγεθος της χώρας.

Το συμπέρασμα από όλα τα παραπάνω είναι ότι η σύγχρονη Ελλάδα από την περίοδο κιάλας διεκδίκησης των Ολυμπιακών Αγώνων για το "2004" προέβαλλε στο διεθνή χώρο μια ισχυρή παρουσία με στελέχη που κινήθηκαν με εξειδικευμένο επαγγελματισμό, δυναμική παρουσία και εξαιρετικές διοικητικές ικανότητες. Με δυνατότητες διεθνών επαφών απαλλαγμένες από κομματικές και οικονομικές δεσμεύσεις, με πρόσωπα γενικότερης αποδοχής που πάνω από όλα έβαζαν το εθνικό συμφέρον και την επίτευξη του προσδοκώμενου στόχου. Την ανάληψη της Ολυμπιάδας. Και όταν ο στόχος επετεύχθη και τα μέλη της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής μας ανέθεσαν την πραγματοποίησή τους άρχισε ένας «αγώνας» για την πλήρη επιτυχία αυτών. Η πολιτική ηγεσία, οι εκάστοτε παράγοντες και σίγουρα ο ελληνικός λαός με την υπομονή και τον επαγγελματισμό που επέδειξαν αλλά και με την αδιάκοπη προσπάθεια μέχρι και την τελευταία στιγμή έφεραν την χώρα μας στο παγκόσμιο προσκήνιο χαρακτηρίζοντας τη μάλιστα ως «προορισμό όνειρο». Δεν είναι δύσκολο να καταλάβουμε λοιπόν ότι η Ελλάδα είναι σε θέση να

αναλάβει επίσημα και επιτυχημένα τη διοργάνωση οποιουδήποτε γεγονότος οποιασδήποτε εμβέλειας.

Σίγουρα υπήρχαν και οι «κακές γλώσσες» που επικάλυψαν με τον τρόπο τους τον ελληνικό αυτό θρίαμβο, αλλά όλοι ελπίζουμε ότι τα οφέλη στο μέλλον, αυτής της προσπάθειας, θα γίνουν από όλους αντιληπτά και θα κλείσουν αυτά τα στόματα. Για να γίνει όμως κάτι τέτοιο χρειάζεται σωστό χειρισμό και κατάλληλη οργάνωση και μετά το πέρας των Αγώνων και σε αυτό θα αναφερθούμε παρακάτω.

Μετά το 2004 τι; Πρόταση για ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 μπορούν να λειτουργήσουν ως καταλύτης για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα. Μια νέα αγορά στον τουρισμό ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων και κυρίως μετά από αυτούς θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να αξιοποιηθεί. Για αυτό το λόγο το «Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού – Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος» με υπεύθυνο τον καθηγητή Δημήτρη Τερζάκη έκανε μια έρευνα – μελέτη που έχει σαν στόχο να δώσει προτάσεις για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των Ολυμπιακών υποδομών.

Το πρόγραμμα:

Η προσέλευση αθλητικών αποστολών, σε διάφορα αστικά κέντρα με σκοπό την προπόνηση σε αθλητικές εγκαταστάσεις και τη διαμονή στα κατά τόπους ξενοδοχεία και καταλύματα, αποτελεί μια από τις βασικές δράσεις του αθλητικού τουρισμού. Η ανάπτυξη του προγράμματος του αθλητικού τουρισμού εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως το υψηλό επίπεδο των αθλητικών εγκαταστάσεων, υπηρεσιών, μεταφοράς, στέγασης καθώς και τη σωστή αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος. Για τη σωστή λειτουργία του προγράμματος, έτσι ώστε να αποφέρει τα θεμιτά οφέλη, σημαντικό είναι να τονίσουμε ότι όλοι οι προαναφερθέντες παράγοντες πρέπει να λειτουργήσουν τέλεια και με επαγγελματισμό. Αυτό διότι τόσο οι Έλληνες όσο και οι ξένοι αθλητές, με την εμπειρία τους από τις προετοιμασίες που κάνουν σε κέντρα, κυρίως του εξωτερικού, όπου εφαρμόζεται ο αθλητικός τουρισμός, έχουν ένα πολύ δυνατό μέτρο σύγκρισης, το οποίο πρέπει να το αντιμετωπίσουμε με επιτυχία.

Για την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος βασικό ρόλο παίζει η σωστή συνεργασία μεταξύ των υπευθύνων τομέων τουρισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των αθλητικών εγκαταστάσεων και ξενοδοχειακών μονάδων, διότι αυτοί οι τρεις παράγοντες αποτελούν τη βάση της υλοποίησης του αθλητικού τουρισμού. Θα πρέπει λοιπόν να υπάρξει μια συντονισμένη συνεργασία μεταξύ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του ιδιωτικού τομέα έτσι ώστε από κοινού να μπορέσουν να συμβάλλουν στην άμεση και επιτυχή έναρξη του προγράμματος. Η μελέτη του προγράμματος θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Την καταγραφή όλων των αθλητικών εγκαταστάσεων, ιδιωτικών και δημοσίων, και τις άδειες εισόδου των αθλητών σε αυτές.
- Την μελέτη και αξιολόγηση των ήδη υπαρχόντων εγκαταστάσεων καθώς και του φυσικού περιβάλλοντος για μια ενδεχόμενη δημιουργία νέων αθλητικών εγκαταστάσεων για αθλήματα τα οποία ταιριάζουν στις διάφορες περιοχές, από επιτροπές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την

Ερευνητική Μονάδα Αθλητικού Τουρισμού του Τ.Ε.Ι. Κρήτης με απώτερο σκοπό την δημιουργία και προώθηση νέων αθλημάτων τα οποία θα μπορούσαν να φιλοξενηθούν και να αναπτυχθούν σε διάφορες περιοχές της χώρας μας.

Η Προώθηση:

Η προβολή και η γνωστοποίηση του προγράμματος στους άμεσα ενδιαφερομένους δηλαδή στις εθνικές και διεθνείς ομάδες, επαγγελματικές και ερασιτεχνικές, στις ομοσπονδίες όλων των Ολυμπιακών και Παρα-Ολυμπιακών αθλημάτων καθώς επίσης και σε πρακτορεία αθλητικού και εναλλακτικού τουρισμού μπορεί να τους ακόλουθους τρόπους:

- Συμμετοχή με έντυπο διαφημιστικό υλικό στις τουριστικές εκθέσεις ανά τον κόσμο στα περίπτερα του Ε.Ο.Τ. όπου θα υπάρχει προσωπικό για τη σωστή διαφήμιση και προώθηση όλων των συμμετεχόντων Δήμων στο πρόγραμμα.
- Άμεση ενημέρωση από κάθε δήμο με αποστολή έντυπου διαφημιστικού υλικού στις ομάδες και στις ομοσπονδίες, καθώς και στα πρακτορεία αθλητικού και εναλλακτικού τουρισμού.
- Δημιουργία ηλεκτρονικής διεύθυνσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τον αθλητικό τουρισμό.
- Συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την Ερευνητική Μονάδα Αθλητικού Τουρισμού του Τ.Ε.Ι. Κρήτης και με ειδικό συνεργάτη της στις Βρυξέλλες για την εξασφάλιση των απαραίτητων κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την δημιουργία των απαραίτητων μελετών και κατασκευών σε περιοχές της Ελλάδος.

Τα οφέλη:

Τα οφέλη τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή του αθλητικού τουρισμού, βασιζόμενοι σε στοιχεία από περιοχές του εξωτερικού όπου εφαρμόζονται εδώ και αρκετά χρόνια ο αθλητικός και ο εναλλακτικός τουρισμός, είναι τα ακόλουθα:

- Έσοδα από τη διαμονή, διατροφή, προπόνηση και περιήγηση σε χώρους αρχαιολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Αναβάθμιση τουριστική στις περιοχές στις οποίες θα εφαρμοστεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα.
- Προτροπή των κατοίκων των Δήμων μέσω του προγράμματος για μεγαλύτερη συμμετοχή πολιτών στα αθλήματα τα οποία πραγματοποιούνται στην περιοχή τους.

Η υλοποίηση:

Για την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος προτείνουμε τον ακόλουθο σχεδιασμό:

- Δημιουργία ενός εποπτικού φορέα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την προώθηση του προγράμματος στους Δήμους.
- Παροχή διευκρινιστικών στοιχείων και βοήθεια για την προώθηση του αθλητικού τουρισμού.
- Παρακολούθηση του κύκλου εργασιών για τον αθλητικό τουρισμό στους Δήμους.

- Εξεύρεση οικονομικών πόρων για την προώθηση του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα.
- Κατάταξη των Δήμων σε:

A) Δήμους οι οποίοι διαθέτουν Ολυμπιακές εγκαταστάσεις.

B) Δήμους οι οποίοι δεν διαθέτουν Ολυμπιακές εγκαταστάσεις.

Για την πρώτη κατηγορία ο Δήμος σε συνεργασία με την Ερευνητική Μονάδα Αθλητικού Τουρισμού, τους αθλητικούς οργανισμούς, τις διοικούσες επιτροπές των αθλητικών εγκαταστάσεων, τις ομοσπονδίες των αθλημάτων και τους συλλόγους των ξενοδόχων να προγραμματίσει διεθνή αθλητικά γεγονότα, προετοιμασίες αθλητικών ομάδων και συνέδρια.

Για την δεύτερη κατηγορία ο Δήμος σε συνεργασία με την Ερευνητική Μονάδα Αθλητικού Τουρισμού και την περιφέρεια που ανήκει να εκπονήσει έρευνα – μελέτη για το είδος των αθλημάτων που μπορούν να αναπτυχθούν για τον αθλητικό τουρισμό και στη συνέχεια η υλοποίηση των.

Συνολική Θεώρηση

Ύστερα από όλη αυτή την ανάλυση του αθλητικού τουρισμού, που κάναμε πιο πάνω, θα δώσουμε σε 5 κεφάλαια τα κυριότερα σημεία για την ανάπτυξη, την κατανόηση, την εξέλιξη, την ανάλυση και γενικότερη θεώρηση αυτού του φαινομένου.

Κεφάλαιο 1^ο : Η διαμόρφωση του αθλητισμού και του τουρισμού.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα κάνουμε μια θεώρηση για τη βιομηχανία του αθλητικού τουρισμού στο πέρασμα του χρόνου, συμπεριλαμβανομένου του τόπου και του χρόνου, όπου έθεσε και τις ρίζες της δημιουργίας του. Οπότε θα πρέπει να γίνει:

- Ακριβής ορισμός του αθλητικού τουρισμού. (π.χ. ταξίδι σε άλλη περιοχή για συμμετοχή ή για παρακολούθηση...).
- Να αναγνωριστούν τα δημογραφικά στοιχεία του σύγχρονου αθλητικού τουρισμού.
- Προσδιορισμός του σημείου στο οποίο ο αθλητισμός αρχικά έγινε μηχανισμός για τον τουρισμό και οι ταξιδιώτες μετατράπηκαν σε αθλητικούς τουρίστες.
- Εξέταση στα πρώτα αθλήματα που εμπλέκονταν με τον τουρισμό και τις χώρες όπου πρωτοξεκίνησε ο Αθλητικός τουρισμός.
- Εκτίμηση του μεγέθους, της σημαντικότητας και των αθλημάτων που σχετίζονται με τον εγχώριο τουρισμό.

Κεφάλαιο 2^ο : Η βιομηχανία του αθλητικού τουρισμού.

Αυτό ο κεφάλαιο αποτελεί μια λεπτομερή μελέτη της καθαυτού επιχείρησης του αθλητικού τουρισμού. Δηλαδή πως λειτουργεί, ποιος το διαχειρίζεται και το μέλλον του. Στο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στην:

- Εκτίμηση του μεγέθους της αγοράς του αθλητικού τουρισμού, διαχωρισμένη από το χειμερινό και καλοκαιρινό ταξίδι.
- Εκτίμηση της σημαντικότητας του αθλητισμού σε σύγκριση με ολόκληρη την αγορά του «ελεύθερου χρόνου».

- Εξέταση στους διαχειριστές «κλειδιά» που βρίσκονται πίσω από τη βιομηχανία και τους οργανισμό που εμπλέκονται στη διαμόρφωση της συγκεκριμένης βιομηχανίας.
- Ανάλυση των βασικών τάσεων της βιομηχανίας και των περιοχών ανάπτυξης.
- Αναγνώριση των πλέον ενεργών χωρών.
- Παροχή σοβαρών προβλέψεων για το μέλλον της βιομηχανίας.
- Περιήληψη παραδειγμάτων εφαρμογής (case history) και τις καλύτερες πρακτικές από: tour operators, διεθνή τουριστικά συνέδρια, αστικούς συμβούλους / διοργανωτές εκδηλώσεων, θέρετρα, εκδηλώσεις κλπ.

Κεφάλαιο 3^ο : Κυριότερες αθλητικές εκδηλώσεις και τουρισμός.

Ο διαγωνισμός του να φιλοξενήσει υψίστης σημασίας αθλητικές εκδηλώσεις δεν ήταν ποτέ μεγαλύτερος. Ένα από τα κυριότερα οικονομικά οφέλη που θα απολαύσουν οι πόλεις και οι χώρες υποδοχής είναι οι θεατές που θα έρθουν. Οπότε σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει:

- Ανάλυση στα οικονομικά οφέλη από τον τουρισμό, που βασίζεται στους θεατές, τα οποία σχετίζονται με τις κύριες εκδηλώσεις του αθλητισμού.
- Εκτίμηση της διαφορετικότητας των στρατηγικών που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια διοργάνωσης των διαφόρων εκδηλώσεων.
- Εξέταση των μελλοντικά αναπτυσσόμενων τάσεων.
- Παροχή παραδειγμάτων εφαρμογής και την καλύτερη πρακτική εξάσκηση από μια συλλογή βασικών αθλημάτων που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη βιομηχανία όπως: ποδόσφαιρο, κρίκετ, Φόρμουλα 1, ράγκμπι, Κύπελλο Αμερικής, Ολυμπιακοί Αγώνες, Παγκόσμια κύπελλα κλπ.

Κεφάλαιο 4^ο : Αθλήματα συμμετοχής και τουρισμός.

Τα ταξίδια για να συμμετάσχει κάποιος σε αθλήματα πάντα αποτελούσε ένα σημαντικό τμήμα της αγοράς του αθλητικού τουρισμού και εξακολουθεί να αναπτύσσεται, εν μέρει παρακινημένα από την αυξανόμενη δημοσιότητα και την έλξη από σχετικά νέα αθλήματα όπως π.χ. το snowboard. Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει:

- Εκτίμηση της αγοράς για αθλήματα συμμετοχής.
- Εξέταση του ρόλου και της στρατηγικής των τουριστικών αρχών στην προώθηση περιοχών ως αθλητικούς προορισμούς.
- Εκτίμηση του αντίκτυπου των ανερχόμενων αθλημάτων συμμετοχής.
- Παροχή παραδειγμάτων εφαρμογής και την καλύτερη πρακτική εξάσκηση από μια συλλογή των βασικότερων αθλημάτων συμμετοχής όπως το σκι, το γκολφ και επίσης μικρότερης σημασίας αθλήματα συμπεριλαμβανομένου και της ιστιοπλοΐας, της οδήγησης και των extreme sports (αναρρίχηση, ορειβασία κλπ.)

Κεφάλαιο 5^ο : Αθλητισμός και τουρισμός ανά προορισμό.

Το κεφάλαιο εκτιμά την προσωρινή κατάσταση της παγκόσμιας αγοράς για τον αθλητικό τουρισμό σε κλίμακα τοπική ή ολόκληρης της χώρας. Στο κεφάλαιο θα δούμε:

- Λεπτομέρειες και πληροφορίες σχετικά με τα μέρη όπου λαμβάνει χώρα ο τουρισμός.
- Καταδεικνύονται οι πιο επιτυχημένες περιοχές, τα κυριότερα αξιοθέατα τους και οι στρατηγικές που υιοθετήθηκαν για την επιτυχία αυτών των περιοχών.
- Συγκρίνονται τα παλιομοδίτικα τουριστικά αθλήματα με αυτά που πρόσφατα παρουσιάστηκαν.
- Εκτιμώνται συγκεκριμένες πόλεις που έχουν ήδη λάβει χώρα μεγάλα αθλητικά γεγονότα (Ολυμπιακοί της Αθήνας, πόλεις που διοργανώνουν Super Bowl, Manchester Commonwealth Games, F1 αγώνες, τελικοί Ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου κλπ.)
- Ανάλυση σχεδίων των χωρών και των περιοχών που χρησιμοποίησαν τον αθλητισμό για να προσελκύσουν τουρισμό.

Στο κεφάλαιο επίσης περιέχεται μια συλλογή από περιοχές του κόσμου που αποτελούν ενδιαφέροντες προορισμούς αθλητικού τουρισμού. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Ευρώπη – Αγγλία, Σκωτία, Ιρλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ελβετία, Σκανδιναβία, Ελλάδα και άλλες.
- Βόρεια Αμερική – Η.Π.Α. και Καναδάς.
- Αφρική – Νότια Αμερική και Μαρόκο.
- Αυστραλία – Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία.
- Άπω Ανατολή – Χονγκ Κονγκ, Ιαπωνία, Κορέα, Κίνα.
- Μέση Ανατολή – Κατάρ, Μπαχρέιν, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.
- Νότια Αμερική – Χιλή, Βραζιλία, Αργεντινή.

Μετά και από αυτή τη λεπτομερή ανάλυση των επιμέρους στοιχείων του αθλητικού τουρισμού καταλάβαμε την πολυπλοκότητα, την σημασία και την προσπάθεια που πρέπει να γίνει για να γίνει ο αθλητικός τουρισμός κομμάτι της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας. Μπορεί σαν όρος να είναι καινούριος και πρωτόγνωρος για ένα μέσο Έλληνα αλλά η χώρα που διοργάνωσε πρώτη Ολυμπιακούς αγώνες πριν από χιλιάδες χρόνια, σίγουρα έχει ένα παραπάνω λόγο σε αυτόν τον τομέα.

Συμπεράσματα

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια επιχείρηση δισεκατομμυρίων και μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες και πλέον ενδιαφέρουσες σύγχρονες βιομηχανίες. Το μεγάλο ενδιαφέρον που παρουσιάστηκε για τον αθλητισμό, εξαιτίας της μαζικής έξαρσης του φαινομένου της τηλεόρασης, αύξησε το παγκόσμιο ενδιαφέρον για τα αθλητικά συμβάντα οπότε ήρθε σιγά και η άνθιση του φαινομένου του αθλητικού τουρισμού, ειδικά τα τελευταία 10 χρόνια. Σε συνδυασμό μάλιστα με την αύξηση του ελεύθερου χρόνου, του διαθέσιμου εισοδήματος και του φτηνότερου ταξιδιού ο αθλητισμός δεν αποτελεί πλεονέκτημα για τους ταξιδιώτες αλλά εξ ολοκλήρου λόγος για να ταξιδέψεις.

Η ραδιούργος φύση της επιχείρησης του αθλητισμού και του τουρισμού προέρχεται από το γεγονός ότι δεν αναγνωρίζει γλωσσικούς και πολιτιστικούς φραγμούς. Συνδέει κάθε ηλικιακό και δημογραφικό πλαίσιο με φαντασία και

περιλαμβάνει αμφότερους αυτούς που ταξιδεύουν για να παίξουν ή να παρακολουθήσουν το άθλημα της επιλογής τους. Για παράδειγμα ένας αθλητικός περιηγητής μοιάζει με κάποιον που παίζει γκολφ και ταξιδεύει από την Αμερική για να παίξει στη «μητέρα πατρίδα» του γκολφ που είναι η Σκωτία, όπως κι ένας οπαδός του Αγγλικού κρίκετ ο οποίος ταξιδεύει μέχρι την Καραϊβική για να παρακολουθήσει την εθνική του ομάδα να παίζει.

Ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί το κλειδί για τον τεράστιο οικονομικό αντίκτυπο που προκύπτει από τη φιλοξενία ενός σημαντικού αθλητικού γεγονότος όπως ένα Παγκόσμιο Κύπελλο ή μια Ολυμπιάδα. Είναι γνωστό άλλωστε ότι ο λόγος για τον οποίο οι πόλεις διαθέτουν πολλά εκατομμύρια, κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας, είναι για να προσελκύσουν όσο το δυνατό περισσότερο κόσμο σε αυτούς τους αθλητικούς αγώνες. Για παράδειγμα ακόμα και το Αμερικάνικο ποδόσφαιρο στη διοργάνωση Super Bowl αν και διαρκεί μια μέρα καταγράφει οικονομικά οφέλη που αγγίζουν τα 400 εκατομμύρια δολάρια στην περιφέρεια.

Η επιχείρηση του αθλητισμού και του τουρισμού είναι μια σύνθετη βιομηχανία που η μέτρηση της ποιότητας της αποτελεί ένα δύσκολο τομέα. Επίσης είναι και μια βιομηχανία τόσο επικερδής που οι χώρες και περιοχές, οι εκδηλώσεις και αθλητικοί αγώνες, οι εταιρίες ταξιδιού και τα τουριστικά συνέδρια εκτός από το ότι στοχεύουν σε μεγάλα κέρδη οι οικονομικές απολαβές τους είναι μακροπρόθεσμες.

Η επιχείρηση του αθλητικού τουρισμού μετρά, καταγράφει και αναλύει το μέγεθος της βιομηχανίας του αθλητικού τουρισμού. Εκτιμά τα οφέλη από τη φιλοξενία εκδηλώσεων, αναγνωρίζει περιοχές στον κόσμο οι οποίες έχουν οικονομικές απολαβές από τον αθλητικό τουρισμό, ρίχνει φως στους σημαντικότερους παίκτες, αναλύει το λόγο για τον οποίο σε άλλες περιοχές πετυχαίνει και σε άλλες όχι και γενικότερα προσπαθεί να προβλέψει το μέλλον της βιομηχανίας και να του χαράξει μια σωστή πορεία.

ΜΕΡΟΣ 4^ο : ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μαυρολιθάρι Φωκίδας

Πρόλογος

Μετά και από το τέλος της θεωρητικής ανάλυσης του αθλητικού τουρισμού θα κάνουμε μια προσπάθεια να εφαρμόσουμε τα παραπάνω σε ένα παράδειγμα εφαρμογής με ρεαλιστικά στοιχεία. Έτσι ώστε να καταλάβουμε ακόμα καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αλλά και ποια μπορεί να είναι τα οφέλη μιας τέτοιου είδους προσπάθειας.

Αυτή η προσπάθεια θα γίνει, όπως αναφέρεται και στη επικεφαλίδα, στο χωριό Μαυρολιθάρι του νομού Φωκίδας. Επιλέχτηκε η συγκεκριμένη περιοχή τόσο για τη στενή σχέση του φοιτητή που εκπονεί την πτυχιακή με το συγκεκριμένο μέρος όσο και για τις τεράστιες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης που υπάρχουν σε αυτό.

Γενικότερα ο νομός Φωκίδας, εκτός από κάποιες λίγες περιοχές κυρίως παραθαλάσσιες (όπως το Γαλαξίδι, η Ιτέα, ο Αγ. Νικόλαος και η Άμφισσα), θεωρείται ένας από τους πλέον παραμελημένους νομούς της Ελλάδας παρόλο το ενδιαφέρον που παρουσιάζει τόσο φυσιολατρικά όσο και ιστορικά. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ο πληθυσμός σε πολλές περιοχές του νομού να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, ενώ πολλοί από τους πόρους της να παραμένουν ανεκμετάλλευτοι.

Με τα παρακάτω θα κάνουμε μια προσπάθεια να καταμετρήσουμε τις δυνατότητες του εν λόγω μέρους και να δούμε κατά πόσο εφαρμόσιμη μπορεί να είναι μια τέτοια ιδέα. Και αυτό γιατί είναι κρίμα να αναπτύσσονται περιοχές με λιγότερα προσόντα, ενώ άλλες που αξίζουν πραγματικά να γίνουν γνωστές στο ευρύ κοινό να μένουν ως έχουν για «αδιευκρίνιστους» λόγους.

Γεωγραφικά- ιστορικά στοιχεία περιοχής

Το Μαυρολιθάρι βρίσκεται στο νομό Φωκίδας με πρωτεύουσα την Άμφισσα. Είναι τοποθετημένο πάνω στο όρος Οίτη σε υψόμετρο 1.140 μέτρα. Ανήκει διοικητικά στο Δήμο Καλλιέων ο οποίος αριθμεί 7 χωριά. Αυτά είναι: η Δρέμησα, η Στρόμη, τα Πυρά (ή αλλιώς και Γκούρα), η Καστριώτισσα, ο Αθανάσιος Διάκος, η Μουσουνίτσα και τέλος το Μαυρολιθάρι το οποίο μάλιστα αποτελεί δήμο και κεφαλοχώρι του Δήμου Καλλιέων μετά την εφαρμογή του σχεδίου Καποδίστρια.

Οι εγγεγραμμένοι κάτοικοι του Μαυρολιθαρίου φτάνουν τα 480 άτομα από τα οποία όμως μόνο ένα 10% αποτελεί τους μόνιμους εγκατεστημένους στο εν λόγω χωριό. Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το Μαυρολιθάρι και οι γύρω περιοχές αποτελούν δρυμό και χώρο προστασίας από διεθνείς συμβάσεις (Ramsar) εξαιτίας του πλούσιου, σπάνιου, και μοναδικής φυσικής ομορφιάς τοπίο που έχει να επιδείξει. Το βουνό Οίτη, που είναι τοποθετημένο το χωριό, περικλείεται από δεξιά και αριστερά από τα βουνά Γκιώνα και την οροσειρά των Βαρδουσιών. Κάτι τέτοιο κάνει το τοπίο ακόμα πιο επιβλητικό και μοναδικά όμορφο.

Η κύρια ασχολία των κατοίκων του χωριού είναι η κτηνοτροφία (πρόβατα, χοίροι, αγριόχοιροι και μοσχάρια όλα ελευθέρως βοσκής) και η γεωργία (πατάτες, φασόλια, μήλα, καρύδια κλπ.) ενώ μερικοί από τους κατοίκους διατηρούν κάποια λίγα ενοικιαζόμενα δωμάτια και εστιατόρια για τους επισκέπτες του χωριού. Οι οποίοι δεν είναι άλλοι από κάποιους κυνηγούς ή άτομα που έχουν ακούσει για τις συγκεκριμένες περιοχές και ήρθαν να απολαύσουν τη μοναδικό φυσικό τοπίο.

Τελειώνοντας αυτή την ανάλυση θα αναφέρουμε και κάποια λίγα ιστορικά στοιχεία της περιοχής για να έχουμε μια συνολική εικόνα. Η γεωγραφική έκταση, λοιπόν, του Μαυρολιθαρίου και των γύρω περιοχών λέγεται ότι κατά την αρχαιότητα φιλοξένησε τα πρώτα κύματα Δωριέων και Ιώνων που κατέφθασαν στην Ελλάδα. Έπειτα σε μεγάλο υψόμετρο πάνω στο όρος Οίτη βρίσκεται το μέρος που λέγεται ότι έκαψαν τον ημίθεο Ηρακλή, το επονομαζόμενο και ως "Τα Πυρά του Ηρακλέους". Μετά περνώντας στην πιο σύγχρονη ιστορία οι περιοχές εκεί έδωσαν κάποιους από τους πιο γνωστούς ήρωες στην επανάσταση του 1821 με κυριότερο το Αθανάσιο Διάκο που το σπίτι του σώζεται ακόμα και σήμερα. Άλλωστε είναι ξακουστή η "Ρούμελη" για τα κατορθώματα της εκείνη την περίοδο. Τέλος φτάνοντας στον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά στον Εμφύλιο τα μέρη εκείνα έχουν να επιδείξουν πλούσιο ιστορικό υλικό όσον αφορά πρόσωπα, γεγονότα και καταστάσεις που διδασκόμαστε σήμερα.

Τελειώνοντας την γεωγραφική, ιστορική και γενικότερη αυτή ανάλυση θα προχωρήσουμε στη συνέχεια σε μια άλλου είδους ανάλυση που αφορά αυτή τη φορά τις δυναμικές ανάπτυξης της περιοχής όσον αφορά, βέβαια, τον τουριστικό τομέα.

Δυναμικές τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής

Καλά θα ήταν πριν αναφερθούμε στο τι μπορούμε να κάνουμε να κοιτάξουμε τι έχει γίνει μέχρι τώρα στην συγκεκριμένη περιοχή και κατά πόσο επιτυχία είχε. Μέχρι τώρα λοιπόν το Μαυρολιθάρι φιλοξενεί, όσον αφορά επιχειρήσεις που σχετίζονται με τον τουρισμό, 3 εστιατόρια, ένα παραδοσιακό ξενώνα 10 δωματίων και 12 ενοικιαζόμενα δωμάτια. Άλλωστε και αυτά που ήδη λειτουργούν είναι αρκετά αν αναλογιστεί κανείς ότι ο μοναδικός λόγος που επισκέπτεται κανείς το Μαυρολιθάρι (πέρα από το να απολαύσει το υπέροχο τοπίο και τις ομορφιές της φύσης), είναι ή να παρακολουθήσει το Rally Acropolis που γίνεται κάθε Ιούνιο ή για τις διάφορες εορταστικές πανηγύρεις ή για το κυνήγι, μια και η ευρύτερη περιοχή αποτελεί ελεγχόμενη ζώνη κυνηγιού από το 1999.

Μπορούμε να δούμε λοιπόν, ότι οι παραπάνω προσπάθειες για τουριστική ανάπτυξη, ακόμα και αν έχουν στεφθεί από επιτυχία, βρίσκονται ακόμα σε εμβρυακό στάδιο εξαιτίας της έλλειψης επενδυτικών πρωτοβουλιών τόσο από ιδιώτες όσο και από τον ίδιο το δήμο. Παρόλα αυτά όμως προοπτικές υπάρχουν και αυτές θα εξετάσουμε.

Από το 1990 υπάρχει το πλάνο για δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου στην περιοχή των Βαρδουσιών σε απόσταση αρκετά μικρή από το χωριό που εξετάζουμε (μόλις 23 χλμ.). Αυτή η πρόταση είχε ξεχαστεί τα τελευταία χρόνια, αλλά μετά από πρωτοβουλία ατόμων που ενδιαφέρονται να αναλάβουν ένα τέτοιο εγχείρημα ήρθε ξανά στην επιφάνεια πιο πιθανή από

ποτέ. Γενικά η περιοχή αποτελεί πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη χειμερινού τουρισμού γιατί πέρα από το χιονοδρομικό κέντρο που αποτελεί μελλοντικό σχέδιο υπάρχουν στοιχεία που συμβάλουν σε κάτι τέτοιο. Για παράδειγμα, ο συνδυασμός της υπέροχης φύσης που υπάρχει, τα παραδοσιακά χωριά εκεί γύρω, τα αναρίθμητα μονοπάτια και δρόμοι μέσα στα βουνά που προσφέρονται για εξερεύνηση (η περιοχή του Μαυρολιθαρίου μάλιστα έχει χαρακτηριστεί ως ένα από τα διεθνή μονοπάτια φυσικής μοναδικότητας από οικολογικές οργανώσεις), οι πλαγιές της Οίτης, της Γκιώνας και των Βαρδουσιών που μπορούν να προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες σε λάτρεις της αναρρίχησης και των σχετικών αθλημάτων είναι λόγοι που κάνουν την περιοχή ακόμα πιο ελκυστική σαν χειμερινό προορισμό.

Πέρα όμως από τα παραπάνω η ευρύτερη περιοχή γύρω από το Μαυρολιθάρι έχει να επιδείξει χαρακτηριστικά που την κάνουν ακόμα πιο ενδιαφέρουσα. Τα διάφορα ιστορικά μνημεία που συναντάμε, από το σπίτι του Αθανάσιου Διάκου και τον αρχαιολογικό χώρο στα "Πυρά του Ηρακλέους" μέχρι τα μνημεία αγωνιστών και φυσικά τον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών (σε απόσταση 50 χλμ.) είναι στοιχεία που πρέπει να αναφέρουμε. Επίσης τα λαογραφικά στοιχεία της ευρύτερης περιοχής είναι και αυτά άξια αναφοράς τόσο για την αξία τους στην ελληνική παράδοση όσο και για το μοναδικό χαρακτήρα που προσδίδουν σε κάθε χωριό και κάθε σπίτι ξεχωριστά. Άλλωστε αυτό το είδος "τουριστικού μοντέλου" έχει δείξει ότι πετυχαίνει, και δεν έχουμε περά να δούμε τα παραδείγματα του Πηλίου, της Αράχοβας και τα Ζαγοροχώρια για να το καταλάβουμε αυτό.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφέρουμε ακόμα μια προοπτική του τόπου που δυστυχώς δεν εφαρμόστηκε, όπως και αρκετές άλλες. Το 1995, και ενώ η χώρα μας προσπαθούσε να επιτύχει την ανάληψη των Ολυμπιακών του 2000 είχε γίνει η πρόταση να χρησιμοποιηθούν τα μέρη που αναφέρουμε για τη δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων και κυρίως προπονητικών κέντρων. Αυτό γιατί θεωρήθηκε από τους υπεύθυνους ότι ο τόπος εκεί, προσφέρει ιδανικές συνθήκες προπόνησης και άθλησης που σε συνδυασμό με την υπέροχη αισθητική του γύρω τοπίου βοηθάει τον αθλητή να αποδώσει καλύτερα (βλέπε αθλητικά – προπονητικά κέντρα Γερμανίας Αυστρίας κλπ.).

Τρόποι Πραγματοποίησης

Κάθε είδους επενδυτική προσπάθεια που γίνεται, ειδικά όταν πρόκειται για μεγάλα κεφάλαια και για πρώτο εγχείρημα, πρέπει να πραγματοποιείται με πολύ προσεχτικά βήματα και να λαμβάνονται υπόψη όλοι εκείνοι οι παράγοντες που θα μπορούν να μεταβάλλουν το αποτέλεσμα τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Πέρα όμως από αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και ρεαλιστικά στοιχεία για να είναι οι προβλέψεις μας όσο το δυνατόν πιο κοντά στο πραγματικό αποτέλεσμα. Αυτό θα επιχειρήσουμε να κάνουμε και παρακάτω, με βάση βέβαια τα στοιχεία που μπορούμε να έχουμε στη διάθεσή μας.

- **Έλεγχος περιοχής – Γενική αναφορά στις δυναμικές του τόπου**

Σε αυτό το σημείο θα αναφέρουμε συγκεντρωτικά και κατά κάποιο τρόπο επιγραμματικά τι ακριβώς μας προσφέρει το χωριό Μαυρολιθάρι και η ευρύτερη περιοχή γύρω από αυτό, τουριστικά τουλάχιστον, έτσι ώστε να μπορούμε να προχωρήσουμε στην τμηματοποίηση του που είναι και το επόμενο βήμα.

Η περιοχή λοιπόν που χρησιμοποιούμε σαν παράδειγμα έχει να επιδείξει τα παρακάτω: Τρία υπέροχα βουνά (Γκιώνα, Βαρδούσια και Οίτη) με προοπτική λειτουργίας στα επόμενα χρόνια χιονοδρομικού κέντρου, μοναδική φυσική ομορφιά (αναγνωρισμένη ακόμα και από διεθνείς οικολογικούς οργανισμούς) που περιλαμβάνει ποτάμια, λίμνη, καταρράκτη, μοναδικές διαδρομές μέσα από τα παραδοσιακά χωριά αλλά και από τα βουνά, υπέροχο δάσος αποτελούμενο από έλατα, πλατάνους και ποικιλία σπάνιων φυτών, πλούσια πανίδα αποτελούμενη και από σπάνια είδη ζώων (καφέ αρκούδα, λίγκας, αετός κλπ.), μοναδική ομορφιά κατά τη διάρκεια του Χειμώνα εξαιτίας του χιονισμένου άγριου τοπίου, πολλά μέρη για αναρρίχηση και γενικότερα όσον αφορά τη φύση και την ομορφιά του έχει να επιδείξει τόσα πολλά που μόνο μια ξενάγηση μπορεί να δώσει την πραγματική εικόνα του τι θα αντικρίσει κάθε επισκέπτης.

Πέρα όμως από τα φυσικά χαρακτηριστικά το Μαυρολιθάρι έχει πολλά παραδοσιακά στοιχεία και ιστορικά στοιχεία. Όπως και τα γύρω χωριά εξαιτίας της θέσης τους χωρίς να είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο στα διάφορα ιστορικά δρώμενα με τον δικό τους τρόπο έχουν κι αυτά να δείξουν κάτι. Αρχίζοντας από την παράδοση βλέπουμε ότι οι διάφορες αναπαραστάσεις γεγονότων που γίνονταν στα παλιότερα χρόνια (γάμοι, γλέντια κλπ.), η διατήρηση παλιότερων συνηθειών στην καθημερινή τους ζωή (προετοιμασία φαγητών, ενδυμασία, τρόπος ζωής κλπ.) δίνουν ένα διαφορετικό ύφος και χρώμα σε αυτά τα χωριά που σε φέρνει κάποιες φορές χρόνια πίσω και συγκεκριμένα στον τρόπο ζωής των ανθρώπων εκείνων των περιοχών σε εποχές πια ξεχασμένες για τους περισσότερους. Περνώντας τώρα στην ιστορία όπως αναφέραμε και παραπάνω μπορούμε να συναντήσουμε: Το σπίτι του Αθανάσιου Διάκου, μέρη που διαδραματίστηκαν σημαντικά γεγονότα τόσο στην περίοδο του 1821, όσο κατά τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο και στον εμφύλιο πόλεμο. Επίσης σημαντικές αρχαιολογικές ανακαλύψεις με αρχαίους τάφους και άλλα ευρήματα στην γύρω περιοχή, τα "Πυρά του Ηρακλέους" και τέλος τα σημαντικά Δελφούς Θερμοπύλες σε σχετικά κοντινή απόσταση.

Τέλος θα αναφερθούμε, και εδώ εν συντομία, στις ήδη υπάρχουσες προοπτικές του τόπου που λειτουργούν πετυχημένα τα τελευταία και είναι οι εξής: Το Μαυρολιθάρι αποτελεί εθνικό δρυμό και ελεγχόμενη ζώνη κυνηγίου, από τους ορεινούς δρόμους περνάει ειδική διαδρομή του Rally Acropolis που είναι διεθνούς φήμης Rally, οι διαδρομές μέσα από τα βουνά έχουν χαρακτηριστεί από οικολογικές οργανώσεις ως μοναδικές και έχουμε κατά τη διάρκεια του χρόνου αρκετούς που καταφθάνουν για να τις απολαύσουν, κάθε Άγουστο πραγματοποιούνται παραδοσιακές, και όχι μόνο, εκδηλώσεις με πρωτοβουλία του ίδιου του χωριού με κορύφωση το παραδοσιακό πανηγύρι στις 23 και στις 24 του ίδιου μήνα και τέλος οι διάφορες περιηγητικές εκδρομές που πραγματοποιούνται στο Μαυρολιθάρι και τα γύρω χωριά καθαρά για λόγους αναψυχής.

- **Τμηματοποίηση**

Μετά λοιπόν και από την συνολική αναφορά των δυναμικών του μέρους που εξετάζουμε, ήρθε η ώρα να δούμε που μπορούμε να τα εφαρμόσουμε αυτά στην πράξη. Με άλλα λόγια να δούμε ποιες και κατά πόσο εφαρμόσιμες είναι ορισμένες μορφές εναλλακτικού τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή του Μαυρολιθαρίου.

Αρχικά όπως γίνεται κατανοητό και από τις παραπάνω αναφορές το Μαυρολιθάρι είναι ο ιδανικός τόπος για την ανάπτυξη Χειμερινού τουρισμού. Όχι όμως με τη στενή έννοια του Χειμερινού τουρισμού αλλά με μια πιο διευρυμένη που θα περιλαμβάνει και τα ακόλουθα: trekking, river trekking, canoe – cayak, mountain bike, jeep safari, αναρρίχηση κλπ. Αυτά σε συνδυασμό με τη δημιουργία του χιονοδρομικού και των κλασικών ασχολιών που προκύπτουν από αυτό (ski, snowboard, έλκηθρο κλπ.) δίνουν ένα ευρύ και ταυτόχρονα πολύ ενδιαφέρον φάσμα επιλογών στον κάθε επισκέπτη καθιστώντας την τουριστική αυτή επένδυση σαν μια από τις λίγες για τα δεδομένα της Ελλάδας.

Πέρα όμως από την ανάπτυξη του Χειμερινού τουρισμού ενδιαφέρουσα πρόταση αποτελεί και η εφαρμογή ενός σχεδίου για τη δημιουργία αγροτουριστικών εγκαταστάσεων. Επίσης ο οικοτουρισμός αποτελεί ακόμα μια πρόταση, για το συγκεκριμένο μέρος, αναλογιζόμενοι τα φυσικά χαρακτηριστικά του τόπου. Στην τελευταία πρόταση μάλιστα θα μπορούσαμε να οραματιστούμε, ενδεχομένως, και τη δημιουργία ενός θεματικού πάρκου με κυριότερα θέματα τη φύση, την ιστορία αλλά και τις διάφορες παραδόσεις που έχουν μείνει ζωντανές εκεί. Παράδειγμα για την συγκεκριμένη πρόταση αποτελεί θεματικό πάρκο που είναι έτοιμο να λειτουργήσει στην περιοχή κοντά στο Γαλαξίδι και έχει σαν θέμα την παλιότερη χρησιμοποίηση του χώρου σαν ορυχείο, το οποίο ονομάζεται Vagoneto.

Τέλος κάποιες ακόμα ιδέες για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι το bird watching, ασχολίες που έχουν να κάνουν με τον αέρα (parapente, ελεύθερη πτώση κλπ.), δημιουργία εγκαταστάσεων για ιππασία και περιηγήσεις με άλογα μέσα στο βουνό και φυσικά μια τελευταία πρόταση αλλά το ίδιο ενδιαφέρουσα και σημαντική με τις παραπάνω είναι η δημιουργία προπονητικών κέντρων, στο χώρο του Μαυρολιθαρίου αλλά και γύρω από αυτό, με πλάνο την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

- **Πως θα γίνει;**

Κάθε τέτοιου είδους προσπάθεια πρέπει να γίνεται συστηματικά με πρόγραμμα και πολύ προσεχτικά βήματα. Η δημιουργία μιας τουριστικής υποδομής στο χώρο του Μαυρολιθαρίου είναι, σίγουρα, ένα δύσκολο έργο ωστόσο όμως αποτελεί και μια επένδυση για εκείνον που θα αναλάβει την πραγματοποίησή του.

Κατ' αρχάς πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις κτιριακές εγκαταστάσεις, είτε αυτές είναι ένας παραδοσιακός ξενώνας, είτε αθλητικό προπονητικό κέντρο, είτε εγκαταστάσεις για τη δημιουργία θεματικού πάρκου κλπ. Κατά δεύτερο ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην αισθητική των εγκαταστάσεων, ώστε να ταιριάζουν με το υπόλοιπο περιβάλλον, και φυσικά η οποιαδήποτε προσπάθεια γίνει να μην είναι ζημιογόνα για το περιβάλλον και για τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής.

Όσο αφορά τα επενδυτικά προγράμματα μέσα από τα οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο αναφέρουμε ενδεικτικά το επιδοτούμενο πρόγραμμα Leader που χορηγείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορά τη δημιουργία τέτοιου είδους επιχειρήσεων. Από εκεί και πέρα η τοπική αυτοδιοίκηση σε συνδυασμό ίσως με κάποιους ιδιώτες θα μπορούσαν να αναλάβουν την πραγματοποίηση ενός τέτοιου έργου. Τέλος δεν αποκλείουμε την περίπτωση να πραγματοποιηθεί αυτό αποκλειστικά με την ιδιωτική πρωτοβουλία κάποιου που πιστεύει στην επιτυχία μιας τέτοιου είδους επένδυσης.

- **Που θα απευθύνεται;**

Τέτοιου είδους εγκαταστάσεις μπορούν να έχουν απήχηση σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και οικονομικών ομάδων ανάλογα πάντα με το τι ακριβώς προσφέρεται, σε τι τιμή, αν υπάρχει εύκολη πρόσβαση και το κατά πόσο γνωστό είναι. Ανάλογα λοιπόν με τα παραπάνω θα κάνουμε μια πρόχειρη κατηγοριοποίηση σε ομάδες ανθρώπων που θεωρούμε πιθανές ότι θα επισκεφτούν το Μαυρολιθάρι και τις εκεί εγκαταστάσεις του.

1. Νεαρές ηλικίες : Σε αυτή τη κατηγορία θα αναφερθούμε σε άτομα ηλικιών από 15 έως 30 ετών. Αυτά τα άτομα περιλαμβάνουν κυρίως μαθητές, φοιτητές, νεαρά άτομα που ανήκουν σε κάποιους συλλόγους ή ομάδες κλπ. Λόγω της ζωντάνιας, του αυθορμητισμού, και της τάσης για γνωριμία με νέα πράγματα στη συγκεκριμένη κατηγορία θα πρέπει να προτείνουμε πακέτα διακοπών που θα περιλαμβάνουν: χαμηλές τιμές, τουρισμό με πολλές και πλούσιες δραστηριότητες (π.χ. τουρισμός περιπέτειας), έντονες και πρωτόγνωρες εμπειρίες, σύγχρονες εγκαταστάσεις με παραδοσιακό στυλ και γενικότερα ότι μπορεί να ζητήσει ένας νέος στα πλαίσια αυτού του είδους των διακοπών.
2. Μεγάλες ηλικίες : Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται τα άτομα μεταξύ 50 και 70 ετών και είναι κυρίως συνταξιούχοι, μέλη από Κ.Α.Π.Ι. και γενικότερα συλλόγους που αφορούν την 3^η ηλικία. Εδώ το τουριστικό προϊόν θα πρέπει να διαφοροποιηθεί. Εφόσον οι ηλικίες είναι διαφορετικές και οι ανάγκες ακολουθούν την ίδια πορεία. Θα πρέπει να δώσουμε βάση στην ξεκούραση του επισκέπτη, στις προσιτές τιμές στη διαμονή χωρίς εκπλήξεις, στην ελεγμένη διατροφή και γενικότερα στη χαλάρωση και την απόλαυση του μαγευτικού τοπίου που προσφέρεται.
3. Άτομα υψηλής οικονομικής επιφάνειας: Εδώ η ηλικία δεν παίζει τόσο σημαντικό ρόλο. Τα άτομα αυτής της κατηγορία μπορεί να είναι από 18 έως 78 ετών, οπότε δεν υπάρχει κάποια «συνταγή» που θα εφαρμόσουμε και θα έχουμε σίγουρα την επιτυχία. Το μόνοι σίγουρο είναι ότι τα άτομα αυτής της κατηγορίας είναι συνήθως πολύ απαιτητικά. Ωστόσο άλλα πράγματα που θα πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή ώστε να τα ικανοποιήσουμε είναι: η υψηλής ποιότητας παρεχόμενες υπηρεσίες, η πολυτέλεια των εγκαταστάσεων, η πρωτοτυπία τόσο του

χώρου όσο και των δραστηριοτήτων που θα ασχοληθούν, η ευγένεια και γενικότερα η πρόβλεψη κάθε ανάγκης που μπορεί να προκύψει.

4. Αθλητές: Σαν μια τελευταία κατηγορία βάζουμε τους αθλητές. Οι ηλικίες εδώ είναι συνήθως από 16 έως 40 ετών. Υπάρχουν όμως άτομα που αθλούνται ερασιτεχνικά και υπερβαίνουν αυτές τις ηλικίες όποτε αποτελούν και αυτοί αντικείμενο της μελέτης μας. Όπως και να έχει πάντως σε αυτή την κατηγορία χρειάζονται σύγχρονες και ασφαλείς αθλητικές εγκαταστάσεις. Είτε πρόκειται για προπονητικά κέντρα είτε απλά για κέντρα άθλησης. Οι ευνοϊκές καιρικές συνθήκες, το τοπίο που γαληνεύει, το καθαρό οξυγόνο και η έλλειψη των χαρακτηριστικών της πόλης (νέφος, κίνηση έντονοι ρυθμοί κλπ.) κάνουν ιδανικό το μέρος για ανάπτυξη αθλητικού τουρισμού. Σε αυτή την κατηγορία θα πρέπει να δώσουμε βάση, έκτος από τις εγκαταστάσεις που ήδη αναφέραμε, στην σωστή διατροφή, στη εξασφάλιση ιδανικής διαμονής, τήρηση των ωραρίων των αθλητών και φυσικά στο να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις των αθλητών και των προπονητών τους.

• Τρόποι προώθησης

Όσο ιδανικές κι αν είναι οι συνθήκες για την ανάπτυξη ενός τουριστικού προορισμού έχει αποδειχθεί ότι αν δεν λειτουργήσουν οι σωστές τεχνικές marketing και προώθησης γενικότερα υπάρχει πολύ μεγάλη πιθανότητα όχι μόνο να μην έχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα αλλά να οδηγηθούμε και στην αποτυχία. Έτσι και στην περίπτωση μας θα πρέπει να γίνουν οι σωστές κινήσεις προώθησης για να έχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Αρχικά η διαφήμιση είναι ο σημαντικότερος τρόπος για να γίνει γνωστό τόσο το μέρος όσο και οι οποιεσδήποτε εγκαταστάσεις βρίσκονται εκεί. Οπότε σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Τ. και άλλους οργανισμούς τουρισμού θα πρέπει να δρομολογηθεί ο καλύτερος τρόπος διαφήμισης για το Μαυρολιθάρι και τις εκεί εγκαταστάσεις. Από τη στιγμή μάλιστα που αποτελεί ένα παρθένο και καινούριο προορισμό θα πρέπει να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στο να φανεί πως το συγκεκριμένο όχι μόνο προσφέρει κάτι καινούριο και μοναδικό αλλά αξίζει και ο κόπος να το επισκεφτεί κάποιος.

Θα αρχίσουμε λοιπόν με τον πιο άμεσο τρόπο διαφήμισης που είναι η τηλεόραση. Αυτό θα γίνει είτε με απευθείας τηλεοπτικές διαφημίσεις για τη γνωστοποίηση του μέρους είτε με το να αναφερθεί σε μία από τις τόσες εκπομπές που ασχολούνται με τα ταξίδια, τους ενδιαφέροντες προορισμούς και τον τουρισμό γενικότερα (π.χ. η εκπομπή "Μένουμε Ελλάδα" της ET3). Το ράδιο, από εκεί και πέρα, δεν αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για τέτοιου είδους διαφήμιση, εξαιτίας της μικρότερης εμβέλειας που έχει και του ότι δεν μπορούν να περιγραφούν με λόγια οι αρετές και οι ομορφιές ενός μέρους όσο με κάποιες εικόνες.

Άλλο τρόπο προώθησης αποτελούν οι λεγόμενες μπροσούρες ή αλλιώς διαφημιστικά φυλλάδια. Αυτά μπορούν με σωστή διανομή να αποτελέσουν ένα καλό και επιτυχημένο τρόπο προώθησης του τόπου. Τα συνηθέστερα

μέρη που μπορούμε να τα μοιράσουμε είναι τουριστικά γραφεία και πρακτορεία, συλλόγους, επιχειρήσεις, οργανισμούς και γενικότερα μέρη όπου θα έχουν την περισσότερη απήχηση, σύμφωνα πάντα και με το τουριστικό προϊόν που προσφέρουμε βέβαια.

Πέρα όμως από τα παραπάνω δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε ότι η καλύτερη διαφήμιση για οποιοδήποτε προϊόν αποτελεί η φήμη του και γενικότερα η γνώμη των καταναλωτών για αυτό.

Καλοκαιρινή περίοδος

Επειδή όπως αναφέραμε η περιοχή του Μαυρολιθαρίου αποτελεί ιδανική περίπτωση για την ανάπτυξη Χειμερινού τουρισμού θα αναφέρουμε σε αυτό το σημείο προτάσεις για την υπόλοιπη περίοδο του έτους. Αρχικά θα πρέπει να ξέρουμε ότι το χιόνι στα βουνά γύρω από το Μαυρολιθάρι αρχίζουν από τα μέσα Δεκεμβρίου και κρατάνε μέχρι τέλη Μαΐου. Ωστόσο υπάρχει μία περίοδο κάποιων μηνών που ο Χειμερινός τουρισμός με τη στενή έννοια (σκι, snowboard κλπ) δεν μπορεί να λειτουργήσει.

Αυτό όμως δεν αποτελεί πρόβλημα γιατί υπάρχουν αναρίθμητες άλλες ασχολίες που μπορεί να κάνει κάθε επισκέπτης. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε εδώ κάποιες: Διαδρομές με τα πόδια, με ποδήλατο ή με τζιπ μέσα από τα επιβλητικά και σπάνια ομορφιάς δάση σε περιοχές μάλιστα που κατά τη διάρκεια του Χειμώνα δεν είναι προσπελάσιμες. Ίππασία στα γύρω μέρη, δημιουργία οργανωμένου κάμπινγκ, ανάπτυξη αγροτουρισμού, εκμετάλλευση των παραδοσιακών πανηγυριών που πραγματοποιούνται σε εκείνη την περίοδο, απόλαυση του υπέροχου κλίματος που επικρατεί σε εκείνη την εποχή (ηλιόλουστα πρωινά και δροσερά βράδια μακριά από νέφος και μόλυνση) καθώς και άλλα.

Βλέπουμε με λίγα λόγια ότι με τις κατάλληλες κινήσεις μπορεί να υπάρχει μια συνεχής τουριστική κίνηση και να αποφύγουμε, σε μεγάλο βαθμό, την εποχικότητα του προορισμού. Πράγμα που αποτελεί ζητούμενο για πολλές τουριστικές επενδύσεις.

Συμπεράσματα

Τελειώνοντας αυτή την πρόχειρη ανάλυση, που αφορά την προοπτική τουριστικής ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή του χωριού Μαυρολιθάρι, φτάνουμε σε κάποια συμπεράσματα. Αυτά έχουν να κάνουν τόσο με τις κινήσεις που πρέπει να γίνουν όσο και με τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν αυτές.

Στην πρώτη περίπτωση γίνεται κατανοητό ότι για να υπάρξει η οποιαδήποτε τουριστική ανάπτυξη στον τόπο χρειάζονται: μεγάλα επενδυτικά κεφάλαια, προσεκτικές και ρεαλιστικές κινήσεις προώθησης και marketing, συνδυασμός την τοπικής κοινότητας, του ιδιώτη που θα αναλάβει το εγχείρημα και της τοπικής αυτοδιοίκησης και φυσικά θα πρέπει να δοθεί προσοχή στο να γίνουν όλα μα γνώμονα την γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής και των κατοίκων.

Αν λειτουργήσουν τα παραπάνω σίγουρα θα έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα και μάλιστα θα οδηγηθούμε στη δημιουργία ενός προορισμού διαχρονικά επιτυχημένου και όχι, ενός προορισμού, με εφήμερη

αποδοχή από τουριστικούς καταναλωτές τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού.

Όσον αφορά τώρα τις επιπτώσεις, επειδή το Μαυρολιθάρι αποτελεί τόπο μοναδικής φυσικής ομορφιάς, δεν θα πρέπει να γίνει οποιαδήποτε εγκατάσταση σε βάρος τόσο του φυσικού περιβάλλοντος όσο και της τοπικής κοινωνίας που ζει τόσα χρόνια εκεί. Υπάρχει βέβαια σχετική νομοθεσία που αφορά τέτοιου είδους καταστάσεις, αρκετές φορές όμως παρατηρούμε την προσαρμογή των νόμων στα μέτρα κάποιων που μοναδικό σκοπό έχουν το κέρδος. Άλλωστε αν αλλοιώσουμε το περιβάλλον, τον τοπικό χαρακτήρα και ενδεχομένως κάποια παραδοσιακά στοιχεία του τόπου, θα πάψει να αποτελεί κάτι το μοναδικό και ξεχωριστό οπότε θα οδηγηθούμε στην αποτυχία.

Γενικότερα για να μπορούν τέτοιου είδους κινήσεις να στεφθούν με απόλυτη επιτυχία θα πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή μεταξύ κέρδους (από την πλευρά της επιχείρησης) και όσο το δυνατόν λιγότερων επιπτώσεων (από την πλευρά του τόπου που γίνονται αυτές οι κινήσεις). Δεν είναι λίγα τα παραδείγματα τέτοιων κινήσεων, για παράδειγμα στην Αγγλία και τον Καναδά, με τη δημιουργία φυσικών πάρκων αναψυχής, τα οποία μάλιστα όχι μόνο διατήρησαν την εικόνα που βρήκαν αλλά έδωσαν νέα πνοή και ζωή στα εκεί μέρη.

ΜΕΡΟΣ 5^ο :ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Η εργασία αυτή ξεκίνησε με μια ξενάγηση στην προϊστορία και ιστορία του τουρισμού με σκοπό να μας δώσει μια γενική εικόνα για το τι συνέβαινε το τι συμβαίνει και ενδεχομένως τι συνέχεια θα έχει. Αφού μιλάμε όμως για τουρισμό, και ειδικά για αθλητικό δεν θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Τόσο για τη διεθνή τους σημασία όσο και για το ότι εμείς σαν λαός φέραμε αυτό το γεγονός στον κόσμο.

Στη συνέχεια κάνοντας ναι σύντομη παρουσίαση του τι σημαίνουν εναλλακτικές μορφές τουρισμού και ποιες ανάγκες οδήγησαν στη δημιουργία τους προχωρήσαμε στην εκτενή ανάλυσή τους με στοιχεία που αφορούν: το ποιες είναι, τι ακριβώς σημαίνουν, που μπορούμε να πραγματοποιήσουμε τέτοιου είδους τουρισμό, σε περίπτωση που χρειάζεται εξοπλισμός τον αναφέρουμε, τι ιδιαιτερότητες συναντάμε σε κάθε μια από αυτές και γενικότερα δίνουμε χρήσιμες πληροφορίες για την κάθε μια από τις 18 μορφές ξεχωριστά (π.χ. τουρισμός περιπέτειας, αγροτουρισμός, θεματικά πάρκα, γεωτουρισμός κλπ.), με τους επιμέρους διαχωρισμούς τους.

Τελειώνοντας και με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού σειρά έχει ο αθλητικός τουρισμός. Ορίζουμε την έννοια του αθλητή και του τουρίστα, βρίσκουμε τα κοινά τους στοιχεία ορίζοντας στο τέλος την έννοια του αθλητικού τουρισμού. Αναφερόμαστε σε αυτό σαν ακαδημαϊκή οντότητα και τον διαχωρίζουμε ανάλογα με το που απευθύνεται. Στη συνέχεια βλέπουμε ποιοι είναι γενικά οι τουρίστες του αθλητικού τουρισμού και πως συμπεριφέρονται οι Ευρωπαίοι σαν τέτοιοι. Έπειτα κάνουμε λόγο για το *anamation*, που αποτελεί ένα ξεχωριστό κομμάτι του αθλητικού τουρισμού, και φτάνουμε στους Ολυμπιακούς αγώνες. Τόσο σαν παγκόσμιο αθλητικοτουριστικό γεγονός όσο και σαν παράδειγμα για την Ελληνική πραγματικότητα του 2004. Τέλος γίνεται μια γενική θεώρηση του φαινομένου του αθλητικού τουρισμού και προχωράμε στο παράδειγμα εφαρμογής.

Στο 4^ο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση ενός παραδείγματος εφαρμογής με βάση τα όσα αναφέραμε στα προηγούμενα κεφάλαια. Έτσι επιλέξαμε ένα μέρος, που θεωρούμε πιθανή την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, και κάναμε μια αναλυτική περιγραφή των παρακάτω: στην γεωγραφία και ιστορία του τόπου, στις δυναμικές τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, στους τρόπους δημιουργίας, προώθησης, γνωστοποίησης και πραγματοποίησης του όλου εγχειρήματος καθώς και σε επιμέρους λεπτομέρειες που αφορούν την εποχικότητα της συγκεκριμένης πρότασης καθώς και την αποφυγή αρνητικών επιπτώσεων για την ευρύτερη περιοχή του Μαυρολιθαρίου. Όλα αυτά με σκοπό να δούμε κατά πόσο εφαρμόσιμες μπορεί να είναι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού σε μια τουριστικά παρθένα περιοχή.

Τέλος μετά και το 4^ο κεφάλαιο φτάνουμε στον επίλογο της εργασίας που αποτελείται από μια ανακεφαλαίωση των όσων αναφέρθηκαν καθώς και σε κάποια γενικότερα συμπεράσματα που προέκυψαν μέσω όλων των παραπάνω.

Συμπεράσματα

Ερχόμαστε ολοένα και πιο κοντά στο να δούμε την ανοησία και τη ματαιοδοξία του κόσμου και να εκτιμήσουμε τις πραγματικές αξίες. Φορτώνουμε τον εαυτό μας με τόσα περιττά και ψεύτικα φορτία, ο σύνθετος πολιτισμός μας καλλιεργεί μέσα μας τόσες ψεύτικες ή πλασματικές επιθυμίες, που τελικά απομακρυνόμαστε δημιουργώντας ένα τεράστιο κενό μεταξύ ημών και των πραγματικών πηγών δύναμης και υγείας.

Burroughs J. (1912) Time and change

Στο βιβλίο αυτό, με την παρουσίαση του αθλητικού τουρισμού και γενικότερα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, θέλουμε να δείξουμε τις εναλλακτικές προτάσεις που υπάρχουν ώστε να αναπτυχθούν μορφές τουρισμού που δεν θα επιβαρύνουν ούτε το φυσικό περιβάλλον αλλά ούτε και το κοινωνικό γίνεσθαι της περιοχής. Άλλωστε δεν είναι τυχαίο ότι σε πολλά μέρη ενώ η τουριστική ανάπτυξη ήρθε σαν λύτρωση για κάποιες υποβαθμισμένες περιοχές κατέληξε να αντιμετωπίζεται σαν απειλή για την ευρύτερη περιοχή και τους κατοίκους της. Για αυτό το λόγο θα παραθέσουμε, λίγο πριν το τέλος του βιβλίου, κάποιες προτάσεις για ισορροπημένη τουριστική ανάπτυξη.

1. Μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων και των τουριστών μέσα σε μια τουριστική περιοχή σύμφωνα με τη δυναμικότητα του περιβάλλοντος να απορροφήσει τις επιδράσεις του τουρισμού. Αυτό σημαίνει τη διεξαγωγή ερευνών για την κατανόηση των σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ τουριστών, τοπικών κοινοτήτων, βιομηχανίας, πολιτείας και φυσικών πόρων.
2. Εμμονή στη διατήρηση ενός συγκεκριμένου επίπεδου ικανότητας από τη πλευρά των τουριστικών πρακτόρων μέσα από τη διαδικασία της πιστοποίησης. Εμμονή επίσης στη διεξαγωγή αξιολόγησης από τους τουρίστες, που θα εξετάζονται από περιφερειακές επιτροπές.
3. Ιδιαίτερη σημασία στη συνεργασία μεταξύ κρατών και βιομηχανίας για την ανάπτυξη δίκαιων οδηγιών, που θα ρυθμίζουν ή θα καθοδηγούν τη βιομηχανία του τουρισμού.
4. Η έρευνα υποστηρίζει ότι η ανάπτυξη μιας βιομηχανίας τουρισμού πρέπει να ξεκινάει από τη χαμηλότερη βάση και όχι από την κοινότητα. Η προσέγγιση αυτή δίνει έμφαση στη σημασία λήψης αποφάσεων από εσωτερικούς παράγοντες και όχι από εξωγενή συμφέροντα.
5. Εμμονή για την ενθάρρυνση των διεθνών αρχών να συντονίσουν τις ερευνητικές προσπάθειες και να προσφέρουν την απαραίτητη υποστήριξη, τονίζοντας τις καταστάσεις εκείνες, όπου η βιομηχανία

άσκησε αρνητική επίδραση στους φυσικούς πόρους και τους ανθρώπους της περιοχής.

6. Ανάπτυξη ισχυρότερων δεσμών μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ντόπιων κατοίκων, προσφέροντας στους ανθρώπους αυτούς τα μέσα (π.χ. διπλώματα, πτυχία κλπ) για να εργαστούν στη βιομηχανία. Τα προγράμματα αυτά πρέπει να αναπτυχθούν σε σχέση με τις ανάγκες των ανθρώπων και όχι με τις ανάγκες των ιδρυμάτων.
7. Ανάπτυξη μιας φόρμας, που θα καθορίζει το ποσοστό των εσόδων από τον τουρισμό, που θα διοχετεύεται στους ντόπιους πληθυσμούς και στους φυσικούς πόρους της περιοχής.

Περιληπτικά τα λόγια του Burroughs στην αρχή του κεφαλαίου αναφέρονται στο γεγονός ότι ζούμε σε ένα κόσμο επιπόλαιο και χωρίς αξίες. Ως μια μεγάλη οικονομική δύναμη, ο τουρισμός έχει μπλεχτεί στα δίκτυα ενός σύνθετου πολιτισμού, που δίνει έμφαση στους υλικούς και όχι στους ηθικούς στόχους και αξίες. Ως μέρος της βιομηχανίας αυτής, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, θα πρέπει να παλέψουν προκειμένου να αναγνωριστούν ως συμβατές μορφές τουρισμού.

Για το λόγο αυτό, τα επόμενα χρόνια θα παίξουν καθοριστικό ρόλο για τον προσδιορισμό των ``εναλλακτικών`` μέσων και του ρόλου τους στην ανάπτυξη μιας καλύτερης εναλλακτικής τουριστικής λύσης. Αν πρόκειται να αφορά περισσότερες ψευδείς επιθυμίες και ματαιοδοξίες, τότε πιστεύω ότι κάτι τέτοιο, με την πραγματική του έννοια, δεν θα πετύχει. Αν από την άλλη απαιτήσει την ύπαρξη ενός συνόλου αρχών για τη φιλοσοφία και την εφαρμογή του, τότε πράγματι θα συμβάλει στις σχέσεις ανθρώπων – ανθρώπων και ανθρώπων – περιβάλλοντος και θα λειτουργήσει ως πρότυπο για άλλες μορφές ανάπτυξης, τουριστικές και μη, σε έναν πολυσύνθετο κόσμο.

Τέλος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία:

- Οικοτουρισμός. David A. Fennel. Εκδόσεις: ΕΛΛΗΝ.
- Τουρίστες, ταξίδια, τόποι: Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον τουρισμό. Πάρις Τσάρτας. Εκδόσεις: ΕΞΑΝΤΑΣ.
- Κοινωνιολογία του τουρισμού. Περικλής Ν. Λύτρας. Εκδόσεις: INTERBOOKS.
- The business of sport tourism. Ross Biddiscombe, Chris Barnes. 2004. SportBussines Group Limited.
- Κοινωνιολογία του Αθλητισμού. Μήλιος Μ. Ιωάννης. Αθήνα 1980
- Τσουγιόπουλος Γιώργος. Έκδοση του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.)
- Ψυχαγωγία και Άθληση πελατών ξενοδοχείων. Λαλούμης Δημήτρης. Εκδόσεις: ΕΛΛΗΝ 1992
- Images of tourism past and present. Tom Baum . Intrnational Journal of Contemporary Hospitality Management 1996.
- Travel in the ancient World. Casson L. Εκδόσεις: George Allen & Unwin ltd. 1974.
- Byrrroughs J. Time and Change. Houghton Mifflin.

Περιοδικά:

- Τουριστική Αγορά.

- Τουρισμός και οικονομία.
- Χρήμα και Τουρισμός .
- Marketing Week.

Άρθρα:

- Αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες. Ιωάννης Μουρατίδης.
- Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (Π.Ο.Τ.). World Tourism Organization.
- Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού – Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος.
- Sport & Tourism 1st World Conference.

Διαδύκτιο – Internet

- www.hellsun.gr
- www.trekkinghellas.gr
- www.explorer.gr
- www.alternativegreece.gr
- www.@libraryekke.gr
- www.internationaltours.gr
- www.sportourism.com
- www.EOT.gr

Σημειώσεις:

- Τ.Ε.Ι Πάτρας (Βιβλιοθήκη – Καθηγητές)
- Κ.Ε.Κ. Parthenon (Καθηγητές)
- Τ.Ε.Ι. Αθηνών (Βιβλιοθήκη)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέρος 1^ο : Εισαγωγή

1. **Ιστορική αναδρομή του τουρισμού (από τους αρχαίους χρόνους έως τον 20^ο αιώνα).**
2. **Ολυμπιακοί αγώνες. Το σημαντικότερο αθλητικό γεγονός της αρχαίας και σύγχρονης εποχής.**

Μέρος 2^ο : Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

1. **Πρόλογος.**
2. **Εναλλακτικές μορφές τουρισμού.**
 - Τουρισμός περιπέτειας.
 - Οικοτουρισμός – Οικολογικός τουρισμός.
 - Γεωτουρισμός.
 - Θρησκευτικός τουρισμός.
 - Εθνικά Πάρκα.
 - Αρχαιολογικός τουρισμός.
 - Τα μουσεία της Ελλάδας.
 - Τα κάστρα της Ελλάδας.
 - Αγροτουρισμός.
 - Συνεδριακός – Επαγγελματικός τουρισμός .
 - Ιαματικός – Θεραπευτικός τουρισμός .
 - Θαλασσοθεραπεία.
 - Γαστρονομία.
 - Golfing Holidays – Γκολφ.
 - Yaghting Holidays.
 - Θεματικά πάρκα.
 - Bird – watching.
 - Αθλητικός τουρισμός.
3. **Συμπεράσματα.**

Μέρος 3^ο : Αθλητικός τουρισμός

1. **Τουρισμός – Τουρίστας (ορισμός).**
2. **Αθλητισμός (ορισμός).**
3. **Ομοιότητες τουρισμού – Αθλητισμού.**
4. **Αθλητικός τουρισμός (ορισμός – χαρακτηριστικά).**
5. **Ο αθλητικός τουρισμός ως ακαδημαϊκή οντότητα.**
6. **Διαχωρισμός αθλητικού τουρισμού.**
7. **Ποιοι είναι οι τουρίστες του αθλητικού τουρισμού.**
8. **Τι είδους αθλητισμό προτιμούν οι Ευρωπαίοι.**

9. Animation – Ψυχαγωγία άθληση πελατών.
10. Ολυμπιακοί αγώνες – Αθήνα 2004.
11. Μετά το 2004 τι; Πρόταση για ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.
12. Συνολική θεώρηση.
13. Συμπεράσματα.

Μέρος 4^ο : Παράδειγμα εφαρμογής

1. Πρόλογος.
2. Γεωγραφικά – Ιστορικά στοιχεία.
3. Δυναμικές τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής.
4. Τρόποι πραγματοποίησης.
 - Έλεγχος περιοχής – Γενική αναφορά στις δυναμικές του τόπου
 - Τμηματοποίηση
 - Πως θα γίνει;
 - Που θα απευθύνεται;
 - Τρόποι προώθησης.
5. Καλοκαιρινή περίοδος.
6. Συμπεράσματα.

Μέρος 5^ο: Επίλογος

1. Ανακεφαλαίωση.
 2. Συμπεράσματα.
- Βιβλιογραφία.
 - Περιεχόμενα.